

รายงานวิจัยเรื่องการกำหนดกรอบและวาทกรรมของหนังสือพิมพ์
ในการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ในปี 2555
A study of media frame and discourse on the 2007 Constitution amendment
in the Thai press in 2012

คณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

อุบลรัตน์ ศิริชูวงศ์

นักวิจัยผู้ช่วย

อริน เจียจันทร์พงษ์, วันเพ็ญ แก้วอุทุม และธิติมา อูรพีพัฒน์พงศ์

จัดทำโดย Media Inside Out

ผู้สนับสนุนโครงการวิจัย USAID โครงการสะพาน

11 กุมภาพันธ์ 2556

สารบัญ

ส่วนที่ 1

1.	บทคัดย่อ	3
2.	บทนำ	5
3.	ระเบียบวิธีวิจัย	5

ส่วนที่ 2

4.	ที่มาและลำดับเหตุการณ์การเคลื่อนไหวแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550	11
5.	การวิเคราะห์การกำหนดกรอบของหนังสือพิมพ์เรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ	15
5.1	การกำหนดกรอบข่าวหน้าหนึ่ง	15
5.2	การกำหนดกรอบบทบรรณาธิการ	19
5.3	การกำหนดกรอบบทความ	25
6.	การวิเคราะห์วาทกรรมของหนังสือพิมพ์เรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ	30
6.1	วาทกรรมข่าวหน้าหนึ่ง	31
6.2	วาทกรรมบทบรรณาธิการ	34
6.3	วาทกรรมบทความ	36
7.	การวิเคราะห์วิธีการนำเสนอวาทกรรมของหนังสือพิมพ์เรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ	40
7.1	วิธีการนำเสนอวาทกรรมในข่าวหน้าหนึ่ง	40
7.2	วิธีการนำเสนอวาทกรรมบทบรรณาธิการ	43
7.3	วิธีการนำเสนอวาทกรรมบทความ	45

ส่วนที่ 3

8.	การเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจของหนังสือพิมพ์	48
8.1	ความเป็นเจ้าของสื่อ	49
8.2	ความเปลี่ยนแปลงของเจ้าของธุรกิจและผู้ถือหุ้นใหญ่	55
9.	บทบาทของสมาคมวิชาชีพสื่อมวลชน	61
9.1	ประวัติความเป็นมาขององค์กรวิชาชีพสื่อหนังสือพิมพ์	61
9.2	บทบาทขององค์กรวิชาชีพสื่อ	64

ส่วนที่ 4

10.	สรุปและอภิปรายผล	67
10.1	สรุปผลการวิจัย	68
10.2	อภิปรายผล	72
	บรรณานุกรม	77
	ภาคผนวก	80

ส่วนที่ 1

1. บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องข้อกำหนดกรอบและวาทกรรมสื่อมวลชนในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 ในปี 2555 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการกำหนดกรอบและวาทกรรมเรื่องของการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ในหนังสือพิมพ์กระแสหลัก 6 ฉบับ ได้แก่ไทยรัฐ, คมชัดลึก, มติชน, ไทยโพสต์, บางกอกโพสต์ และเอเชียทีวีผู้จัดการ ระหว่างเดือนเมษายน-กรกฎาคม 2555 โดยศึกษาเนื้อหา 3 ประเภท 1) ข่าวหน้าหนึ่ง 2) บทบรรณาธิการ 3) บทความ/คอลัมน์ และศึกษาทิศทางการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจหนังสือพิมพ์และองค์กรวิชาชีพ

ผลการวิจัยพบว่าเนื้อหาเรื่องของการแก้ไขรัฐธรรมนูญมีกรอบหลัก 6 กรอบและจำแนกเป็นกลุ่มใหญ่ได้ 2 กลุ่ม กลุ่มแรกกรอบเชิงอำนาจ มี 3 กรอบย่อย ได้แก่ กรอบรัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตย กรอบเทคนิคการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และกรอบบทบาทและอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ เนื้อหาในกลุ่มนี้เป็นเรื่องที่มาจากอำนาจ การแบ่งแยกอำนาจ และความสมดุลของอำนาจในโครงสร้างการเมืองระบอบประชาธิปไตย กลุ่มที่สองกรอบเชิงการเมือง มี 3 กรอบย่อย ได้แก่ กรอบเกมการเมือง กรอบการเข้าอารมณ์เรื่องความแตกแยก กรอบการเบี่ยงเบนประเด็นข่าวของสื่อ เนื้อหาในกลุ่มนี้เป็นเรื่องกลยุทธ์การเมือง การช่วงชิงอำนาจ ความขัดแย้งทางการเมือง และการลดความน่าเชื่อถือนักการเมือง

ในส่วนวาทกรรมพบว่ามีวาทกรรม 2 กลุ่ม กลุ่มแรกสนับสนุนให้ความชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ กลุ่มที่สองคัดค้านซึ่งถึงความไม่ชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ วาทกรรมกลุ่มที่สนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญมี 5 ลำดับได้แก่ 1.ทำตามพันธสัญญาจากการหาเสียงเลือกตั้ง 2.แก้ไขรัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตย 3.ส.ส.มาจาก การเลือกตั้ง 4.การแบ่งแยกอำนาจ 5.สภาใช้อำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญ เนื้อหาของวาทกรรมกลุ่มที่คัดค้านซึ่งถึงความไม่ชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ 5 ลำดับแรก ได้แก่ 1.เพื่อล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์/ล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย 2.เป็นกลยุทธ์การเมืองของฝ่ายรัฐบาล 3.เพื่อช่วยพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร 4.ทำให้สงครามกลางเมืองปะทุ 5.การแก้ไขรัฐธรรมนูญถูกครอบงำโดยนักการเมือง

วิธีการนำเสนอวาทกรรมประกอบด้วยมุมมองแบบสังเกตการณ์ แบบเลือกข้าง และแบบวิพากษ์ แหล่งข่าวส่วนใหญ่เป็นนักการเมืองฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้าน ข้าราชการ ฝ่ายตุลาการ นักวิชาการที่สนับสนุนและคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เนื้อหาที่สนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ใช้ภาษาที่ตรงไปตรงมาในพาดหัวข่าว ใช้เหตุผลในการเสนอแนะในบทนำและบทความ ส่วนเนื้อหาที่คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ใช้ภาษาที่เข้าอารมณ์ ประณาม โจมตีในพาดหัวข่าว และใช้ภาษาที่เสียดสี แบ่งดำ-ขาว ชั่ว-ดี และตั้งฉายาในบทนำและบทความ

การศึกษาเนื้อหาหนังสือพิมพ์ 3 ประเภทในการแก้ไขรัฐธรรมนูญพบว่ามติชน และไทยรัฐมีจุดยืนที่สนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ บางกอกโพสต์ และคมชัดลึกมีลักษณะการค้ำอยู่ในที่ ส่วนเอเชียทีวีผู้จัดการ และไทยโพสต์มีจุดยืนที่คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจนในเนื้อหาทุกประเภท

การศึกษาทิศทางการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจหนังสือพิมพ์พบว่า หนังสือพิมพ์เป็นองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ มีการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และมีผู้ถือหุ้นใหญ่จากกลุ่มทุนนอกอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ เช่นธุรกิจก่อสร้าง ธนาคาร ค้าปลีก บันเทิง โทรทัศน์ และกลุ่มหนังสือพิมพ์ต่างประเทศ ยกเว้นไทยรัฐ และไทยโพสต์ที่เป็นบริษัทจำกัด หนังสือพิมพ์ที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ขยายธุรกิจไปสู่สื่อแขนงอื่น ๆ เช่น สื่อออนไลน์ โทรทัศน์ดาวเทียม เพื่อแข่งขันกับพีทีวี เคเบิลทีวี และสื่อภาพยนตร์ ธุรกิจหนังสือพิมพ์มีการรวมตัวกันเป็นองค์กรวิชาชีพและได้แสดงบทบาทในการปกป้องผลประโยชน์ของอุตสาหกรรมโดยเรียกร้องให้รัฐบาลคุ้มครองสิทธิเสรีภาพสื่อ เนื่องจากได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองและกระแสโลกาภิวัตน์

Abstract

A Study of News Frame and Discourse on the 2007 Constitution Amendment in the Thai Press in 2012

The objectives of the research are; to study the frame and discourse on the Constitution amendment in the Thai press and the economic transformation of the press and their professional organizations. Six newspapers are selected; Thai Rath, Kom Chad Luek, Matichon, Thai Post, Bangkok Post and ASTV Pujadkaan and the 4-month samples are drawn from April-July 2012. There are 3 types of content chosen for analysis. These are 1) front page news 2) editorial 3) opinion column.

There are 6 major frames divided in 2 clusters in three types of newspaper content; a) constitution and democracy, amendment process and content, role of constitutional court, b) political game, sensationalizing the conflict, diverting agenda. The first cluster (a) discusses issues of division and balance of power in a democracy. The second cluster (b) discusses political tactics, power play, political conflict and negative image of politicians.

The discourses found in the newspaper content are divided into 2 groups. The first group primarily supports and legitimizes the amendment. The second group opposes the amendment and demonstrates the illegitimacy of the move to amend the constitution. The pro-amendment discourses are; to materialize the government political mandate, to democratize the constitution, elected members of the constitution convention represent the people, to design a new system of check and balance of power, the legitimacy of the power of the people to establish the constitution (as opposed to the power of the coup). The opposing discourses are; to destroy the monarchy and democratic rule, to salvage former prime minister Thaksin Shinawatra, political game of the government, may lead to civil war, amendment process dominating by politicians.

The newspapers frame and present the discourses in 3 types of perspectives; observer, actor, and critical distance. The news sources are largely government sources, the Opposition, the judiciary (especially the Constitution Court), academics who agree and disagree with the amendment. The pro-amendment content use straight language and reasoning in their attempt to convince readers. Newspaper content that are opposed to the amendment are framed in dramatic narrative, openly attacking the government in the front page news headline, satirical language and labeling are used in the editorial and opinion column.

The research on the newspaper industry finds that it is made up of large newspaper businesses. Four out of 6 newspapers under study are registered in the stock exchange (ASTV Pujadkaan was declared bankrupt and withdrew from the stock exchange). There are major shareholders from other business sectors that invest in these newspapers such as construction, banking, retail, entertainment and television as well as foreign media. These newspapers are diversifying into other types of media such as online news and satellite television in order to compete with terrestrial television, cable television and cinema for more advertising revenue. Thai Rath, the number one leader of the industry and a family business, is not a public company. So does Thai Post.

The mainstream press organizes several professional organizations such as the Reporter and Journalist Association of Thailand, the National Press Council of Thailand to protect their interests. In recent years, their concern on press freedom and safety for journalists in the field show that the industry has been affected by the deep political conflict in the country and rapid economic transformation as a result of globalization.

2. บทนำ

ภูมิทัศน์ของสื่อมวลชนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในปัจจุบันอุตสาหกรรมสื่อซึ่งประกอบไปด้วยสื่อกระแสหลักกำลังมีคู่แข่งเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ช่องทางสื่อและการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการสื่อสารรูปแบบใหม่ ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นท่ามกลางความตึงเครียดทางการเมืองในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองทำให้สื่อเป็นกลไกทางการเมืองที่มีบทบาทสำคัญ และชี้ขาดการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ร่วมกับสถาบันการเมืองและกลุ่มอำนาจอื่น ๆ ในสังคม สื่อมวลชนไม่ได้ดำรงสถานะเป็นพื้นที่เปิดเวทีเสรีในการรายงานข้อมูลข่าวสารและการแสดงความคิดเห็น แต่ได้แปรเปลี่ยนไปเป็นส่วนหนึ่ง (โดยตรงหรือโดยอ้อมก็ตาม) ของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ เพื่อสะท้อนเสียงและวาทกรรมการต่อสู้ของฝ่ายตน รวมทั้งยังทำหน้าที่ในการระดมมวลชน โฆษณาสร้างความเชื่อและศรัทธาต่ออุดมการณ์ กษัตริย์นิยม อนุรักษ์นิยม หรือประชานิยม ด้วยการเสนอข่าวสารที่เติมไปด้วยการเร้าอารมณ์ การสร้างความรัก หรือความเกลียดชังในทางใดทางหนึ่งอย่างสุดขั้ว จนได้สมญาว่าเป็น “สื่อเลือกข้าง” หรือ “สื่อเลือกข้าง”

ท่ามกลางสถานการณ์ความขัดแย้งที่ยืดเยื้อและสื่อที่มีหลากหลายประเภท แต่สื่อหนังสือพิมพ์กระแสหลักยังคงสามารถแสดงบทบาทเป็นผู้นำสำคัญในการกำหนดวาระข่าวสาร และกำหนดกรอบให้ผู้อ่านเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากมุมมองที่สื่อเลือกสรรมาเสนอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวการเมือง โครงการวิจัยนี้ให้ความสนใจศึกษาการทำหน้าที่ของสื่อหนังสือพิมพ์ว่าในห้วงที่การต่อสู้ทางความคิดในเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นญัตติสาธารณะนั้น ได้เป็นเวทีกลางของข่าวสารและความคิดเห็นหรือไม่อย่างไร สื่อได้สะท้อนสิทธิเสรีภาพและความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ อย่างรอบด้าน หรือทำหน้าที่เป็นเป็นตัวแทนของเสียงทางการเมืองของกลุ่มใด สื่อมีอคติในการกำหนดกรอบข่าวหรือไม่ งานวิจัยชิ้นนี้จึงศึกษาเนื้อหาของหนังสือพิมพ์กระแสหลัก โดยนำการวิเคราะห์เนื้อหาของกรอบและวาทกรรมเรื่อง การแก้ไขรัฐธรรมนูญมาเป็นกรณีศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการกำหนดกรอบเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 ในหนังสือพิมพ์กระแสหลัก
2. เพื่อศึกษาวาทกรรมการแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 ของหนังสือพิมพ์กระแสหลัก
3. เพื่อศึกษาทิศทางการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจหนังสือพิมพ์และองค์กรวิชาชีพ

3. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่องวาทกรรมสื่อมวลชนเป็นการศึกษาเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากหนังสือพิมพ์ระดับชาติจำนวนหนึ่ง มาทำการวิเคราะห์การกำหนดกรอบและวาทกรรมที่นำเสนอในสื่อ เน้นเฉพาะกรณีศึกษาเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 โดย

ศึกษาพฤติกรรมของฝ่ายเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญ และฝ่ายคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ จากการกำหนดกรอบของการนำเสนอข่าวในช่วงที่ศึกษาวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาเรื่องกรอบและวาทกรรมสื่อมวลชนได้คัดเลือกหนังสือพิมพ์จำนวน 6 ฉบับ จากหนังสือพิมพ์กระแสหลักระดับชาติจำนวน 14 ฉบับ ระหว่างเดือนเมษายน-กรกฎาคม 2555 (รวม 122 วัน) ได้แก่

- กลุ่มหนังสือพิมพ์ยอดนิยม ไทยรัฐ และ คมชัดลึก
- กลุ่มหนังสือพิมพ์การเมือง มติชน และ ไทยโพสต์
- กลุ่มหนังสือพิมพ์ธุรกิจ บางกอกโพสต์ และ เอเอสทีวีผู้จัดการ

จำนวนตัวอย่าง

วิธีการคัดเลือกตัวอย่างจากระยะเวลา 4 เดือน จำนวน 122 วัน (ระหว่างเดือนเมษายน-กรกฎาคม) ใช้วิธีการเลือกแบบวันเว้นวัน ตัวอย่างเดือนเมษายนและพฤษภาคมจะตกวันเลขคู่ ส่วนเดือนมิถุนายนและกรกฎาคมจะตกวันเลขคู่ รวมทั้งสิ้น 61 วัน

ประเภทเนื้อหา	ไทยรัฐ	คมชัดลึก	มติชน	ไทยโพสต์	บางกอกโพสต์	เอเอสทีวีผู้จัดการ	รวม
ข่าวหน้า 1	70	54	57	58	22	40 *	301
บทบรรณาธิการ	31	10	11	28	8	- *	88
บทความ/ คอลัมน์	17	25	91	44	19	71 *	267

จากหนังสือพิมพ์จำนวน 6 ฉบับ มีการคัดเลือกเนื้อหาในการศึกษา 3 ประเภทได้แก่ 1) ข่าวหน้าหนึ่ง 2) บทบรรณาธิการ 3) บทความ/คอลัมน์ แสดงทัศนยะและความคิดเห็น ซึ่งปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ได้จำนวนตัวอย่าง ดังนี้

* กรณีข่าว – หนังสือพิมพ์เอเอสทีวีผู้จัดการขาดวันที่ 1, 7, 15, 21, 29 เมษายน 5, 13, 19, 27 พฤษภาคม 2, 10, 16, 24, 30 มิถุนายน 8, 14, 22, 28 กรกฎาคม เนื่องจากไม่ได้พิมพ์ฉบับวันเสาร์-อาทิตย์

* กรณีบทนำ และบทความ/คอลัมน์ – หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ-เอเอสทีวี ไม่มีบทนำ

* กรณีบทความ/คอลัมน์ หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ-เอเอสทีวีขาดวันที่ 1, 7, 8, 14, 15, 21, 22, 28, 29 เมษายน 5, 6, 12, 13, 19, 20, 26, 27 พฤษภาคม 2, 3, 9, 10, 16, 17, 23, 24, 30 มิถุนายน 1, 7, 8, 14, 15, 21, 22, 28, 29 กรกฎาคม เนื่องจากไม่ได้พิมพ์ฉบับวันเสาร์-อาทิตย์

ข่าวหน้าหนึ่ง	301	ขึ้น
บทบรรณาธิการ	88	ขึ้น
บทความ/คอลัมน์	267	ขึ้น

การกำหนดช่วงระยะเวลาในการจำแนกและวิเคราะห์ข้อมูล

จากลำดับเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวในการแก้ไขรัฐธรรมนูญระหว่างเดือนเมษายน-กรกฎาคม สามารถแบ่งช่วงเวลาจากเหตุการณ์สำคัญ ได้ดังนี้

1. เมษายน	คณะกรรมการวิสามัญ ประชุมวาระ 2
2. พฤษภาคม	คณะกรรมการวิสามัญ ประชุมวาระ 2
3. 1-19 มิถุนายน	ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
4. 20-30 มิถุนายน	ศาลรัฐธรรมนูญเตรียมไต่สวนคดี
5. 1-13 กรกฎาคม	ศาลรัฐธรรมนูญไต่สวน และตัดสินคดี
6. 14-31 กรกฎาคม	หลังศาลรัฐธรรมนูญตัดสินคดี

กรอบในการศึกษา

การศึกษาเนื้อหาของหนังสือพิมพ์กระแสหลัก 6 ฉบับ เรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ใช้ทฤษฎีเฟรมมิ่งข่าว (News Framing Theory) หรือการกำหนดกรอบข่าว และทฤษฎีวาทกรรม (Discourse Theory) เป็นกรอบในการศึกษา และนำกรอบและวาทกรรมที่ปรากฏในเนื้อหา 3 ประเภทมาวิเคราะห์ โดยมีคำถามนำวิจัย ดังนี้

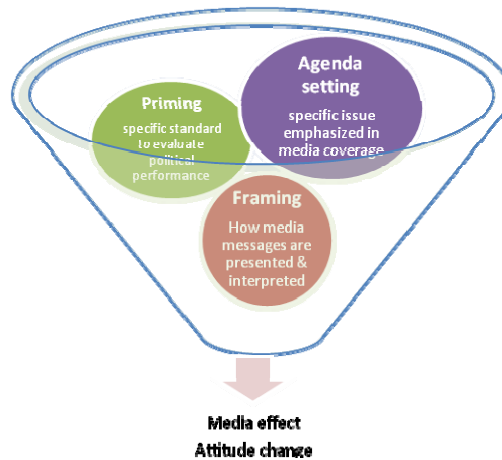
1. หนังสือพิมพ์เสนอเนื้อหาการแก้ไขรัฐธรรมนูญในข่าวหน้าหนึ่ง, บทนำ และบทความ โดยใช้กรอบแบบใดในการนำเสนอ
2. หนังสือพิมพ์เสนอวาทกรรมแบบใดในข่าวหน้าหนึ่ง, บทนำ และบทความ
3. หนังสือพิมพ์มีวิธีการนำเสนอวาทกรรมที่ปรากฏในข่าวหน้าหนึ่ง, บทนำ และบทความอย่างไร

ทฤษฎีเฟรมมิ่งข่าว (News Framing Theory) หรือการกำหนดกรอบข่าวเป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นในสาขาสื่อสารการเมืองเพื่อศึกษาวิเคราะห์การรายงานข่าวของสื่อมวลชนว่ามีการเลือกประเด็นเนื้อหา และวิธีการนำเสนออย่างไรต่อข่าวเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (Issue-specific news) หรือข่าวการเมืองทั่วไป (Generic news) การศึกษาว่าสื่อมวลชนรายงานข่าวอย่างไรนั้น เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการศึกษาเรื่องผลกระทบของสื่อต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน (media effect) นักวิชาการด้านการสื่อสาร (communication) สังคมวิทยา (sociology) และจิตวิทยา (psychology) มองว่า การที่ประชาชนรับรู้มุมมองของปรากฏการณ์ข่าวที่สื่อมวลชนนำเสนอ และวิธีอธิบายเบื้องหน้าเบื้องหลังของ

เหตุการณ์ จะส่งผลต่อความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ และการตัดสินใจเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับ ข้อเสนอนโยบายการเมือง

แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎี Agenda setting, Priming, Framing

(การกำหนดวาระข่าว การจับประเด็นเด่น และการกำหนดกรอบข่าว)

นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน เช่น Scheufele and Tewksbury (2007) ชี้ให้เห็นว่าผลกระทบที่ลึกซึ้งของสื่อไม่ได้เกิดจากเนื้อหาที่ปรากฏในสื่อ (media content) หรือจากการกำหนดวาระข่าว (agenda setting) ที่สื่อเลือกให้ความสำคัญกับเหตุการณ์หนึ่งใดเหตุการณ์หนึ่งเท่านั้น แต่เกิดจากวิธีการนำเสนอเนื้อหาสาระ (mode of presentation) มากกว่า การที่สื่อให้นิยาม บรรยายเหตุการณ์ หรือใช้วิธีการเล่าเรื่องด้วยกลไกของภาษาและวาทกรรม เพื่อทำเรื่องที่ยากและซับซ้อนให้ง่ายสำหรับผู้อ่านหรือผู้รับ คือรูปแบบที่เป็นเครื่องมือสำคัญของสื่อในการทำหน้าที่กำหนดกรอบข่าว คำถามของการศึกษาเรื่องทฤษฎีเฟรมมิ่งข่าวอยู่ที่ว่า “สื่อเล่าเรื่องที่เป็นข่าวอย่างไรจึงมีผลต่อการรับรู้/เปลี่ยนแปลงทัศนคติ” ไม่ใช่อยู่ที่ประเด็นว่าสื่อเสนอเรื่องอะไรบ้าง ดังนั้น ทฤษฎีเฟรมมิ่งข่าวจึงให้ความสนใจศึกษาวิธีการทำงานของกองบรรณาธิการข่าว และวิธีการรายงานข่าวของสื่อว่ามีความลำเอียงหรือมีอคติแฝงอยู่หรือไม่อย่างไร ซึ่งจะมีผลให้เนื้อหาและทิศทางข่าวที่ปรากฏในสื่อ มีอิทธิพลโน้มน้าวใจผู้อ่านให้เกิดความประทับใจและเห็นคล้อยตาม

Scheufele และ Tewksbury (2007) กล่าวถึงทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร (agenda setting) ว่าหมายถึงการที่สื่อมวลชนเลือกประเด็นเหตุการณ์มาเสนอเป็นข่าว ทำให้ผู้อ่านรู้ว่า มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นในแต่ละวัน ข่าวเหล่านั้นจะถูกซึมซับเข้าไปอยู่ในความทรงจำของผู้อ่าน ในระยะยาวผู้อ่านจะยังจำได้ว่ามีเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น (what we should think about) ในทางตรงกันข้าม ทฤษฎีการกำหนดกรอบข่าวบอกผู้อ่านว่าควรจะทำเหตุการณ์เหล่านั้นอย่างไร (how we should think about it) มากกว่าจะบอกว่าเราควรจะทำเรื่องอะไรบ้าง

ทฤษฎีวาทกรรม (Discourse Theory) พัฒนามาจากแนวความคิดของมิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) นักปรัชญาชาวฝรั่งเศส ซึ่งได้ศึกษาระบบตรรกะและชุดของการคิดในแบบต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดเป็นวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาษาศาสตร์ และชีววิทยาสัมัยใหม่ นับจากศตวรรษที่ 17,18 จนถึง 19 ในหนังสือ The Order of Things เขาเสนอว่าการคิดหรือระบบตรรกะในการคิดในการใช้ภาษาก่อให้เกิดแบบแผนของความรู้ทั้ง 3 วิชาดังกล่าวขึ้นมา เมื่อระบบตรรกะในการคิดเปลี่ยนไป แบบแผนของความรู้ทั้งสามก็เปลี่ยนแปลง ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาทั้งสามวิชา ก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ดังนั้นความรู้ของมนุษย์จึงไม่ได้มาจากการค้นพบความจริงในโลกธรรมชาติและสังคม แต่กลับถูกกำหนดให้ผันแปรและค้นพบสิ่งใหม่ ๆ โดยระบบตรรกะในการคิดของมนุษย์เอง (ธงชัย วินิจจะกุล 2534: 15) ฟูโกต์เห็นว่าสิ่งที่กำหนดความรู้ของมนุษย์และกำหนดความ “รู้ภาษา” (พูด ฟัง เขียน อ่าน สื่อสารกันรู้เรื่อง) ว่าจะพูด แสดงออก สื่อความรับรู้ เข้าใจอย่างไรก็ด้วยบรรดาทฤษฎีที่แพร่หลายครอบคลุมชีวิตเขา (ธงชัย วินิจจะกุล 2534: 19) ฟูโกต์ยังตั้งคำถามต่อการแบ่งแยกความรู้ออกจากอำนาจ โดยชี้ให้เห็นว่าอำนาจและความชอบธรรมที่มนุษย์อ้างอิงว่ามาจากความรู้สารพัดนั้น แท้ที่จริงแล้วความรู้เหล่านั้นเป็นผลผลิตของวาทกรรม (discourse) เท่านั้น (ธงชัย วินิจจะกุล 2534:27)

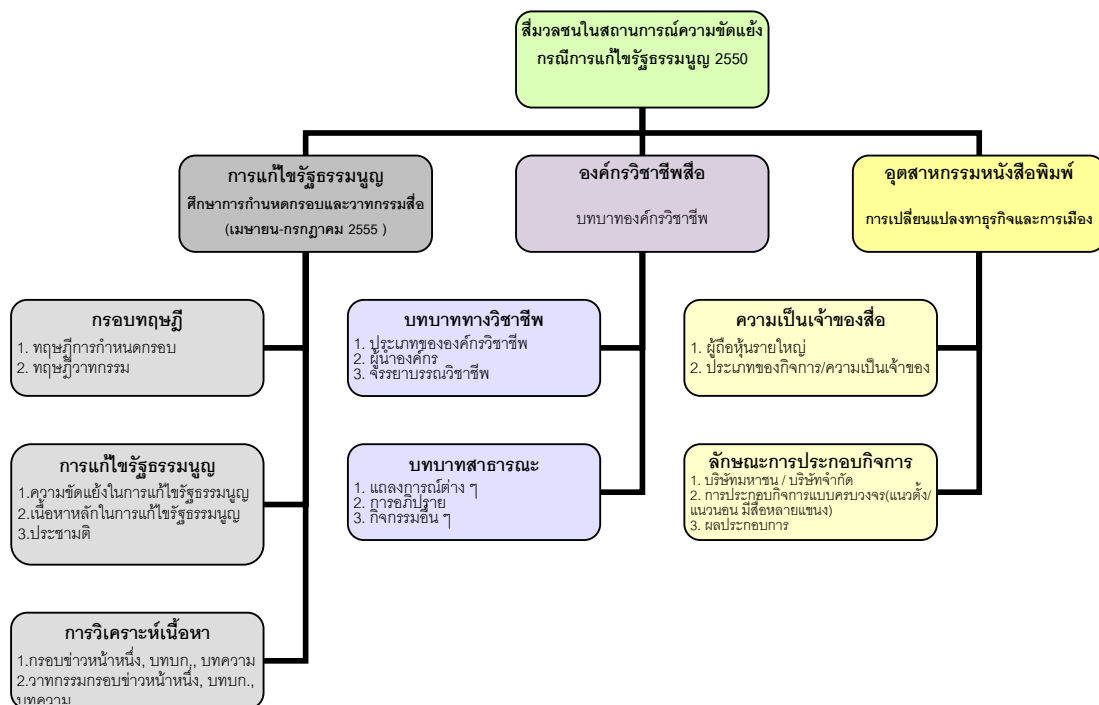
เดิมทีนั้นความหมายโดยทั่วไปของวาทกรรม หมายถึงการแสดงออกการสื่อสาร การสื่อความ และสิ่งที่แสดงออกที่สื่อสาร หรือสิ่งที่สื่อความกัน หากแต่ฟูโกต์คิดว่าวาทกรรมเป็นมากกว่าภาษาหรือคำพูด แต่มีภาคปฏิบัติการจริงของวาทกรรม (discursive practices) ซึ่งรวมถึงจารีตปฏิบัติ ความคิด ความเชื่อ คุณค่า และสถาบันต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ด้วย (ไชยรัตน์ เจริญสินโฬาร 2543: 21) อาจกล่าวได้ว่าวาทกรรมเป็นเครือข่ายของกฎเกณฑ์ ค่านิยม ความรับรู้ ความเข้าใจ วมมาตรฐาน ความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดจากการแสดงออก และสื่อความกัน เครือข่ายดังกล่าวไม่จำเป็นต้องสอดคล้องต้องกันเป็นระบบ หรือมีตรรกะที่เป็นระเบียบ หรือมีรากเหง้าจากระบบหรืออุดมการณ์ชุดเดียวกัน ไม่จำเป็นต้องมีแหล่งกำเนิดจากนักคิดหรือสกุลความคิดใดโดยเฉพาะ แต่มาจากการแสดงออกและการสื่อความของคนจำนวนมากจนไม่รู้ที่มาแน่ชัด และจนกระทั่งไม่มีใครสามารถอ้างความเป็นเจ้าของหรือผู้ให้กำเนิดวาทกรรมได้ (ธงชัย วินิจจะกุล 2534: 23)

การวิเคราะห์วาทกรรม (discourse analysis) คือการพยายามศึกษาและสืบค้นถึงกระบวนการ ขั้นตอน ลำดับเหตุการณ์ และรายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ ในการสร้างเอกลักษณ์และความหมายให้กับสรรพสิ่งที่ห่อหุ้มเราอยู่ในสังคมในรูปของวาทกรรม และภาคปฏิบัติการของวาทกรรมว่าด้วยเรื่องนั้น ๆ ว่ามีความเป็นมาอย่างไร โดยเป็นชุดของความสัมพันธ์ที่มีความสลับซับซ้อนในสังคมซึ่งกำหนดการพูดถึงสิ่งนั้น ๆ เช่น สถาบันต่าง ๆ ในสังคม ระบบเศรษฐกิจ จารีต เทคนิควิทยาการ ระบบการจัดประเภทแยกแยะต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดวาทกรรมขึ้นมา ประเด็นสำคัญของการวิเคราะห์วาทกรรมไม่ได้อยู่ที่ว่า คำพูดนั้นจริงหรือเท็จอย่างที่บรรดานักทฤษฎีแนวปฏิ

ฐานนิยมและประจักษ์นิยมสนใจ แต่ความสนใจกลับอยู่ที่กฎเกณฑ์ชุดหนึ่งที่เป็นตัวกำกับให้การพูดนั้น ๆ เป็นไปได้ มากกว่าการพิสูจน์ว่าเรื่องนั้นเท็จหรือจริง (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร 2543: 28-29)

ในการศึกษาวาทกรรมที่ปรากฏในสื่อมวลชน เช่น ข่าว การวิเคราะห์วาทกรรมคือการที่เราวิเคราะห์โครงสร้างของการรายงานข่าวในฐานะที่เป็นรูปแบบหนึ่งของวาทกรรมสาธารณะ ขณะเดียวกันโครงสร้างของการรายงานข่าวยังเป็นผลจากกระบวนการทางสังคมของวาทกรรม และการผลิตความหมายของผู้สื่อข่าวหรือสัมพันธ์กับกระบวนการตีความและการใช้สื่อของผู้อ่านและผู้ชม ภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบท (text) และบริบท (context) การวิเคราะห์ต้องเริ่มจากการดูองค์ประกอบพื้นผิวของการนำเสนอ (surface) เช่น การจัดหน้า การใช้ภาพกราฟฟิก และการวิเคราะห์โครงสร้างภาษา ถ้อยคำ รูปแบบการใช้ภาษา ไปจนถึงวิเคราะห์ความหมายที่ซ่อนอยู่ภายใต้การใช้ภาษาและคำพูด การวิเคราะห์วาทกรรมในข่าวยังควรต้องกล่าวถึงส่วนประกอบอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์ การเมืองและสังคมของวาทกรรมของข่าว เพราะการแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทางสังคมเหล่านี้มีผลต่อกระบวนการรายงานข่าวได้อย่างไรเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจส่งผลต่อโครงสร้างการนำเสนอข่าวหรือไม่อย่างไร (van Dijk 1988: 9, 18)

กรอบการศึกษาการกำหนดกรอบและวาทกรรมของสื่อหนังสือพิมพ์
ในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550

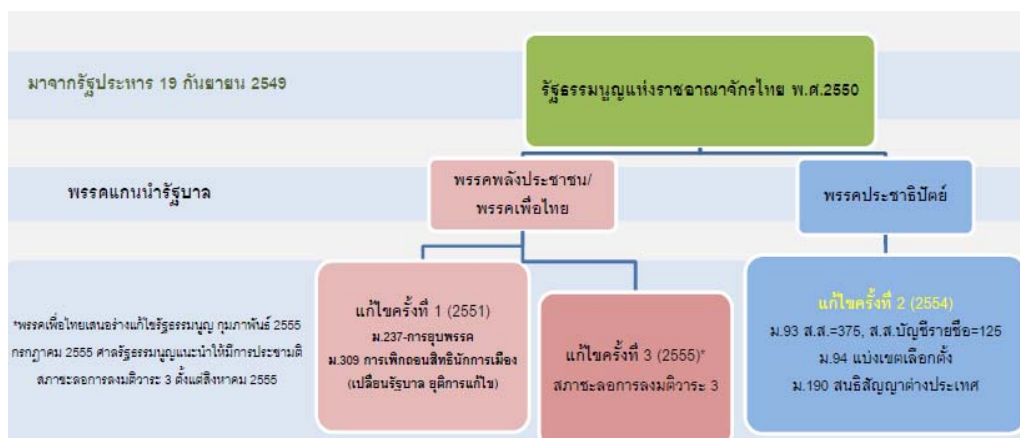
ส่วนที่ 2

4. ที่มาของการเคลื่อนไหวแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2550 ร่างขึ้นโดยสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) ที่คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) แต่งตั้งภายหลังการรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 คณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติว่ารัฐธรรมนูญฉบับที่ ส.ส.ร. ยกร่าง และมีมติรับรองในวันที่ 19 สิงหาคม 2550 ผลการลงประชามติ ประชาชนเห็นชอบ 14,727,306 เสียง ไม่เห็นชอบ 10,747,441 เสียง¹

ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ รัฐบาลนายทศ สุนทรเวช จุฬานนท์ กำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 พรรคพลังประชาชนได้ประกาศนโยบายหาเสียงเลือกตั้งว่าจะฟื้นฟูประชาธิปไตยและแก้ไขรัฐธรรมนูญ ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าพรรคพลังประชาชนชนะการเลือกตั้ง และได้จัดตั้งรัฐบาล นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี ได้เสนอแนวคิดการแก้ไขรัฐธรรมนูญในที่ประชุมสามัญประจำปีของพรรคพลังประชาชนเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2551 โดยเฉพาะมาตรา 237 ว่าด้วยการยุบพรรคการเมือง แนวคิดการแก้ไขรัฐธรรมนูญในพรรคพลังประชาชนแบ่งเป็น 2 แนวทาง ฝ่ายผู้บริหารพรรคต้องการให้แก้ไขบางประเด็น ส่วน ส.ส. ที่เป็นแกนนำแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ (นปก.) ต้องการให้นำรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 กลับมาใช้ใหม่

แผนภาพแสดงการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550
ระหว่าง พ.ศ.2551-2555

¹ <http://www.ect.go.th/thai/download50/post156.pdf> เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 พฤศจิกายน 2555

ความเคลื่อนไหวแก้ไขรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ 1 (พรรคพลังประชาชนและพรรคร่วมรัฐบาล)

วันที่ 21 พฤษภาคม 2551² สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคพลังประชาชน พรรคเพื่อแผ่นดิน พรรครวมใจไทยชาติพัฒนา พรรคสมัครใจมาธิปไตย พรรคประชากร และวุฒิสมาชิกบางส่วนรวม 164 คน ได้เข้าชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ โดยยึดเนื้อหาหลักตามรัฐธรรมนูญ 2540 และคงหมวด 1-3 ตามรัฐธรรมนูญ 2550 ส่งผลให้กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ชุมนุมคัดค้านความเคลื่อนไหวในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ รวมทั้งยื่นเรื่องถอดถอนสมาชิกสภาที่ร่วมลงชื่อในญัตติดังกล่าวต่อประธานวุฒิสภา

ฝ่ายที่คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญในขณะนั้นประกอบด้วยกลุ่มนักวิชาการบางส่วน อดีต ส.ส.ร. 2550 พรรคประชาธิปัตย์ และกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) เชื่อว่าการแก้ไข ม. 237 เพื่อมิให้มีมาตรการลงโทษถึงขั้นยุบพรรคในรัฐธรรมนูญ และการแก้ไข ม. 309 เพื่อนักการเมืองที่ถูกเพิกถอนสิทธิทางการเมือง เป็นไปเพื่อประโยชน์ของนักการเมืองและอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร แต่ญัตติขอแก้ไขรัฐธรรมนูญในสภาตกไปเนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้ นายสมัคร สุนทรเวช พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

ความเคลื่อนไหวแก้ไขรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ 2 (พรรคประชาธิปัตย์)

ในปี 2552 มีความเคลื่อนไหวแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งที่สอง³ โดยประธานรัฐสภาได้ตั้งคณะกรรมาธิการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ นายดิเรก ถึงฝั่ง วุฒิสมาชิกจังหวัดนนทบุรีเป็นประธาน คณะกรรมาธิการชุดนี้เสนอให้แก้ไขรัฐธรรมนูญ 6 ประเด็น ได้แก่ 1. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2. ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา 3. การลงนามในสนธิสัญญากับต่างประเทศ (มาตรา 190) 4. การยุบพรรคการเมือง (มาตรา 237) 5. การห้าม ส.ส.ไปดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาหรือผู้ช่วยรัฐมนตรี (มาตรา 265) 6. การห้าม ส.ส. และ ส.ว. แทรกแซงสั่งการราชการไม่ว่ากรณีใดๆ (มาตรา 266) อย่างไรก็ตาม รัฐบาลที่มีพรรคประชาธิปัตย์เป็นแกนนำในขณะนั้นยังไม่มี การดำเนินการตามข้อเสนอดังกล่าว

หลังจากเหตุการณ์ปราบปรามกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือกลุ่มเสื้อแดงในเดือนเมษายน-พฤษภาคม 2553⁴ รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้ตั้ง

² <http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=951000059302> เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 พฤศจิกายน 2555

³ หลังกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ชุมนุมคัดค้านรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เมื่อเมษายน 2552

⁴ นปช. ชุมนุมใหญ่ที่ถนนราชดำเนินและสี่แยกราชประสงค์ระหว่างมีนาคม-พฤษภาคม 2553 เรียกร้องให้รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จัดการเลือกตั้งใหม่ แต่รัฐบาลได้ปราบปรามผู้ชุมนุม มีผู้เสียชีวิต 99 ราย บาดเจ็บเกือบสองพันราย และมีผู้ถูกจับกุมคุมขังหลายร้อยราย

คณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอของคณะกรรมการสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ นายสมบัติ อัมระนันทน์ อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) เป็นประธาน คณะกรรมการฯ เสนอให้แก้ไข 5 ประเด็น (ยกเว้นมาตรา 265) เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้แก้ไขรัฐธรรมนูญ 2 ประเด็น คือ หมวดที่ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ มาตรา 190 การลงนามในสนธิสัญญากับต่างประเทศ วันที่ 25 พฤศจิกายน 2555 รัฐบาลและส.ส. พรรคร่วมรัฐบาล 102 คน ได้เสนอร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมร่วมรัฐสภา ได้แก่ ร่างแก้ไขมาตรา 93-98 ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และร่างแก้ไขมาตรา 190 ว่าด้วยการทำสนธิสัญญากับต่างประเทศ⁵ ที่ประชุมสภามีมติเห็นชอบร่างแก้ไขมาตรา 93-98 และมาตรา 190 เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2554 และวันที่ 4 มีนาคม 2554 ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 128 ตอน 13 ก) ได้ประกาศเผยแพร่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2554 ดังนี้ มาตรา 93 สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสามร้อยเจ็ดสิบห้าคน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวนหนึ่งร้อยยี่สิบห้าคน และมาตรา 94 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เขตละหนึ่งคน⁶

ความเคลื่อนไหวแก้ไขรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ 3 (พรรคเพื่อไทยและพรรคร่วมรัฐบาล)

ในปี 2555 มีความเคลื่อนไหวแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งที่สามนำโดยพรรคเพื่อไทย ซึ่งเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลหลังจากได้รับการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งพรรคเพื่อไทยได้ประกาศนโยบายสนับสนุนให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และนายกรัฐมนตรีนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้แถลงนโยบายต่อที่ประชุมสภาระบุให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญที่เป็นอิสระร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และให้ประชาชนออกเสียงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญ (นโยบายเร่งด่วนข้อ 1.16)⁷

⁵ คณะกรรมการประชาชนเพื่อการแก้ไขรัฐธรรมนูญ 2550 (คปพ.) นำโดยนายแพทย์เหวง โตจิราการได้รวบรวมรายชื่อประชาชน 71,543 คน เสนอร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญให้มีสาระเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ที่ประชุมร่วมรัฐสภามีมติไม่รับหลักการ (สรุปผลการดำเนินงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ชุดที่ 23 ปีที่ 3 สมัยสามัญนิติบัญญัติ วันที่ 1 สิงหาคม 2553-วันที่ 28 พฤศจิกายน 2553 สำนักการประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร น.91-92, http://web.parliament.go.th/parcy/sapa_db/sapa-upload/42-20110105112421_2553-2.pdf เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 พฤศจิกายน 2555)

⁶ รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ ได้ยุบสภาเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2554 และจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 3 กรกฎาคม 2554

⁷ ข้อ 1.16 เเร่งรัดและผลักดันการปฏิรูปการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วม อย่างกว้างขวาง โดยมีสภาร่างรัฐธรรมนูญที่เป็นอิสระร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เพื่อวางกลไกการใช้อำนาจอธิปไตยที่ยึดหลักนิติธรรม และองค์กรที่ใช้อำนาจรัฐที่มีความรับผิดชอบต่อประชาชนและพร้อมรับการตรวจสอบ ทั้งนี้ ให้ประชาชนเห็นชอบผ่านการออกเสียงประชามติ, คำแถลงนโยบายรัฐบาลของคณะรัฐมนตรีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาวันที่ 23 สิงหาคม 2554 น.10 <http://www.mua.go.th/~bpp/developplan/download/news/policy-yingluk.pdf>

ส่วนความเคลื่อนไหวเพื่อเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญนอกสภา คณะนิติราษฎร์ได้แถลงในวาระครบ 5 ปีรัฐประหาร และ 1 ปีการก่อตั้งคณะนิติราษฎร์เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2554 ให้ยกเลิกรัฐธรรมนูญ 2550 จัดทำรัฐธรรมนูญใหม่ทั้งฉบับ และให้ลบล้างผลพวงของรัฐประหาร 19 กันยายน 2549⁸

หลังจากบริหารงานได้หกเดือนเศษ รัฐบาลได้เริ่มเคลื่อนไหวประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 โดยเสนอร่างแก้ไข ม. 291 พร้อมกับร่างอื่นอีก 2 ร่างที่เสนอโดย สส. พรรคเพื่อไทย และ สส. พรรคชาติไทยพัฒนา ที่ประชุมร่วมรัฐสภาได้รับหลักการวาระ 1 เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2555⁹ จากนั้น กรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญในชั้นกรรมาธิการ ที่ประชุมรัฐสภานำกลับมาพิจารณาวาระ 2 แล้วเสร็จในเดือนพฤษภาคม แต่มีกลุ่มผู้คัดค้านรวม 5 กลุ่ม ได้ยื่นเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการแก้ไขมาตรา 291 ขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่โดยขอใช้สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญตามมาตรา 68 เนื่องจากเห็นว่าเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ วันที่ 13 กรกฎาคม ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการแก้ไขมาตรา 291 ของรัฐสภาไม่เป็นการล้มล้างการปกครอง แต่แนะนำให้ทำประชามติก่อน คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญทำให้ประธานรัฐสภาชะลอการลงมติวาระ 3 ออกไป ในขณะที่พรรคเพื่อไทยตั้งคณะทำงานพรรคร่วมรัฐบาลศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 291 มอบหมายให้นายโกศล พลกุล เป็นประธานคณะทำงาน ฯ กำลังสรุปรายงานการศึกษาเพื่อส่งให้กับพรรคร่วมรัฐบาลให้ความเห็นชอบ และส่งเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาในสมัยประชุมหน้า

ลำดับเหตุการณ์แก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-สิงหาคม 2555

2555

วันที่	การดำเนินการ	ผลการดำเนินการ	รายละเอียด	หมายเหตุ
24 กุมภาพันธ์	1.คณะรัฐมนตรี 2. สส. พรรคเพื่อไทย 3. สส. พรรคชาติไทยพัฒนา เสนอร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญ ม.291 เข้าสู่สภา	สภารับร่างแก้ไข ม.291 ทั้ง 3 ร่าง และให้ใช้ร่างของ ธรรม. เป็นร่างหลัก และตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณา	ให้ตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ(สสร.) เพื่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และให้ประชาชนออกเสียงประชามติรับรอง	สภารับหลักการวาระ 1 - 399 ต่อ 199 เสียง
10 เมษายน - 14 พฤษภาคม	สภาพิจารณาร่างแก้ไข ม.291 วาระ 2	สภาพิจารณาวาระ 2 แล้วเสร็จ ใช้เวลา 15 วัน	แก้ไข ม.291 เพื่อตั้ง สสร. 99 คน ทำหน้าที่แก้ไข รธน. ทั้งฉบับ ให้ออกเสียงประชามติ หลังสสร. จัดทำร่างเสร็จสิ้น	สภาเตรียมลงมติวาระ 3 ช่วงต้นเดือน มิ.ย.

⁸ แถลงการณ์คณะนิติราษฎร์ 20 กันยายน 2554 เนื่องในโอกาสครบรอบ 5 ปีรัฐประหาร และ 1 ปี นิติราษฎร์,

<http://www.enlightened-jurists.com/blog/44> เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 พฤศจิกายน 2555

⁹ สรุปผลการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 1 สมัยสามัญนิติบัญญัติ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2555,

http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_20120301113843.pdf

เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 พฤศจิกายน 2555

10-13 พฤษภาคม	1.พล.อ.สมเจตน์ บุญถนอม นายสมชาย แสงवार และนางพันธุ์ บุญยรัตพันธ์ ส.ว.สรรหา 2.นายวันธงชัย ชำนาญกิจ 3.นายวิรัตน์ กัลยาศิริ สส.ประชาธิปัตย์ 4.นายวรินทร์ เทียมจรัส อดีต ส.ว.สรรหา 5 นายบวร ยสินทรและคณะ คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย	ศาลรับคำร้องทั้ง 5 คำร้อง ไต่สวนคดีวันที่ 5-6 ก.ค. และมีคำวินิจฉัยวันที่ 13 ก.ค.	คำร้องระบุว่า การแก้ไข ม.291 ทำให้ยกเลิกธน.2550 ล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ใน รธน.จึงขอให้สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญตามมาตรา 68	อัยการสูงสุดไม่รับคำร้อง เนื่องจากการแก้ไข รธน. ไม่ขัด ม. 68
1-19 มิถุนายน	ศาลรัฐธรรมนูญ รับ 5 คำร้อง ขอให้วินิจฉัยว่า ร่างแก้ไขเพิ่มเติม รธน.ม. 291 ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ม. 68 หรือไม่	ศาลแจ้งให้สภารอผลการวินิจฉัยของศาลก่อน ลงมติวาระ 3	ศาลรัฐธรรมนูญแถลงว่าศาลรับคำร้องได้โดยตรง ไม่ต้องผ่านการสูงสุด	19 มิ.ย.สภาเปิดประชุมสมัยนิติบัญญัติ
1-13 กรกฎาคม	ศาลรัฐธรรมนูญไต่สวนคดี	ศาลวินิจฉัยว่าการแก้ไข ม.291 ไม่ขัด ม.68 ไม่เป็นการล้มล้างระบอบการปกครองฯ แต่ให้สภาจัดให้มีการลงประชามติ	นายสุรพล นิติไกรพจน์ อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรม-ศาสตร์ ชี้ว่าอำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญมาจากประชาชน โดยที่รัฐธรรมนูญ 2550 ผ่านการทำประชามติ หากจะมีการยกร่างใหม่ทั้งฉบับก็ต้องทำประชามติก่อน	พรรคเพื่อไทยตัดสินใจชะลอการลงมติวาระ3 และตั้งคณะทำงานพรรคร่วมศึกษาการแก้ไข รธน.ม. 291 มีนายโกศล พลกุล เป็นประธาน

5. การวิเคราะห์การกำหนดกรอบของหนังสือพิมพ์เรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ในส่วนนี้ เป็นการวิเคราะห์การกำหนดกรอบข่าว บทบรรณาธิการ และบทความของหนังสือ 6 ฉบับที่ทำการศึกษา ว่านำเสนอกรอบอย่างไรในเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

5.1 การกำหนดกรอบข่าวหน้าหนึ่ง

จากข่าวหน้าหนึ่งจำนวน 301 ชิ้น ผลการวิจัยพบว่าการรายงานข่าวเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญของหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับในช่วงเวลาที่ศึกษา มีการกำหนดกรอบข่าวและพาดหัวข่าวที่ถูกเน้นเป็นกรอบหลัก 6 กรอบ (major news frame) โดยมีสัดส่วนเรียงตามลำดับคือ 1.กรอบรัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตย (114 ชิ้น = 37.87%) 2.กรอบเกมการเมือง (81 ชิ้น = 26.91%) 3.กรอบการรั่วอาณัติเรื่องความแตกแยก (42 ชิ้น = 13.95%) 4.กรอบเทคนิคการแก้ไขรัฐธรรมนูญ (37 ชิ้น = 12.29%) 5. กรอบการเบี่ยงเบนประเด็นข่าวของสื่อ (22 ชิ้น = 7.30%) 6.กรอบบทบาทและอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ (5 ชิ้น = 1.66%) กรอบหลักทั้ง 6 กรอบนี้ สามารถจัดเป็นกลุ่มใหญ่ได้ 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรก กรอบเชิงอำนาจ ประกอบด้วยกรอบย่อย 3 กรอบ ได้แก่ กรอบรัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตย กรอบเทคนิคการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และกรอบบทบาทและอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ (รวม 51.82%) เนื้อหาในกลุ่มนี้เป็นเรื่องที่มาของอำนาจ การแบ่งแยกอำนาจ และความสมดุลของอำนาจในโครงสร้างการเมืองระบอบประชาธิปไตย กลุ่มที่สอง กรอบเชิงการเมือง ประกอบด้วยกรอบย่อย 3 กรอบ ได้แก่ กรอบเกมการเมือง กรอบการรั่วอาณัติเรื่องความแตกแยก กรอบการเบี่ยงเบนประเด็นข่าวของสื่อ (รวม 48.17%) เนื้อหาในกลุ่มนี้เป็นเรื่องเกมการเมือง การแข่งขันชิงความได้เปรียบระหว่างพรรค

การเมือง จะเห็นได้ว่าสัดส่วนระหว่างกรอบกลุ่มเชิงอำนาจ และกรอบเชิงการเมืองมีสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยที่กรอบในกลุ่มแรกให้ความสำคัญกับเนื้อหาของการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และกรอบในกลุ่มที่สองให้ความสำคัญกับเรื่องการเมืองระหว่างพรรครัฐบาลและพรรคฝ่ายค้าน ซึ่งฝ่ายหนึ่งต้องการเดินหน้าแก้ไขรัฐธรรมนูญ ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ในการชี้ให้เห็นความไม่ชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งนี้

หากวิเคราะห์กรอบในกลุ่มแรกรัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตย(สัดส่วนสูงสุด 37.87%) มีมุมมอง 2 ด้านที่แตกต่างกัน ด้านหนึ่งมองว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญจะทำให้การเมืองมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น เช่น พรรคเพื่อไทยมีความชอบธรรมเนื่องจากเป็นไปตามที่ได้เสียงไว้กับประชาชน (มติชน, 5 เม.ย. 2555, 15 พ.ค.2555, 8 มิ.ย. 2555, 16 ก.ค.2555, ไทยรัฐ, 8 มิ.ย.2555, 20 ก.ค.2555) รัฐธรรมนูญฉบับ 2550 ไม่เป็นประชาธิปไตยซึ่งเป็นผลพวงมาจากการรัฐประหาร (มติชน, 12 มิ.ย. 2555, ไทยรัฐ, 10 มิ.ย.2555) ส.ส.ร.มาจากการเลือกตั้งจึงมีอำนาจในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (ไทยรัฐ, 8 ก.ค.2555) อำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญเป็นของรัฐบาล (มติชน, 12 มิ.ย.2555) ไทยรัฐและมติชนเสนอในมุมมองที่สนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญโดยเชื่อว่าแก้ไขแล้วจะเป็นประชาธิปไตย

อีกด้านหนึ่งมีทัศนะว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญไม่เป็นประชาธิปไตย เป็นเพียงผลประโยชน์ของนักการเมืองเท่านั้น เช่น แก้รัฐธรรมนูญเพื่อช่วยเหลือพ.ต.ท.ทักษิณ (บางกอกโพสต์, 17 เม.ย. 2555, คมชัดลึก, 4 ก.ค. 2555, 22 ก.ค.2555, ไทยโพสต์, 15 พ.ค. 2555, 20 มิ.ย.2555, เอเอสทีวีผู้จัดการ, 21 พ.ค.2555) เป็นการล้มล้างสถาบัน (คมชัดลึก, 11 เม.ย. 2555, 6 ก.ค.2555, ไทยโพสต์, 5 เม.ย.2555, 2 มิ.ย. 2555, เอเอสทีวีผู้จัดการ, 13 เม.ย. 2555, 4 มิ.ย. 2555) อำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญเป็นของปวงชนชาวไทยที่ได้แสดงประชามติ (ไทยโพสต์, 6 ก.ค. 2555, 14 ก.ค. 2555, บางกอกโพสต์, 6 ก.ค. 2555, คมชัดลึก, 14 ก.ค. 2555) หนังสือพิมพ์คมชัดลึก ไทยโพสต์ และเอเอสทีวีผู้จัดการ มีท่าทีคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน บางกอกโพสต์เป็นหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวที่ไม่แสดงท่าทีคัดค้านหรือสนับสนุนที่ชัดเจน

กรอบเทคนิคการแก้ไขรัฐธรรมนูญ (12.29%) ซึ่งมีเนื้อหาว่าด้วยกระบวนการและวิธีดำเนินการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ถูกนำไปเชื่อมโยงกับทัศนคติในเรื่องควรหรือไม่ควรแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยหนังสือพิมพ์ที่เสนอมุมมองคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ แสดงความสงสัยในเจตนาของฝ่ายที่ต้องการแก้ไข (ปชป. ระบุเร่งตั้ง สสร. เร่งด่วนแสดงถึงการดูอำนาจและทำเพื่อประโยชน์ทักษิณ, เอเอสทีวีผู้จัดการ, 3 เม.ย. 2555) เปิดโอกาสให้การเลือก สสร. ครอบงำโดยพรรคการเมือง (ส่อไหวตวาระ 3 หลัง 9 พ.ค., เคาะ สสร.ไม่ต้องจบป.ตรี, ปชป.จี ห้าม สสร. สังเกตพรรค, มติชน, 26 เม.ย. 2555) หรือกล่าวหาว่ากระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญเร่งรีบรวบรัดโดยไม่มีเหตุผลเพียงพอ (เร่งคลอด 'สสร.' 26 เม.ย. เอเอสทีวีผู้จัดการ, 3 เม.ย. 2555) และควรต้องถามประชาชนก่อน (รัฐธรรมนูญ 2550 ผ่านการประชามติ, เอเอส

ทีวีผู้จัดการ, 11 เม.ย. 2555, คมชัดลึก, 14 ก.ค. 2555, ผลโพลล์ต่อต้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ, ไทยโพสต์, 16 ก.ค. 2555, 22 ก.ค. 2555, เอเอสทีวีผู้จัดการ, 16 ก.ค. 2555)

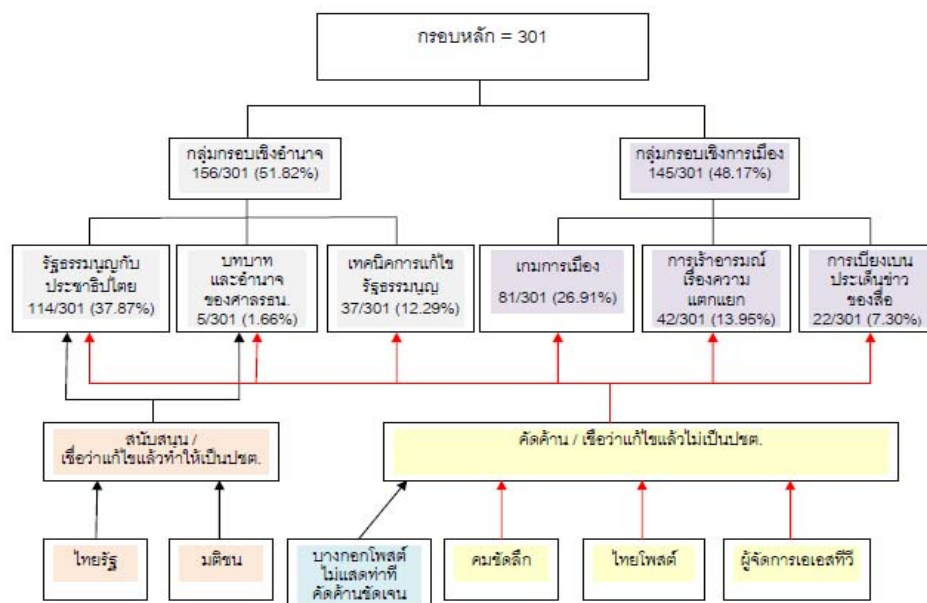
ตารางแสดงกรอบข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ ประจำวันที่ 12 กรกฎาคม 2555 *

ไทยรัฐ	มติชน	คมชัดลึก	ไทยโพสต์	บางกอกโพสต์	เอเอสทีวีผู้จัดการ
สงคราม	สงคราม	เผชิญหน้า – ทำลายสถาบันศาล	ทำลายสถาบันศาล – เผชิญหน้า	ทำลายสถาบันศาล – เผชิญหน้า	ทำลายสถาบันศาล – เผชิญหน้า
ข้อใหญ่ 3 ชม. รับวันศุกร์ 13 มีแผนอพยพตลก.	จัดหนักส่งแบล็กฮอว์ก รับศาล-ศุกร์13	แดงคดต้นหมัก-มาร์ค จี้ปู ปราบ 416 ส.ส.-ส.ว.จัดศาลไม่แจง 291	สันดานเถื่อนซุ่มจับศาล	Korkaew threatens to seize judges	จำลองยื่นศาลรัฐธรรมนูญ ชะลอคำวินิจฉัย แดงเหิม! ซุ่มจับตุลาการตัดสินลบ
	ผวมืออบบุงล้อม '2ฝ่าย' ยื่นปิดคดี พท. มีพรรคสำรอง		แดงลั่นตัดสินเป็นลบบุกแน่ ปลุกมือแบกหัก-ลา ลูกเมีย	Reds warn of 'people's arrest' if ruling negative	
แหล่งข่าว- รมว.กลาโหม/รอง ผบ.ชน. ข่าว 1 ขนาดพาดหัว - Large มุมมอง Observer	แหล่งข่าว - ฝ่ายความมั่นคง ข่าว 2 ขนาดพาดหัว - Medium มุมมอง Partisan	แหล่งข่าว - นปช./ผู้นำฝ่ายค้าน/ส.ส.เพื่อไทย ข่าว 1 ขนาดพาดหัว - Large มุมมอง Partisan	แหล่งข่าว-นปช. ข่าว 1 ขนาดพาดหัว - Extra large มุมมอง Partisan	แหล่งข่าว - นปช. Spot news ข่าว 1 ขนาดพาดหัว - Large มุมมอง Partisan	แหล่งข่าว - พทม. / นปช. ข่าว 1 ขนาดพาดหัว - Large มุมมอง Partisan

* วันที่ 12 กรกฎาคม 2555 เป็นวันก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะตัดสินคดี 1 วัน

ส่วนกรอบเรื่องบทบาทและอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ (1.66%) ซึ่งมีผู้ยื่นฟ้องตาม ม.68 ว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เป็นการล้มล้างระบอบการปกครองประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขหรือไม่และศาลได้รับคำร้องไว้พิจารณา ต่อมาได้วินิจฉัยว่ารัฐสภาสามารถแก้มาตรา 291 ได้ ไม่ถือว่าเป็นการล้มล้างการปกครอง แต่เสนอแนะให้มีการทำประชามติฟังเสียงประชาชนก่อนแก้ไขหนังสือพิมพ์เสนอข่าวในลักษณะของการโต้แย้งกัน ระหว่างทัศนคติของฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับฝ่ายที่เห็นด้วยกับการรับคำร้องและคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ(สภาไม่ต้องทำตาม จาตุรนต์จกและศาลรธน., ไทยรัฐ, 4 มิย. 2555) โดยเฉพาะในกรณีอำนาจศาลว่าเป็นการแทรกแซงอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติหรือไม่ (ศาล รธน.ชี้มีอำนาจ-ไม่หวั่นถูกถอดถอน บัดล้าเส้นนิติบัญญัติ, คมชัดลึก, 4 มิย. 2555) แต่ในขณะเดียวกันก็นำกรอบเกมการเมืองและการเข้าอารมณ์เรื่องความแตกแยกเข้ามาใช้ในการพาดหัวข่าวด้วย โดยเฉพาะในช่วงก่อนและหลังการตัดสินคดีของศาลรัฐธรรมนูญ (ดูตารางกรอบข่าว วันที่ 12 กรกฎาคม 2555)

ภาพแสดงกรอบข่าวหน้าหนึ่งที่สนับสนุนและคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญในหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ

กรอบในกลุ่มที่สอง กรอบเชิงการเมือง ซึ่งประกอบด้วยกรอบเกมการเมือง กรอบการใช้อารมณ์เรื่องความแตกแยก และกรอบการเบี่ยงเบนประเด็นข่าวของสื่อ (รวม 48.17%) ผลการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์ซึ่งมีท่าทีคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญนำเสนอข่าวในกรอบเหล่านี้มาก กรอบเกมการเมือง และกรอบการใช้อารมณ์เรื่องความแตกแยก (40.86%) มีสัดส่วนสูงเมื่อเทียบกับกรอบอื่น ๆ ในส่วนกรอบเกมการเมืองหนังสือพิมพ์เน้นไปที่กลยุทธ์ทางการเมือง หรือการ “รุก-รับ” ทางการเมืองของพรรคเพื่อไทย พรรคประชาธิปัตย์ในการพิจารณาร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 291 ในรัฐสภาตลอดจนบรรยากาศและสีสันในการอภิปรายในวาระ 2 (วาระ 2 วันสั่งพักถก 2 รอบ ปชป. รุมยื้อ, มติชน, 11 เมย. 2555) รวมถึงความเคลื่อนไหวและการตัดสินใจของพรรคเพื่อไทยและนปช.ว่าจะลงมติวาระ 3 หรือไม่ จากกรณีศาลรัฐธรรมนูญรับไต่สวน ขั้นตอนการไต่สวน และมีคำวินิจฉัยว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญไม่เป็นการล้มล้างการปกครอง (กรม.ชะลอเกม รอฟัง 8 ตุลาคม, คมชัดลึก, 18 กค. 2555, Cabinet opts to wait for full court ruling, Bangkok Post, 18 July 2555)

เมื่อพิจารณาหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ ผลการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์เสนอกรอบนี้เป็นกรอบหลักมากเป็นอันดับ 1 และเป็นข่าวเด่นที่จบในหน้า 1 ส่วนไทยรัฐ คมชัดลึก มติชน และเอสทีวีผู้จัดการ เสนอเป็นกรอบหลักมากเป็นอันดับ 2 ส่วนไทยโพสต์เสนอมากเป็นอันดับ 3 โดยเน้นความเคลื่อนไหว ท่าทีของฝ่ายรัฐบาลในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ชูเป็นกรอบหลักในพาดหัวให้เด่นกว่ากรอบอื่นในข่าวเดียวกัน

ในส่วนของการรื้อฟื้นเรื่องความแตกแยก หนังสือพิมพ์เสนอการคาดการณ์อนาคตถึงความขัดแย้งที่อาจเกิดจากการเคลื่อนไหวแก้ไขรัฐธรรมนูญ กรอบนี้ถูกนำเสนอในลักษณะที่ไม่ให้ความชอบธรรมแก่กลุ่มการเมืองเสื้อแดง/นปช. ชูภาพความขัดแย้ง ประเทศชาติแตกแยก (ถกรธน.เผาเมือง 'ส.ส.ไม่เต็มบาท' ไล่สูทแดงอยู่ทุ่ง <ความนำข่าวมีการขยายความว่า “แสดงคำว่า ‘เผาบ้านเผาเมือง’ห้ามพูดในสภา”>, ไทยโพสต์, 9 พ.ค.2555, ป่วนถกแก้ รธน.วาระ 2 ต้องสั่งพักประชุม ปชป.อัดประธานสภาทำตามใบสั่งทักษิณ <อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์อภิปรายการรวบรัดแก้ไขรัฐธรรมนูญมีแต่จะทำให้เป็นปมปัญหาให้เกิดความขัดแย้ง>, ไทยรัฐ, 11 เม.ย.2555) และสงครามกลางเมืองที่เกิดจากความเห็นต่างในเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญในช่วงการประชุมทางการเมืองเพื่อสนับสนุนหรือต่อต้านการแก้ไข (ส่งแดงล้อมสภา, ไทยโพสต์, 6 มิ.ย. 2555) และช่วงการตัดสินใจของศาลรัฐธรรมนูญ (พยานผวา! ถอนตัวแจ้งศาลแดงใหญ่ค้ำฟ้า, ผู้จัดการเอสทีวี, 4 กค. 2555) โดยพาดหัวเป็นกรอบหลักที่เด่นกว่ากรอบประเภทอื่น

กรอบการเบี่ยงเบนประเด็นข่าวของสื่อ เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เหตุการณ์ คือ 1.ช่วงการพิจารณาร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญวาระ 2 และมีภาพโป๊ไหลหน้าจอมอนิเตอร์ในห้องประชุมรัฐสภา 2.ส.ส.ดูภาพโป๊ผ่านโทรศัพท์มือถือขณะอยู่ในห้องประชุมสภา 3.การแถลงของกลุ่ม 40 ส.ว.ร่วมกับพรรคประชาธิปัตย์ กรณี ส.ส.พรรคเพื่อไทยกดบัตรแทนกัน เป็นกรอบที่สื่อให้เห็นภาพลักษณ์ทางลบของผู้แทนราษฎรและสถาบันรัฐสภา และเป็นการลดความน่าเชื่อถือของนักการเมือง มีผลในการลดความสำคัญของกรอบอื่น ๆ ที่มีการถกเถียงกันเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ (สภาทรงเกียรติสื่อ รูปโป๊ไหล เต็มจอกลางช่วง, ไทยรัฐ, 19 เม.ย. 2555, จุฬารัฐสภาโชว์สยิว, ภาพโป๊ไหลยั่ว ‘ท่านผู้ทรงเกียรติ’ ขณะข้าเรา รธน. 50, ไทยโพสต์, 19 เม.ย. 2555, ถกแก้รธน.วาระ 2 ส.ส.-ส.ว.ตะลึง ภาพโป๊หกรากลางสภา, คมชัดลึก, 19 เม.ย.2555, Porn image shocks house, บางกอกโพสต์, 19 เม.ย.2555, แคลิป์เสียบัตรแทน แก้เกมรูปโป๊ ปชป.-ส.ว.โชว์กลางสภา, มติชน, 25 เม.ย.2555, บัดชบกดบัตรแทน, ไทยโพสต์, 25 เม.ย.2555, รธน.ส่อวุ่น แฉรูปพท.กดบัตรแทน, คมชัดลึก, 25 เม.ย. 2555)

5.2 การกำหนดกรอบบทบรรณาธิการ

บทบรรณาธิการหรือบทนำเป็นพื้นที่สำหรับการแสดงทัศนะของกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ต่อเหตุการณ์หรือประเด็นข่าวสำคัญที่เกิดขึ้นในสังคม หากเป็นการนำเสนอที่ชนะเกี่ยวกับการเมือง ความคิดเห็นที่ปรากฏในบทบรรณาธิการอาจกล่าวได้ว่าเป็นการแสดงจุดยืนทางการเมืองของหนังสือพิมพ์ต่อเรื่องนั้น ๆ (Wilber and Miller, 2003)

จากบทบรรณาธิการหรือบทนำจำนวน 88 ชิ้น เกี่ยวกับเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ในหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่ามีกรอบหลัก 6 กรอบ และมีสัดส่วนการนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

กรอบรัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตย (27 ชิ้น = 30.68%) กรอบการเข้าอารมณืเรื่องความแตกแยก (24 ชิ้น = 27.27%) กรอบการเบี่ยงเบนประเด็นข่าวของสื่อ (19 ชิ้น = 21.59%) กรอบเกมการเมือง (9 ชิ้น = 10.2%) กรอบเทคนิคการแก้ไขรัฐธรรมนูญ (8 ชิ้น = 9.09%) และกรอบบทบาทและอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ (1 ชิ้น = 1.13%)

เช่นเดียวกับกรอบข่าวที่ได้กล่าวมาแล้ว กรอบหลักทั้ง 6 กรอบนี้ สามารถจัดเป็นกลุ่มใหญ่ได้ 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรก กรอบเชิงอำนาจ ประกอบด้วยกรอบย่อย 3 กรอบ ได้แก่ กรอบรัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตย กรอบเทคนิคการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และกรอบบทบาทและอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ (รวม 40.90%) กลุ่มที่สอง กรอบเชิงการเมือง ประกอบด้วยกรอบย่อย 3 กรอบ ได้แก่ กรอบเกมการเมือง กรอบการเข้าอารมณืเรื่องความแตกแยก กรอบการเบี่ยงเบนประเด็นข่าวของสื่อ (รวม 59.09%) จากภาพรวมในส่วนนี้ จะเห็นได้ว่ากรอบเชิงการเมืองมีสัดส่วนมากกว่ากรอบเชิงอำนาจ ประมาณ 19% ซึ่งสะท้อนว่าบทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ฉบับ ตอกย้ำเรื่องความแตกแยกทางการเมืองในสังคม มีความกังวลต่อวิกฤตการเมือง และการเผชิญหน้าระหว่างกลุ่มที่มีทัศนคติแตกต่างกันในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และให้น้ำหนักในเรื่องความขัดแย้งระหว่างนักการเมืองมากกว่า กรอบเรื่องเนื้อหาของกรอบการแก้ไขรัฐธรรมนูญ (ยกเว้นเอเอสทีวีผู้จัดการที่ไม่มีบทบรรณาธิการ)

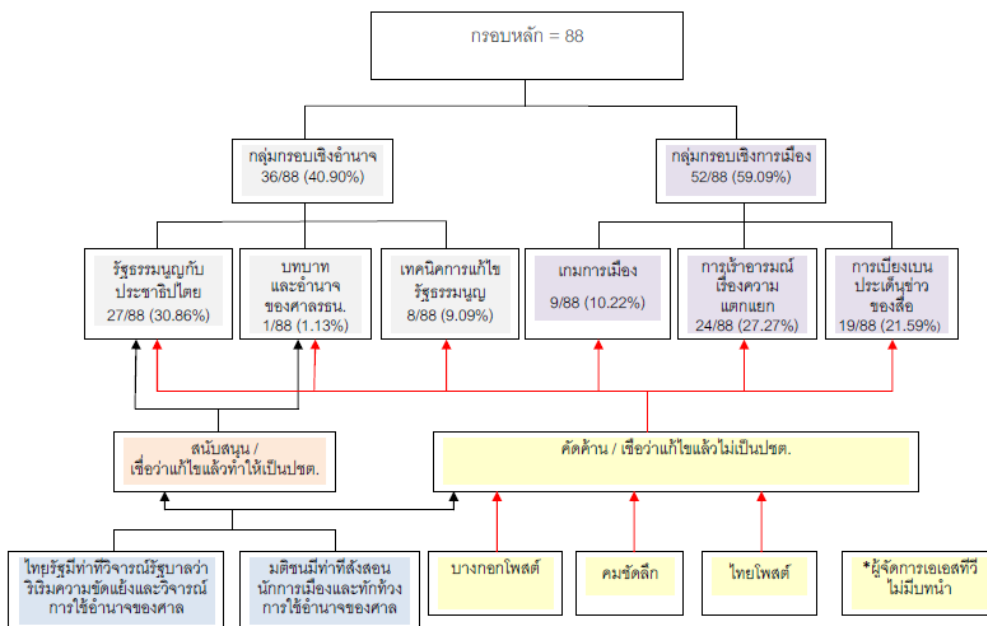
เมื่อวิเคราะห์หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับพบว่า บทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ไทยโพสต์ และบางกอกโพสต์เสนอกรอบรัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตยมากเป็นอันดับ 1 หนังสือพิมพ์คมชัดลึก เสนอกรอบการเข้าอารมณืเรื่องความแตกแยกของสื่อมากเป็นอันดับ 1 ขณะที่มติชนเสนอกรอบการเบี่ยงเบนประเด็นข่าวของสื่อมากเป็นอันดับ 1 นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน ไทยโพสต์ ให้ความสำคัญกับกรอบการเข้าอารมณืเรื่องความแตกแยกมากเป็นอันดับ 2

กรอบที่มีสัดส่วนในบทบรรณาธิการมากที่สุดคือเรื่องรัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แนวทาง คือ แนวที่เชื่อว่าแก้ไขรัฐธรรมนูญจะเป็นประชาธิปไตย โดยบทบรรณาธิการจะชี้ให้เห็นความสำคัญของการแก้ไขรัฐธรรมนูญ แต่ขณะเดียวกันก็แสดงทัศนคติที่ทักท้วงฝ่ายรัฐบาล และศาลรัฐธรรมนูญให้ยึดหลักการในระบบประชาธิปไตย ไม่มุ่งแต่ประโยชน์ของสถาบันตนเอง หนังสือพิมพ์ที่เสนอแนวทางนี้ คือ ไทยรัฐและมติชน (มติชน : “บรรทัดฐานรัฐธรรมนูญ” - ศาลรัฐธรรมนูญมีขึ้นเพื่อตัดสินว่า กฎหมายใดขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่และผลคำตัดสินผูกพันทุกองค์กร ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีความสำคัญ คดีร่างแก้ไขมาตรา 291 มีผลต่อเสถียรภาพรัฐบาล ทำให้เกิดความหวาดระแวงว่า มีเจตจำนงจะยุบพรรคหรือไม่ ฉะนั้นศาลต้องรอบคอบ รัดกุม ชัดเจน เทียงธรรม เพื่อให้รัฐธรรมนูญมีมาตรฐานการใช้งานและศาลรัฐธรรมนูญอยู่บนความศรัทธาจากประชาชน, 5 กค. 2555, ไทยรัฐ : “อย่าเปิดทางโกงกินเสรี” - แม้รัฐบาลจะยังไม่ได้ตัดสินใจจะเลือกแนวทางใดในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ แต่ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง ก็สร้างข่าวฮือฮาจะแก้ไขแบบรายมาตรา และแก้ไข 5 ประเด็น... ให้ “ควมรวม” ศาลรัฐธรรมนูญกับศาลปกครอง ให้เป็นแผนกในศาลฎีกา ยุบศาลฎีกาแผนกคดีอาญาผู้

ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยอ้างว่าศาลเดี่ยวขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ รัฐธรรมนูญ 2540 เป็น “ฉบับปฏิรูปการเมือง” มุ่งสร้างให้ระบบตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจมีความเข้มแข็ง เป็นก้างขวางคอ ไม่ให้นักการเมืองใช้อำนาจตามใจ หากแก้ไขในสิ่งเหล่านี้การเมืองไทยก็จะกลับคืนสู่ยุคโกงกินเสรี, 27 กค. 2555)

บทบรรณาธิการในแนวทางที่สองที่เชื่อว่าแก้ไขรัฐธรรมนูญแล้วจะไม่เป็นประชาธิปไตย มาจากหนังสือพิมพ์คมชัดลึก ไทยโพสต์ และบางกอกโพสต์ เสนอมุมมองที่เชื่อว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งนี้ เป็นการช่วยเหลือพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี และล้มล้างสถาบัน ทำลายองค์กรตรวจสอบ (คมชัดลึก : “กระบวนการปกติ “เอาไม่อยู่” - มีแนวโน้มว่ารัฐบาลพรรคเพื่อไทยจะเดินหน้า ออกกฎหมายนิรโทษกรรมเพื่อลบล้างผลการดำเนินคดี แล้วโอนคดีทั้งหมดให้ ป.ป.ช.ดำเนินการใหม่ รัฐธรรมนูญฉบับ 2540 จัดตั้งองค์กรอิสระต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบผู้มีอำนาจเพราะกระบวนการปกติเอาไม่อยู่ ต้องจับตาดูอย่างใกล้ชิดคิดว่า ฝ่ายรัฐบาลพุ่งไปในหมวดที่เกี่ยวข้องกับศาล องค์กรอิสระ การตรวจสอบการใช้อำนาจยุติธรรมหรือไม่, 16 เมย. 2555, ไทยโพสต์ : “ย้อนเกล็ดเพื่อไทย แก้รัฐธรรมนูญ เพื่อกู” – มีเหตุผลมากมายที่ไม่ควรแก้ไขรัฐธรรมนูญ ในอดีตพรรคเพื่อไทยพยายามทำลายล้างรัฐธรรมนูญ เช่น สมัยทักษิณจะแก้ไขเรื่องที่มาขององค์กรอิสระ หลังยุบสภาปี 49 ก็ลงสัตยาบันกับพรรคเล็ก นี่คือการแก้เพื่อประโยชน์โดยตรงของทักษิณ วันนี้จ๊กชอร์เริ่มมองออก ทักษิณจะกลับประเทศโดยแก้รัฐธรรมนูญเพื่อสร้างฐานอำนาจใหม่และออกกฎหมายปรองดองเพื่อล้างผิดให้ตนเอง, 19 เมย. 2555, Bangkok Post: “Laws cannot bring unity” – The combination of legal moves like constitutional changes or legal amendments cannot unite the country as Ms.Yingluck trying to do it. Because laws should be written for all not on one’s purpose as those legal moves claimed as helping Thaksin’s return. The unity could be happened if all actions are based on all people’s benefits, and enforced equally, 21 June 2555)

ภาพแสดงกรอบทบทวนนิตินิติการที่สนับสนุนและคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญในหนังสือพิมพ์ 5 ฉบับ

ส่วนกรอบเทคนิคการแก้ไขรัฐธรรมนูญ มีเนื้อหาว่าด้วยวิธีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ นำเสนอเรื่อง การเลือกตั้ง สสร. และการลงประชามติรับรองรัฐธรรมนูญ ซึ่งบทบรรณาธิการจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และไทยโพสต์ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ โดยทัศนคติของบทบรรณาธิการไทยโพสต์ชี้ให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญ 2550 ผ่านการรับรองของประชาชนจากลงประชามติ การจะแก้ไขจึงสมควรถามความเห็นประชาชน (ไทยโพสต์ : "จิตวิญญาณรัฐธรรมนูญ จิตวิญญาณแห่งประชามติ" – คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ออกมาเป็นการเคารพความเห็นประชาชนปี 2550 ที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้มาจากการทำประชามติ หากจะล้มต้องให้ประชาชนอนุมัติถึงจะเป็นรัฐธรรมนูญที่สถาปนาโดยประชาชน เพื่อไทยไม่เข้าใจเรื่องประชานิยม เพราะข้อเท็จจริงคือแก้รัฐธรรมนูญเพื่อทักษิณ ล้างผิดให้คนโกง, 16 กค. 2555) ในขณะที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอเรื่องประชามติหลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และแนะนำให้มีการทำประชามติก่อนการลงมติวาระ 3 ในรัฐสภา โดยแสดงทัศนคติว่าควรทำประชามติตามที่ศาลรัฐธรรมนูญแนะนำ เพื่อเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วม (ไทยรัฐ : "โอกาสแก้ไข รธน. ที่สันติ" - คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้บังคับให้ต้องลงประชามติก่อนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เป็นเพียงข้อเสนอ ทั้งนี้ต้องยอมรับว่ารัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 เป็นรัฐธรรมนูญที่ผ่านการทำประชามติจากประชาชนเป็นฉบับแรก การแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งนี้การทำประชามติหน้าจะเป็นโอกาสดี ในการฟังความเห็น ให้คนจากทุกส่วนมีส่วนร่วม, 16 กค. 2555)

กรอบบทบาทและอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญมีสัดส่วนน้อยที่สุดในกลุ่มกรอบเชิงอำนาจ กรอบนี้มีสถานะถกเถียงเรื่องอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัยว่ารัฐสภาสามารถแก้มาตรา 291 ได้หรือไม่ หนังสือพิมพ์นำเสนอข่าวในช่วงที่มีผู้ยื่นฟ้องศาลรัฐธรรมนูญตาม ม.68 ว่าเป็นการล้มล้างระบอบการปกครองประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขหรือไม่ ผลการวิจัยพบว่ามีเพียงหนังสือพิมพ์ไทยฉบับเดียวที่เสนอบทบรรณาธิการในกรอบนี้ จำนวน 1 ชิ้น (ไทยรัฐ: “ก้าวสู่วิกฤตรัฐธรรมนูญ” - ในที่สุดการเมืองไทยก็ก้าวถึงจุดที่อาจบานปลายกลายเป็น “วิกฤติรัฐธรรมนูญ” เป็นความขัดแย้งระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายตุลาการ หลังจากศาลรัฐธรรมนูญมีมติรับคำร้องเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญไว้วินิจฉัย ซึ่งมีเสียงตอบโต้จากนายจาตุรนต์ ฉายแสง อดีตรักษาการหัวหน้าพรรคไทยรักไทยและโฆษกพรรคเพื่อไทยว่าคณะตุลาการเข้าข่ายผิดรัฐธรรมนูญ มาตรา 68 ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้โดยไม่ผ่านการตรวจสอบข้อเท็จจริงของอัยการสูงสุดจึงข้ามขั้นตอน และคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญที่ให้ระงับการพิจารณาแก้ไขอาจไม่มีผลผูกพันรัฐสภาหรือรัฐบาลเพราะไม่ใช่ “คำวินิจฉัย” ตามที่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่เป็น “คำสั่ง” รัฐสภาจึงอาจไม่ฟัง ขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญก็ตอบได้ว่าไม่ใช่การแทรกแซง แต่ใครจะเป็นผู้ตัดสินชี้ขาดข้อโต้แย้งกันเกี่ยวกับระบบตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างสามอำนาจต่อไป, 6 มิย. 2555) ขณะที่ฉบับอื่น ๆ ไม่เสนอกรอบนี้

สำหรับกรอบในกลุ่มเชิงการเมือง จากการศึกษาพบว่ากรอบรื้ออารมณ์เรื่องความแตกแยกมีสัดส่วนสูงที่สุดในกลุ่มกรอบเชิงการเมือง และสามารถแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะที่นำเสนอภาพความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้น ได้แก่ การแก้ไขรัฐธรรมนูญทำให้ประเทศชาติแตกแยก การเร่งผลักดันการแก้ไขรัฐธรรมนูญจะทำให้เกิดความขัดแย้งและนำไปสู่วิกฤต การแก้ไขรัฐธรรมนูญจะทำให้เกิดการเผชิญหน้าของผู้ชุมนุมและทำให้สังคมวุ่นวาย และการแก้ไขรัฐธรรมนูญจะทำให้สงครามกลางเมืองปะทุ อันเนื่องมาจากเหตุความขัดแย้งทางการเมืองที่ยังรากลึกในสังคมไทย

ผลการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์คมชัดลึกเสนอกรอบนี้เป็นอันดับ 1 ส่วนไทยรัฐ มติชน ไทยโพสต์ เสนอกรอบนี้เป็นอันดับ 2 ขณะที่บางกอกโพสต์เสนอเพียง 1 ชิ้น โดยบทบรรณาธิการส่วนใหญ่แสดงความวิตกว่า การแก้ไขรัฐธรรมนูญจะทำให้ความขัดแย้งในสังคมไทยลุกลามบานปลาย และมวลชนฝ่ายสนับสนุน - ฝ่ายคัดค้านอาจออกมาปะทะกัน (คมชัดลึก: “อย่าเติมเชื้อไฟ” - การเมืองไทยส่อเค้ารุนแรง รัฐบาลต้องตระหนักถึงความสงบสุขด้วยการหันหน้าเข้าหากันเพื่อไม่ให้เกิดนองเลือดอีกครั้ง) ไม่ให้รุนแรงจนกลายเป็นสงครามการเมือง, 4 มิย 2555, มติชน: “เรียนผูก-เรียนแก้” - ศาลรัฐธรรมนูญต้องแสวงหาวิธีการแก้ไขเหมือนกรณีพรรคเพื่อไทยกับร่างพ.ร.บ.ปรองดอง จะโดยอธิบายให้เข้าใจกันทุกฝ่าย หรือจะเถียงยาวก็แล้วแต่ แต่ให้สังคมคืนสู่ความสงบสุขโดยเร็ว, 6 มิย. 2555, Bangkok Post: “Let the court have its say” - The UDD/PAD is ready to fight after the verdict is announced. This makes the court come under heavy pressure if their verdict won't please all at once, 12 July 2555, ไทยโพสต์: “ศาลเตี้ยปลุกไล่ศาลธรณ. นอกระบบเหมือนยี่ดอำนาจ” - หลังศาล

รัฐธรรมนูญมีคำสั่งชะลอโหวต พรรคเพื่อไทยมีปฏิกิริยาจะโหวตสวน นปช.ยื่นถอดถอนตุลาการ การชุมนุมมีเจ้าหน้าที่ไม่ร่วม บรรยากาศการประชุมยังมี เจ้ง ดอกจิก นำที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ 7 ตุลาการมาแจกจ่าย... ก่อนหน้านี้ 2 ตุลาการถูกโทรศัพท์ข่มขู่ ปราบกฏการณ์นี้เป็นสัญญาณอันตราย อาจเกิดความรุนแรง คำวินิจฉัยคดีสามารถวิจารณ์ได้ แต่ไม่มีครั้งใดปลุกระดมเป็นศาลเดี่ยว ไม่ต่างการใช้อำนาจนอกระบบ, 9 มิ.ย.2555)

กรอบเบี่ยงเบนประเด็นข่าวที่มีเนื้อหาเป็นการลดความน่าเชื่อถือของนักการเมือง มีการนำเสนอมากเป็นอันดับ 2 ในกรอบเชิงการเมือง หนังสือพิมพ์มติชนเสนอกรอบดังกล่าวมากเป็นอันดับ 1 (มติชน : “ช่วยสร้าง-อย่าทำลาย” – ที่ผ่านมามีเหตุบั่นทอนความมีเกียรติของสมาชิกรัฐสภาอยู่เนือง ๆ เช่น การดูรูปโป๊ในสภา การประท้วงกันด้วยวาจาหยาบคาย จึงส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์อันทรงเกียรติของสภา, 21 เม.ย. 2555) ส่วนบางกอกโพสต์เสนอมากเป็นอันดับ 2 ขณะที่ไทยรัฐและไทยโพสต์เสนอมากเป็นอันดับ 3 (ไทยรัฐ : “ยุคแห่งการเสื่อมศรัทธา” – ผลสำรวจเอแบคโพลตอกย้ำว่าคนไทยเสื่อมศรัทธาในการเมืองและนักการเมือง มองว่าเป็นเรื่องแก่งแย่งอำนาจ แม้แต่การแก้ไขรัฐธรรมนูญ หากเป็นอย่างนี้ต่อไปอาจทำให้ประชาชนเสื่อมศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยและพร้อมที่จะรับระบอบอื่น, 11 กค. 2555, ไทยโพสต์ : “แพ้เลือกตั้ง-ดูภาพโป๊ บทเรียนผู้ทรงเกียรติ” – กรณีส.ส.เพื่อไทยปทุมธานี ลาออกมาลงเลือกตั้งนายกอบจ.แล้วแพ้ และเลือกตั้งซ่อมส.ส.เพื่อไทยก็แพ้ เป็นบทเรียนที่ชาวบ้านตอหน้่าผู้ทรงเกียรติ เช่นเดียวกับกรณีที่นายณัฐวีร์ บรรทัดฐาน ส.ส.ปชป.ดูภาพโป๊ในสภาแทนที่จะตั้งใจฟังเนื้อหาการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุด จึงหวังว่าทั้ง 2 เรื่องนี้จะป็นอุทาหรณ์ให้ผู้แทนราษฎรทำหน้าที่สมกับที่ได้รับเลือกจากประชาชน ไม่เช่นนั้นจะเป็นผู้ทรงเกียรติ, 25 เม.ย. 2555) ส่วนคมชัดลึกเสนอเพียง 1 ชิ้น (คมชัดลึก : “จริยธรรมนักการเมือง” – ประเด็นการกดบัตรแสดงตนแทนกันของสมาชิกรัฐสภาเป็นเรื่องที่ต่อเนื่องมาจากกรณีข้อกล่าวหาพวบบทวิในสภา และภาพนายณัฐวีร์ บรรทัดฐาน ส.ส.กทม.พรรคประชาธิปัตย์ใช้โทรศัพท์มือถือดูภาพไม่เหมาะสม ก่อนหน้านี้ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง แสดงอาการเมามายระหว่างประชุมสภา พฤติกรรมของส.ส.ที่ดูเหมือนละเมิดจริยธรรมตั้งแต่เบาสุดถึงหนักสุดบางกรณีต้องการคำอธิบายเพิ่มเติม, 26 เม.ย. 2555)

กรอบเกมการเมืองซึ่งมองเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นเรื่องกลยุทธ์การช่วงชิงความได้เปรียบเสียเปรียบทางการเมือง มีลักษณะเชิงวิเคราะห์ คาดการณ์ ในทางลบ เช่นจะทำให้เกิดมีอบชนมีอบและเสนอทางออกในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและไทยโพสต์เสนอบทบรรณานุกรมด้วยกรอบนี้ฉบับละ 3 ชิ้น ตัวอย่างจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเสนอแนะให้เล่นการเมืองแบบโปร่งใสตรงไปตรงมา มากกว่าการใช้วิธีลบลวงพราง (“เรื่องจริงหรืออิงนิยาย” - การไต่สวนคำร้องเรื่องรัฐธรรมนูญมาตรา 68 ต่างฝ่ายต่างยืนยันความเห็นของตนว่าถูกต้อง สะท้อนถึงความแตกแยกและเต็มไปด้วยความหวาดระแวง แม้ว่าจะมีคำชี้แจงว่าส.ส.ร.ไม่สามารถเขียนรัฐธรรมนูญได้ตามใจชอบ แต่ในยุคของการเล่นการเมืองแบบลบลวงพราง หรือลับขานหลอก การแก้ไขรัฐธรรมนูญแบบโปร่งใสและ

ตรงไปตรงมา น่าจะเป็นวิธีที่ดีที่สุดคือเสนอแก้ไขเป็นรายมาตรา, ไทยรัฐ, 9 กค. 2555) ตัวอย่างจากไทยโพสต์ก็มองในมุมมองที่ใกล้เคียงกันกับไทยรัฐ คือเห็นว่าเกมการแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นการสับขาหลอกและวิเคราะห์ว่าพรรคเพื่อไทยเตรียมลงมติวาระ 3 โดยซ่อนวาระการออกกฎหมายปรองดองเอาไว้ (“ปฏิบัติการสับขาหลอก ธรณ.วาระ 3 หรือกม.ปรองดอง” - 8 มิ.ย.มีวาระประชุมร่วมรัฐสภา แม้วิปรัฐบาลยืนยันจะไม่ลี้ภัยไหวววาระ 3 ตามคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ให้ชะลอการลงมติร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมาตรา 291 การระดมมวลชนเสื้อแดงมาชุมนุมหน้าสภาทำให้สามารถลงคะแนนวาระ 3 ได้ แต่ถ้าไม่ไหวแล้วประชุมสภาผู้แทนราษฎรต่อเพื่อไหววร่างกม.ปรองดองก็อาจเกิดมือบอนมือบเสียชีวิตและทรัพย์สิน เพราะกลุ่มพันธมิตรฯมีเจตนาขยับยังกม.ฉบับนี้, ไทยโพสต์, 7 มิ.ย. 2555)

สำหรับหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์เสนอกรอบเกมการเมือง 2 ชั้น ในลักษณะแนะนำทางเลือกที่ดีที่สุดให้ฝ่ายรัฐบาล (บางกอกโพสต์ : “Delay debate on charter” – The government and Phuea Thai should follow the court’s order, though the court stepped across its authority in ordering the suspension to the Parliament. Because if they choose to defy the court, the government would be more vulnerable and demonstration would occur. Following the order, they would lose for a few weeks but it is better for a long-term plan to change the constitution, 5 June 2012) ขณะที่คมชัดลึกเสนอเพียง 1 ชั้น (คมชัดลึก : “เยาวชนไทยพร้อมหรือยัง” – นายกรัฐมนตรีนั่งเป็นประธานการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติครั้งที่ 1/2555 ประเด็นสำคัญคือให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนเพิ่มศักยภาพในการเตรียมความพร้อมเยาวชนไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน หากมองในแง่ความพร้อมมีหลายเรื่องที่รัฐบาลต้องเร่งแก้ไข...(แต่) นักการเมืองมะรุมมะตุ้มด้วยเรื่องคนคนเดียว และการแก้ไขรัฐธรรมนูญจ้องล้มองค์กษัตริย์ที่เป็นภัยคุกคามฝ่ายการเมือง, 2 พ.ค. 2555) ส่วนมติชนไม่เสนอกรอบดังกล่าว

5.3 การกำหนดกรอบบทความ

บทความหรือคอลัมน์แสดงความคิดเห็นในหนังสือพิมพ์ (opinion column) เป็นพื้นที่ซึ่งเปิดกว้างสำหรับผู้เขียนในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งสามารถแบ่งเป็นประเภทนักเขียนคอลัมน์ประจำ ที่อาจเป็นบุคคลภายในองค์กร หรือเป็นนักเขียนรับเชิญ (บุคคลภายนอก) หรืออาจเป็นนักเขียนพิเศษ (เขียนเป็นครั้งคราวหรือเฉพาะเรื่อง) โดยหลักการนักเขียนมีอิสระที่จะแสดงความคิดเห็นที่เป็นทัศนะส่วนตัวในพื้นที่บทความของตน ซึ่งอาจจะสอดคล้องกับทัศนะขององค์กรหนังสือพิมพ์นั้นหรือไม่ก็ได้ หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มักมีพื้นที่บทความกระจายอยู่ในหลายหน้า ทั้งในส่วนสถานการณ์ปัจจุบัน (การเมืองสังคม) หรือหน้าเศรษฐกิจ หน้าศิลปวัฒนธรรม-บันเทิง กีฬา ซึ่งเป็นข้อเขียนจากคอลัมน์นิสต์ประจำ รวมทั้งอาจมีพื้นที่สำหรับบุคคลภายนอกที่ส่งบทความเข้ามาแสดงความคิดเห็นด้วย หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจึงมักมีความคิดเห็นที่หลากหลายจากทัศนะของคอลัมน์นิสต์ประจำและรับเชิญ

ของตนในคอลัมน์ต่าง ๆ นอกจากนี้ คอลัมน์ิสต์ที่มีชื่อเสียงมักเป็นแม่เหล็กของหนังสือพิมพ์ในการดึงดูดผู้อ่านให้ติดตามทัศนะของผู้เขียนนั้น ๆ ถือเป็นจุดเด่นหรือจุดขายของหนังสือพิมพ์ ผู้เขียนที่มีอิทธิพลคือผู้ที่สามารถสะท้อนความคิดเห็นของผู้อ่านหรือพูดแทนใจผู้อ่านได้ จึงได้รับการยอมรับจากผู้อ่านส่วนใหญ่

บทความหรือคอลัมน์แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญของหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ มีจำนวนทั้งสิ้น 267 บทความ มีจำนวนผู้เขียนที่เขียนบทความแสดงทัศนะเกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ 25 คน จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 3, คมชัดลึก 7, ไทยโพสต์ 1, บางกอกโพสต์ 7, เอเอสทีวีผู้จัดการ 7 ส่วนมติชนมีจำนวนคอลัมน์ประจำและผู้เขียนมากกว่าหนังสือพิมพ์อื่น ๆ รวม 26 คน¹⁰ ผลการวิจัยพบว่ามีการอภิปราย 6 กรอบ และมีสัดส่วนการนำเสนอตามลำดับ ดังนี้ กรอบรัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตย (125 ชิ้น = 46.81%) กรอบการเมือง (50 ชิ้น = 18.72%) กรอบการเข้าอารมณณ์เรื่องความแตกแยก (48 ชิ้น = 17.97%) กรอบการเบี่ยงเบนประเด็นข่าวของสื่อ (19 ชิ้น = 7.11%) กรอบเทคนิคการแก้ไขรัฐธรรมนูญ (18 ชิ้น = 6.74%) และกรอบบทบาทและอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ (7 ชิ้น = 2.62%)

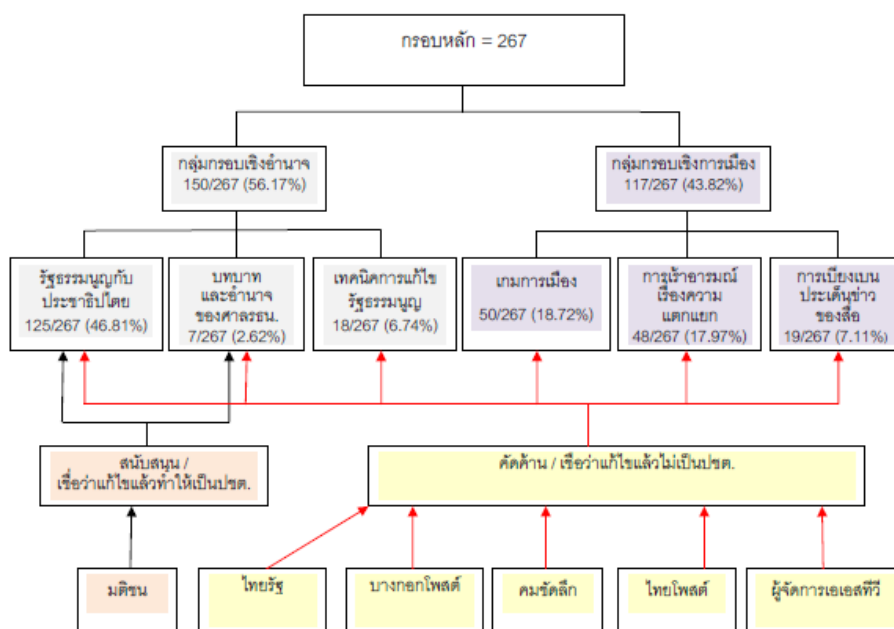
เช่นเดียวกับกรอบข่าวและกรอบบรรณาธิการที่ได้กล่าวมาแล้ว กรอบหลักทั้ง 6 กรอบนี้สามารถจัดเป็นกลุ่มใหญ่ได้ 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรก กรอบเชิงอำนาจ ประกอบด้วยกรอบย่อย 3 กรอบ ได้แก่ กรอบรัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตย กรอบเทคนิคการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และกรอบบทบาทและอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ (รวม 56.17%) กลุ่มที่สอง กรอบเชิงการเมือง ประกอบด้วยกรอบย่อย 3 กรอบ ได้แก่ กรอบการเมือง กรอบการเข้าอารมณณ์เรื่องความแตกแยก กรอบการเบี่ยงเบนประเด็นข่าวของสื่อ (รวม 43.82%) จากภาพรวมในส่วนนี้ จะเห็นได้ว่ากรอบเชิงอำนาจมีสัดส่วนมากกว่ากรอบเชิงการเมืองประมาณ 13% อย่างไรก็ตาม เมื่อนำสัดส่วนของกรอบในกลุ่มเชิงการเมืองทั้งกลุ่ม (รวม 43.82%) มาเปรียบเทียบกับกรอบรัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตย ซึ่งเป็นหนึ่งในสามกรอบของกรอบเชิงอำนาจ พบว่ามีสัดส่วนใกล้เคียงกัน (46.81%) ซึ่งเป็นดัชนีชี้ให้เห็นความสนใจของผู้เขียนบทความหรือคอลัมน์ิสต์ว่า มีกลุ่มที่ให้ความสำคัญกับเรื่องเนื้อหาของการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และกลุ่มที่เน้นประเด็นเรื่องความขัดแย้งทางการเมืองในจำนวนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก

หากพิจารณากรอบรัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตย (ซึ่งเป็นกรอบที่มีสัดส่วนสูงสุด (46.81%) มีมุมมอง 2 ด้านที่แตกต่างกัน 1.มองว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญจะทำให้การเมืองมีความเป็นประชาธิปไตย 2.มองว่ารัฐบาลไม่มีความชอบธรรมในการแก้ไข และไม่ทำให้การเมืองเป็นประชาธิปไตย หนังสือพิมพ์ คมชัดลึก มติชน ไทยโพสต์ และเอเอสทีวีผู้จัดการเสนอกรอบรัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตยมากเป็นอันดับ 1 ในกลุ่มนี้มีหนังสือพิมพ์มติชนฉบับเดียวที่มองว่าแก้ไขรัฐธรรมนูญแล้วจะทำให้การเมืองเป็น

¹⁰ สถานที่คิดเลขที่ 12 / หัวหน้ากองบรรณาธิการ (7), ไม่มีชื่อคอลัมน์ / ผู้บริหาร (4), เดิหน้าชน / หัวหน้าข่าวหน้า 1 (6), ไม่มีชื่อคอลัมน์ / คอลัมน์ิสต์ประจำ (นักวิชาการ) (4) และบุคคลภายนอก (5) รวม 26 คน

เป็นประชาธิปไตย ขณะที่ หนังสือพิมพ์คมชัดลึก ไทยโพสต์ และเอเอสทีวีผู้จัดการ มองว่ารัฐบาลไม่มีความชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ บทความของไทยโพสต์และเอเอสทีวีผู้จัดการทั้งหมดแสดงทัศนะที่ต่อต้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยชี้ให้เห็นว่าเป็นการแก้ไขเพื่อช่วยเหลือพ.ต.ท. ทักษิณ เจตนาล้มระบอบการปกครอง และหวังสร้างระบอบทักษิณ (เปลวสีเงิน, “ด้วยเหือกแห่ง ‘ลมหายใจ’ สุดท้าย”, ไทยโพสต์, 28 พค. 2555, ชัชวาลย์ ชาติสูทธิชัย, “ยุค ‘โจรหน้าเหลี่ยม’ ใช้ ‘อีเสื่อหน้าสวย’ ครองเมือง!”, คอลัมน์ไฮด์ปาร์กกลางกระดาษ, เอเอสทีวีผู้จัดการ, 20 มิย. 2555)

ภาพแสดงกรอบบทความที่สนับสนุนและคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญในหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐเสนอกรอบใช้อารมณ์เรื่องความแตกแยกมากเป็นอันดับ 1 และเสนอกกรอบรัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตยมากเป็นอันดับ 2 โดยบทความส่วนใหญ่เสนอทัศนะที่ไม่เชื่อว่าแก้ไขแล้วจะเป็นประชาธิปไตย

บางกอกโพสต์เสนอกกรอบเกมการเมืองเป็นอันดับ 1 เสนอกกรอบรัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตยมากเป็นอันดับ 2 แต่คอลัมนิสต์ส่วนใหญ่แสดงทัศนะที่เชื่อว่าแก้รัฐธรรมนูญแล้วไม่เป็นประชาธิปไตย

แม้ว่ากรอบรัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตยจะมีสัดส่วนสูงสุดในจำนวนกรอบทั้งหมด 6 กรอบ แต่ทัศนะของนักเขียนส่วนใหญ่คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ที่เห็นว่าแก้ไขแล้วจะเป็นประชาธิปไตยเป็นเสียงส่วนน้อยในกลุ่มนี้ ประกอบด้วย นิธิ เอียวศรีวงศ์ (“รัฐธรรมนูญ-จินตนาการใหม่”, มติชน, 23 เมย. 2555) เกษียร เตชะพีระ จากหนังสือพิมพ์มติชน ไบตองแห่ง และพิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ จากหนังสือพิมพ์

คมชัดลึก จิตินันท์ พงษ์สุทธิรักษ์ (“Many more checks but for fewer balances”, Bangkok Post, 20 July 2012) จากหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ทั้งหมดเป็นคอลัมน์ประจำที่เป็นบุคคลภายนอก

ในส่วนกรอบเทคนิคการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งเนื้อหาว่าด้วยกระบวนการและวิธีดำเนินการแก้ไขรัฐธรรมนูญ หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์เสนอกรอบดังกล่าวมากเป็นอันดับ 3 เอเอสทีวีผู้จัดการอันดับ 4 ซึ่งเน้นการโจมตีว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งนี้เป็นการใช้เสียงข้างมากลากไป กรอบบงการแก้ไข และเร่งรีบรวบรัด (เปลวสีเงิน, “บทเรียน ‘ทีวีพูล’ จากแผ่นดินไหว”, ไทยโพสต์, 12 เม.ย. 2555, คำคุณ สิทธิสมาน, “เผด็จการรัฐสภาไม่ใช่แค่บุคคลแต่เป็นระบอบ”, คอลัมน์หลังวัดชนะสงคราม, เอเอสทีวีผู้จัดการ, 07 พค. 2555) สำหรับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ ที่เหลือเสนอกรอบนี้เป็นอันดับสุดท้าย ไทยรัฐ คมชัดลึก และบางกอกโพสต์เสนอเพียงฉบับละ 1 ชิ้น

กรอบบทบาทและอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญเป็นกรอบที่ปรากฏน้อยที่สุดในบทความ กรอบนี้มีสถานะถกเถียงเรื่องอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัยว่ารัฐสภาสามารถแก้มาตรา 291 ได้หรือไม่ หนังสือพิมพ์คมชัดลึกและมติชนเสนอกรอบดังกล่าวมากเป็นอันดับ 4 และ 5 ตามลำดับ ขณะที่ฉบับอื่น ๆ ไม่เสนอกรอบนี้ในบทความ ผู้เขียนบทความจากคมชัดลึกและมติชนแสดงทัศนะสนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และเห็นว่ารัฐสภาสามารถแก้ไขรัฐธรรมนูญได้ ศาลไม่มีอำนาจเข้ามาตรวจสอบ (ใบตองแห้ง, “ขี้ตุลการเพื่อใคร”, คอลัมน์ว่ายทวนอารมณ์, คมชัดลึก, 11 มิ.ย. 2555)

ในกลุ่มกรอบเชิงการเมืองผลวิจัยพบว่ากรอบการเมืองและกรอบเจ้าอารมณ์ความแตกแยกมีสัดส่วนใกล้เคียงกันมาก (18.72%:17.97%) โดยพบว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเสนอกรอบเจ้าอารมณ์ความแตกแยกมากเป็นอันดับ 1 คมชัดลึก ไทยโพสต์และเอเอสทีวีผู้จัดการเสนอมากเป็นอันดับ 2 ส่วนมติชนอันดับ 4 ขณะที่บางกอกโพสต์เสนอเพียง 1 ชิ้น ในขณะที่หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์เสนอกรอบการเมืองมากเป็นอันดับ 1 มติชนเสนอมากเป็นอันดับ 2 ส่วนไทยรัฐ ผู้จัดการเอเอสทีวีเสนอมากเป็นอันดับ 3 ขณะที่ไทยโพสต์และคมชัดลึกเสนอกรอบดังกล่าวน้อยที่สุดคือ 3 ชิ้น (จาก 41) และ 1 ชิ้น (จาก 25) ตามลำดับ ซึ่งน่าจะสะท้อนว่าผู้เขียนหรือคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ที่มีผู้อ่านจำนวนมากเช่นไทยรัฐ คมชัดลึก รวมทั้งหนังสือพิมพ์ที่มีผู้อ่านเฉพาะกลุ่มเช่นไทยโพสต์ เอเอสทีวีผู้จัดการ ให้ความสำคัญเขียนแสดงทัศนะโดยใช้กรอบเจ้าอารมณ์ความแตกแยก ส่วนผู้เขียนในหนังสือพิมพ์ขนาดกลางเช่น บางกอกโพสต์ และมติชน นำเสนอข้อเขียนในกรอบการเมืองมากกว่า ด้วยการวิเคราะห์ทำที่ตัวแสดงทางการเมืองที่เกี่ยวข้องในส่วนชนชั้นนำทั้งฝ่ายส.ส.พรรคเพื่อไทย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี พรรคประชาธิปัตย์ กลุ่มพลังทางการเมือง และเน้นให้เห็นว่าเรื่องรัฐธรรมนูญเป็นเรื่องของนักการเมืองและการดำเนินกลยุทธ์ทางการเมือง (สุวพงศ์ จันฝังเพชร, “ไหวต-ไม่ไหวต”, คอลัมน์สถานีคิดเลขที่ 12, มติชน, 10 มิ.ย. 2555, นาฎยา เซษโซติธรส, “Charter court leaves Phuea Thai in a quandary”, บางกอกโพสต์, 19 กค. 2555)

สำหรับกรอบเร้าอารมณ์เรื่องความแตกแยกพบว่า มีทิศทางเสนอภาพความขัดแย้งที่นำไปสู่ความรุนแรง ได้แก่ การแก้ไขรัฐธรรมนูญทำให้ประเทศชาติแตกแยก, การเร่งผลักดันการแก้ไขรัฐธรรมนูญจะทำให้เกิดความขัดแย้งและนำไปสู่วิกฤตการเมือง, การแก้ไขรัฐธรรมนูญจะทำให้เกิดการเผชิญหน้าของผู้ชุมนุมและทำให้สังคมวุ่นวาย และการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่ทำให้สงครามกลางเมืองปะทุขึ้นเนื่องมาจากเหตุความขัดแย้งทางการเมืองที่ยังรากลึกในสังคมไทย (สัญญา รัตนสร้อย, “ตั้งสติ” คอลัมน์เดินหน้าชน, มติชน, 12 กค. 2555, ลมเปลี่ยนทิศ, “การเมืองร้อนเพราะตั้งธง” คอลัมน์หมายเหตุประเทศไทย, ไทยรัฐ, 04 กค. 2555, ไสภณ องค์การณ, “ตัวเร่งเพื่อศึกแตกหัก”, คอลัมน์ป้อมพระอาทิตย์, เอเชียทีวีผู้จัดการ, 26 มิย. 2555)

กรอบที่มีการเสนอทัศนะนั้นน้อยที่สุดคือกรอบเบี่ยงเบนประเด็นข่าว หนังสือพิมพ์คมชัดลึกและมติชนเสนอกรอบนี้มากเป็นอันดับ 3 ส่วนไทยรัฐและเอเชียทีวีผู้จัดการเสนอเพียง 1 ชิ้น ขณะที่ไทยโพสต์และบางกอกโพสต์ไม่มีบทความที่แสดงทัศนะนั้นในกรอบนี้ (เรื่องชัย ทรัพย์นิรันดร์, “เพราะสภาไม่มีครูอังกฤษ”, มติชน, 20 เมย. 2555), นายประชา ข้าชอก, “สิ่งชำรุด” คอลัมน์เสรีภาพและความรับผิดชอบ, คมชัดลึก, 26 กค. 2555)

ตารางสรุปสัดส่วนประเภทของกรอบข่าว บทบรรณาธิการ บทความ เกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

กรอบหลัก	กรอบข่าว	กรอบบทนำ	กรอบบทความ	รวม
1.รัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตย	114 (251) 37.87% (36.85%)	27 30.86%	125 46.81%	266 40.54%
2.เทคนิคการแก้ไขรัฐธรรมนูญ	37 (131) 12.29% (19.23%)	8 9.09%	18 6.74%	63 9.60
3.บทบาทและอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ	5 (37) 1.66% (5.43%)	1 1.13%	7 2.62%	13 1.98%
รวมกรอบกลุ่มอำนาจ	156/301 (51.82%)	36/88 (40.90%)	150/267 (56.17%)	342/656 (52.13%)
4.เกมการเมือง	81 (116) 26.91% (17.03%)	9 10.22%	50 18.72%	140 21.34%
5.การเร้าอารมณ์เรื่องความแตกแยก	42 (113) 13.95% (16.59%)	24 27.27%	48 17.97%	114 17.37%
6.การเบี่ยงเบนประเด็นข่าว	22 (33) 7.30% (4.84%)	19 21.59%	19 7.11%	60 9.14%
รวมกรอบกลุ่มเกมการเมือง	145/301 (48.17%)	52/88 (59.09%)	117/267 (43.82%)	314/656 (47.86%)
รวม	301 (681) 100% (100%)	88 100%	267 100%	656 100%

หมายเหตุ 1. เลขตัวแรกคือ กรอบข่าวที่ถูกเน้น / ส่วนเลขในวงเล็บคือ กรอบข่าวทั้งหมด ที่ถูกเสนอ

จากตารางสรุปสัดส่วนของกรอบเนื้อหาข่าวหน้าหนึ่ง บทบรรณาธิการ บทความ เกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบด้วย 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ กรอบเชิงอำนาจ และกรอบเกมการเมือง พบว่า ภาพรวมของกรอบข่าวหน้าหนึ่งและกรอบบทความมีสัดส่วนของกรอบอำนาจสูงกว่ากรอบเกมการเมือง (51%:48% และ 56%:43%) ซึ่งให้เห็นว่า มีรายงานข่าวและบทความมีทิศทางในเรื่องสาระของการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ทว่าในภาพรวมนี้กลับพบว่า ข่าวสาร และทัศนะจากแหล่งข่าว และผู้เขียนบทความส่วน

ใหญ่เน้นไปในด้านที่เชื่อว่า แก้อัศจรรย์มนูญแล้วไม่เป็นประชาธิปไตย และไม่ให้ความชอบธรรมกับการแก้อัศจรรย์มนูญ กรอบที่เชื่อว่าแก้อัศจรรย์มนูญแล้วจะเป็นประชาธิปไตยและให้ความชอบธรรมกับการแก้อัศจรรย์มนูญครั้งนี้เป็นเสียงส่วนน้อย

สำหรับบทบรรณาธิการพบว่า มีลักษณะตรงกันข้ามกับข่าวหน้าหนึ่งและบทความ คือสัดส่วนกรอบการเมืองสูงกว่ากรอบอำนาจ (59%:40%) บทน่ายังเน้นเรื่องอารมณ์เรื่องความแตกแยก (27%) มากเป็นอันดับสอง และเสนอเนื้อหาในกรอบรัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตยน้อยที่สุด (30%) เมื่อเทียบกับข่าวหน้าหนึ่งและบทความ ทั้งบทบรรณาธิการส่วนใหญ่ยังคัดค้านการแก้อัศจรรย์มนูญ เพราะเชื่อว่าสภาก็จะแก้อัศจรรย์มนูญเพื่อช่วย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร โดยใช้เสียงข้างมากลากไป

6. การวิเคราะห์วาทกรรมการแก้อัศจรรย์มนูญในข่าวหน้าหนึ่ง บทบรรณาธิการ และบทความ

วาทกรรมเป็นชุดความคิดที่ต้องสื่อผ่านถ้อยคำภาษา การนิยาม การเรียกชื่อ หรือสมญานาม การให้ความหมาย และการอ้างอิงกับชุดความคิดอื่น ๆ ที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคม หรืออ้างอิงกับรูปแบบการสื่อสารหลากหลายประเภท เช่น การใช้ภาษาเขียน ควบคู่ไปกับชื่อเรื่องที่มีถ้อยคำเร้าอารมณ์ มีสีสัน หรือหวา การใช้วาทกรรมเป็นวิธีสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ หรือสร้างประชามติอาจเป็นไปได้เพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมืองให้กับการเปลี่ยนแปลงนโยบายสาธารณะ หรือสถาบันอำนาจในสังคม หรือเพื่อชี้ให้เห็นความไม่ชอบธรรมทางการเมืองของนโยบายหรือสถาบันอำนาจ หรือเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ อภิปราย และตั้งคำถามในลักษณะการขยายประเด็น ชี้ให้เห็นข้อดี-ข้อด้อยของนโยบายสาธารณะนั้น ๆ

ในกรณีการแก้อัศจรรย์มนูญพบว่า การกำหนดกรอบของหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับที่นำมาศึกษาได้แก่กลุ่มกรอบเชิงอำนาจ และกลุ่มกรอบเชิงการเมืองนั้น หนังสือพิมพ์ได้ใช้วาทกรรมการเมืองสำคัญที่อยู่ในกระแสความขัดแย้งในช่วงหลังรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 มาขบเน้นเนื้อหาและทิศทางของกรอบหลักทั้งสองกลุ่ม (จำนวน 6 กรอบ) ให้ปรากฏชัดเจน มีน้ำหนัก มีเหตุผลรองรับ จนผู้อ่านเห็นคล้ายตามว่าการแก้อัศจรรย์มนูญเป็นเรื่องที่มีความชอบธรรมและมีความจำเป็น แต่ในอีกด้านหนึ่งการนำเสนอรูปแบบของเหตุผลจากการเร้าอารมณ์ให้เกิดความระแวง กลัว เกลียดชัง หรือมีอคติ ก็ส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ว่าการแก้อัศจรรย์มนูญขาดความชอบธรรม เป็นเพียงเกมการเมืองของนักการเมืองที่มีอำนาจและคุมเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์วาทกรรมการแก้อัศจรรย์มนูญในข่าวหน้าหนึ่ง บทบรรณาธิการ และบทความในหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับที่นำมาศึกษา โดยการจำแนกเนื้อหาข่าวหน้าหนึ่ง บทบรรณาธิการ และบทความว่ามีวาทกรรมใดบ้างที่ถูกนำเสนอ วาทกรรมใดถูกนำเสนอมาก วาทกรรมใดมีการนำเสนอ และนำมาวิเคราะห์ว่าวาทกรรมเหล่านี้ถูกนำเสนอเพื่อสร้างความชอบธรรม หรือชี้ให้เห็นความไม่ชอบธรรมของการแก้อัศจรรย์มนูญ 2550

6.1 วาทกรรมข่าวหน้าหนึ่ง

ผลการวิจัยในส่วนวาทกรรมการแก้ไขรัฐธรรมนูญในข่าวหน้าหนึ่ง จำนวน 301 กรอบพบว่ามี 962 วาทกรรม ประกอบด้วยวาทกรรมสำคัญ 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นวาทกรรมที่สนับสนุน/ให้ความชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ (241 วาทกรรม = 25.05%) กลุ่มที่สองเป็นวาทกรรมที่คัดค้าน/ชี้ถึงความไม่ชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ (721 วาทกรรม = 74.94%)

เนื้อหาของวาทกรรมกลุ่มแรกที่สนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญมากที่สุด 5 ลำดับได้แก่ 1.ทำตามพันธสัญญาจากการหาเสียงเลือกตั้ง (138 วาทกรรม = 14.34%) 2.แก้ไขรธน.ให้เป็นประชาธิปไตย (44 วาทกรรม = 4.57%) 3.การแบ่งแยกอำนาจ (38 วาทกรรม = 3.95%) 3.ส.ร.มาจากการเลือกตั้ง (20 วาทกรรม = 2.07%) 5.สภาใช้อำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญ (1 วาทกรรม = 0.10%) ซึ่งสะท้อนให้เห็นสาระสำคัญของวาทกรรมชุดนี้ว่า เน้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) ที่มาจากการเลือกตั้ง ในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชนในระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตย การสถาปนารัฐธรรมนูญจึงเป็นอำนาจของประชาชนผ่านรัฐสภา และกระบวนการนิติบัญญัติ (ปฐนเทพ ศิริบุพผะ, นิตินาฎ, มติชน, 12 มิ.ย. 2555) นอกจากนี้ มีวาทกรรมเรื่องการแบ่งแยกอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการและฝ่ายบริหาร หลังจากศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญไม่เป็นการล้มล้างการปกครอง มีการอภิปรายถกเถียงว่าการที่ศาลวินิจฉัยและแนะนำให้สภาทำประชามติก่อนดำเนินการแก้ไขนั้น ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจเหนือฝ่ายนิติบัญญัติหรือไม่

เนื้อหาของวาทกรรมกลุ่มที่สอง ที่คัดค้าน/ชี้ถึงความไม่ชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญมากที่สุด 5 ลำดับได้แก่ 1.เพื่อล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์/ล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย (124 วาทกรรม = 12.88%) 2.เป็นกลยุทธการเมืองของฝ่ายรัฐบาล (114 วาทกรรม = 11.85%) 3.เพื่อช่วยพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร (109 วาทกรรม = 11.33%) 4.ทำให้สงครามกลางเมืองปะทุ (95 วาทกรรม = 9.87%) 5.การแก้ไขรัฐธรรมนูญถูกครอบงำโดยนักการเมือง (46 วาทกรรม = 4.78%)

นอกจากนี้ ยังมีวาทกรรมอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงกับวาทกรรมหลัก 5 ลำดับแรกข้างต้น เช่นการเร่งรีบแก้ไขรัฐธรรมนูญมีเจตนาที่จะรวบรัด และมีเจตนาอื่นแอบแฝง (ตอบไม่ได้แก้ทำไม!, ไทยโพสต์, 6 กค. 2555) คนในสังคมจะแตกแยกกันมากยิ่งขึ้น วาทกรรมชุดนี้สะท้อนว่าการคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญอยู่บนพื้นฐานของการตกย้ำความไม่ไว้วางใจนักการเมือง และตั้งข้อกล่าวหารุนแรงว่าจะมีเจตนาล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์ (นำไปสู่การยื่นฟ้องศาลรัฐธรรมนูญเพื่ออาศัยอำนาจฝ่ายตุลาการในการยับยั้งกระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ)

ฝ่ายที่คัดค้านแสดงความวิตกว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญจะทำไปเพื่อช่วยพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร (Thaksin eyes a third way homes, Bangkok Post 17 April 2012, 'โรคซ้ำซ้ำทักษิณ', ไทยโพสต์ 16

มีย. 2555, แม้วสิ่งเพื่อไทย ยอมรับมติศาล, คมชัดลึก 4 กค. 2555) วาทกรรมกลุ่มนี้สร้างความหวาดกลัว เน้นทัศนคติการรังเกียจนักการเมืองที่มีการฝังรากลึกมาในสังคมชนชั้นสูง-กลางไทย และนอกเหนือจากการอ้างอิงสถาบันพระมหากษัตริย์ว่าเป็นที่มาของอำนาจ และความชอบธรรมในการคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญแล้ว วาทกรรมในกลุ่มคัดค้านยังได้อ้างอิงอำนาจของประชาชนโดยนำเรื่องที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550 ผ่านการลงประชามติจากประชาชน (4.26%) มาช่วยตอกย้ำความชอบธรรมของรัฐธรรมนูญ (8:0 ยก 5 คำร้อง ไม่พบล้มล้างการปกครอง.ศาลรธน.รับเรื่องได้ ดีกรอบแก้ทั้งฉบับจะต้องขอประชามติ จตุพรชัดเจตยาชาปท.อ้อยไวยงก้อปัญหา <นุรักษ์ มาประณีต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ อ่านคำวินิจฉัยระบุว่า รัฐธรรมนูญ 2550 ผ่านการลงประชามติของผู้ใช้อำนาจอธิปไตยคือการแสดงความเห็นจากประชาชนโดยตรง ประชาชนจึงเป็นผู้สถาปนารัฐธรรมนูญนี้ ก็ควรจะให้ประชาชนได้ลงประชามติเสียก่อนว่าสมควรจะมีรัฐธรรมนูญใหม่หรือไม่>, ไทยรัฐ, 14 ก.ค. 2555), รธน.ฉบับนปช.ครองเมือง <วัชระ เพชรทอง ปชป.ระนุ รธน.ฉบับนปช.ครองเมือง เป็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่มาจาก การลงประชามติของประชาชน>, เอเชียทีวีผู้จัดการ, 11 เม.ย. 2555)

ฝ่ายรัฐบาลซึ่งเป็นผู้เสนอเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ได้ใช้วาทกรรมในเรื่องพันธสัญญาจากนโยบายการหาเสียงเลือกตั้งในการสร้างความชอบธรรมให้กับข้อเสนอของตน โดยย้ำว่าการเร่งรัดแก้ไขรัฐธรรมนูญภายใน 1 ปี พรรคทำตามนโยบายเร่งด่วนที่หาเสียงกับประชาชนและตามที่แถลงนโยบายต่อรัฐสภาหลังจัดตั้งรัฐบาลแล้ว มิใช่เรื่องที่มีเจตนาแอบแฝง หรือรุกคืบรุกกลตามที่ฝ่ายค้านกล่าวหา ทั้งยังยืนยันความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวแก้ไขรัฐธรรมนูญ ภายหลังที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญไม่เป็นการล้มล้างการปกครอง แต่แนะนำให้จัดทำประชามติก่อนลงมติวาระ 3 (รับไม่ได้คำสั่งศาล รธน. มติ 'เพื่อไทย' ล็อบบี้รัฐสภาร่วมต้าน, มติชน, 12 กค. 2555, "พงศ์เทพ" ดันโหวตวาระ 3, ไทยรัฐ 20 กค. 2555) นอกจากนี้ ฝ่ายรัฐบาลและผู้สนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ได้เสนอวาทกรรมในเรื่องความไม่ชอบธรรมของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งมีที่มาจากอำนาจของคณะรัฐประหาร คมช. ที่ยึดอำนาจล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบเลือกตั้งเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 เช่น ใช้คำว่า รัฐธรรมนูญฉบับเผด็จการ, แก้รัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตย, แก้รัฐธรรมนูญเพื่อปลดความขัดแย้งในระยะยาว, แก้รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามสากล

จากผลการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ คมชัดลึก และมติชน เสนอวาทกรรมประเภท "ทำตามพันธสัญญาจากการหาเสียงเลือกตั้ง" เป็นอันดับ 1 เช่น การแก้รธน.ชอบธรรม เพราะทำตามสัญญาที่ได้หาเสียงไว้ (คมชัดลึก <ไพจิตร ศรีวราชน, สามารถ แก้วมีชัย-เพื่อไทย-เนื้อข่าว>, 30 ก.ค. 2555, ไทยรัฐ <ณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ-เพื่อไทย-เนื้อข่าว>, 4 ก.ค.2555) / เป็นไปตามนโยบายที่ได้หาเสียง (มติชน <พร้อมพงศ์ นพฤทธ์-เพื่อไทย-เนื้อข่าว, 7 พ.ค.2555>) / เพราะสภามาจากประชาชน (มติชน <ก่อแก้ว พิถุฑทอง-นปช.ส.ส.เพื่อไทย-เนื้อข่าว>, 4 มิ.ย.2555) / เดินหน้าแก้รธน.ตามปฏิทิน (มติชน <สามารถ แก้วมีชัย-เพื่อไทย-ความนำ>, 1 เม.ย.2555) / คาดพิจารณาเสร็จสิ้นวันที่... (มติชน

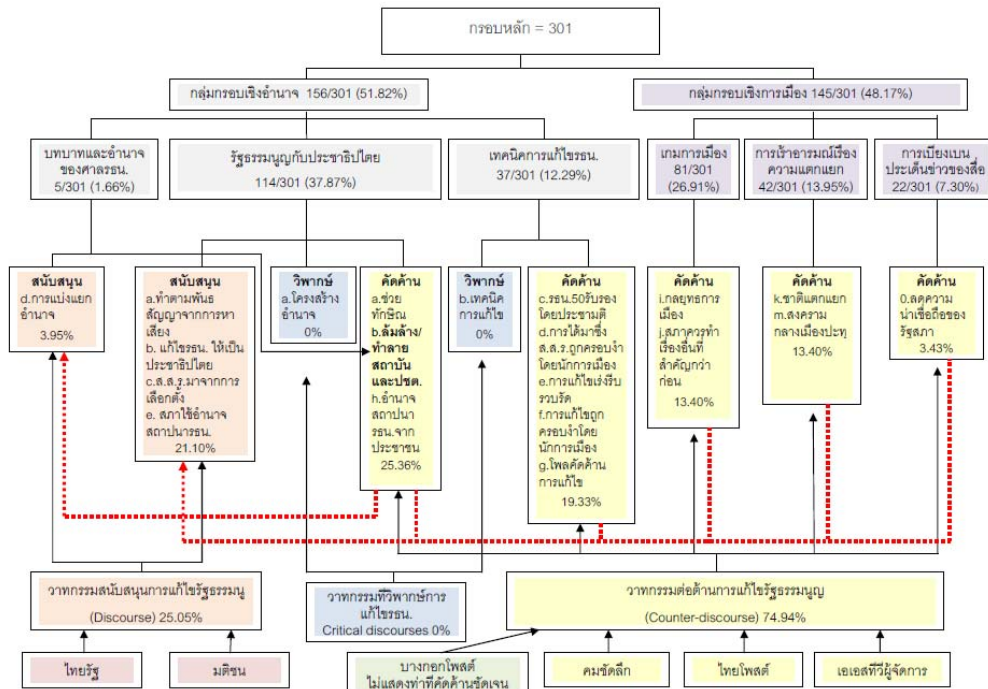
<สามารถ แก้วมีชัย-เพื่อไทย-เนื้อข่าว>, 3 เม.ย.2555) / จบแน่เดื่อนี้ (มติชน <พาดหัว>, 5 เม.ย. 2555) / ประชาธิปไตยดีจริง / ยื้อ (มติชน <พาดหัว>, 11 เม.ย.2555) / ลาก / ตะถ่วง (มติชน <พาดหัว>, 1 พ.ค.2555) / ถ่วงเวลา / ดึง / เดาบทบาทฝ่ายค้านไม่ได้, มีอำนาจนอกระบบขัดขวาง (มติชน <ณัฐวุฒิ ใสเกื้อ-นปช.ส.ส.เพื่อไทย-เนื้อข่าว>, 6 มิ.ย.2555), อำมาตยาภิวัตน์ (มติชน <จุฑพร พรหมพันธุ์-นปช.ส.ส.เพื่อไทย-เนื้อข่าว>, 2 ก.ค.2555)

อย่างไรก็ดี เมื่อจัดกลุ่มวาทกรรมแล้วปรากฏว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ฉบับ เสนอวาทกรรมในกลุ่มที่คัดค้านซึ่งถึงความไม่ชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ มากกว่ากลุ่มที่สนับสนุนให้ความชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยเสนอเป็นจำนวนถึง 3 ใน 4 ของจำนวนข่าวหน้าหนึ่งทั้งหมด เมื่อพิจารณากรอบข่าวควบคู่กันไปด้วยพบว่า หนังสือพิมพ์กลุ่มที่คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญซึ่งประกอบด้วย คมชัดลึก ไทยโพสต์ บางกอกโพสต์ เอเอสทีวีผู้จัดการเสนอวาทกรรมประเด็น “ล้มล้าง/ทำลายสถาบัน” มากเป็นอันดับ 1 (รธน.ฉบับนปช.ครองเมือง, เอเอสทีวีผู้จัดการ, 11 เม.ย. 2555, เข็ม! ปลูกหักศาล, ไทยโพสต์ 4 มิ.ย. 2555, เปิดทางโหวตรธน.ตั้งรัฐไทยใหม่ อัยการเป่าคดี มีอบแดงถ้อยแจกเบอร์โทรศาล, เอเอสทีวีผู้จัดการ, 8 มิ.ย. 2555, อยากดดันในหลวง, ไทยโพสต์, 16 กค. 2555)

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ พบว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเน้นวาทกรรม “การแบ่งแยกอำนาจ” เป็นวาทกรรมหลักในหน้า 1 ไม่ได้เน้นวาทกรรม “ทำตามพันธสัญญาจากการหาเสียงเลือกตั้ง” เป็นวาทกรรมหลักในหน้า 1 มากเท่ากับมติชน ในทางกลับกันหนังสือพิมพ์มติชนเน้นวาทกรรม “ทำตามพันธสัญญาจากการหาเสียงเลือกตั้ง” เป็นวาทกรรมหลักมากกว่า “การแบ่งแยกอำนาจ”

หนังสือพิมพ์คมชัดลึกซึ่งนำเสนอวาทกรรม “ทำตามพันธสัญญาจากการหาเสียงเลือกตั้ง” มากเป็นอันดับ 1 แต่ขณะเดียวกันก็ได้เสนอวาทกรรม “ล้มล้าง/ทำลายสถาบัน” มากเป็นอันดับ 1 ด้วย (ชัดรัฐมุ่งล้มล้าง, คมชัดลึก, 6 กค. 2555) และหากพิจารณาควบคู่กับกรอบข่าวที่คมชัดลึกนำเสนอเป็นกรอบหลัก ซึ่งเป็นกรอบที่จัดอยู่ในกลุ่มที่เชื่อว่าแก้ไขรัฐธรรมนูญแล้วจะไม่ใช่ประชาธิปไตย สะท้อนให้เห็นว่าคมชัดลึกเสนอวาทกรรมกลุ่มคัดค้านซึ่งถึงความไม่ชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ในลักษณะที่เด่นชัดกว่ากลุ่มที่ให้ความชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ส่วนหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ และเอเอสทีวีผู้จัดการ เสนอวาทกรรมกลุ่มคัดค้านซึ่งถึงความไม่ชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญมากกว่า 85% (ล้มล้างการปกครอง!, ไทยโพสต์, 2 มิ.ย.2555, ปช.ศาลรธน.ยังมีอำนาจ ห่วงเปลี่ยนแปลงการปกครอง, เอเอสทีวีผู้จัดการ, 4 มิ.ย. 2555)

ภาพแสดงกรอบและวาทกรรมข่าวหน้าหนึ่งที่สนับสนุนและคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญในหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ

6.2 วาทกรรมบทบรรณาธิการ

ผลการวิจัยบทบรรณาธิการ 88 กรอบที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ พบว่ามีจำนวน 143 วาทกรรมในหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ ประกอบด้วยวาทกรรมสำคัญ 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นวาทกรรมที่คัดค้านซึ่งถึงความไม่ชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ (133 วาทกรรม = 93.01%) กลุ่มที่สองเป็นวาทกรรมที่สนับสนุนให้ความชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ (10 วาทกรรม = 6.99%)

เนื้อหาวาทกรรมของบทบรรณาธิการส่วนใหญ่ อยู่ในกลุ่มที่คัดค้านซึ่งถึงความไม่ชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ วาทกรรมกลุ่มคัดค้าน 5 ลำดับแรก ได้แก่ 1.ทำให้สงครามกลางเมืองปะทุ (27 วาทกรรม = 18.88%) 2. เพื่อช่วยพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร (21 วาทกรรม = 14.68%) 3. ลดความน่าเชื่อถือของสมาชิกวุฒิสภา (19 วาทกรรม = 13.28%) 4.ล้มล้าง/ทำลายสถาบัน (18 วาทกรรม = 12.58%) 5.เสียงข้างมากครอบงำสภา (11 วาทกรรม = 7.69%)

เนื้อหาของวาทกรรมกลุ่มที่สองซึ่งสนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญมี 4 ลำดับได้แก่ 1.ทำตามพันธสัญญาจากการหาเสียงเลือกตั้ง (4 วาทกรรม = 2.79%) 2.แก้ไขรธน.ให้เป็นประชาธิปไตย (4 วาทกรรม=2.79%) 3.ส.ส.มาจากการเลือกตั้ง (1 วาทกรรม = .69%) 4.การแบ่งแยกอำนาจ (1 วาทกรรม = .69%)

ผลการวิจัยพบว่าเนื้อหาวาทกรรมเกือบทั้งหมดอยู่ในกลุ่มคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ (93.01%) มีเพียงส่วนน้อยที่ให้ความชอบธรรมกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ (6.99%) ได้แก่ หนังสือพิมพ์

ไทยรัฐ และมติชน ซึ่งกล่าวถึงการทำตามพันธสัญญาจากการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคเพื่อไทยเป็นเหตุผลในการให้ความชอบธรรมกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญในครั้งนี้ ส่วนหนังสือพิมพ์อีก 3 ฉบับ ได้แก่ คมชัดลึก ไทยโพสต์ และบางกอกโพสต์ แสดงทัศนคติและวาทกรรมที่คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เช่น วาทกรรมล้มสถาบัน ทำลายประชาธิปไตย (“ศาลรธน.วินิจฉัย ต้องได้ตามที่แดงต้องการ?”, ไทยโพสต์, 3 กค. 2555, “Less rhetoric more respect”, บางกอกโพสต์, 4 ก.ค.2555) วาทกรรมสู้มเดียวเฉยฉิบหายจนกลายเป็นสงครามกลางเมือง (“อย่าเติมเชื้อไฟ”, คมชัดลึก, 4 มิย. 2555) ส่วนหนังสือพิมพ์เอสทีวีผู้จัดการไม่มีบทบรรณาธิการ

หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์แม้จะเสนอวาทกรรมสนับสนุนให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อให้ประเทศไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย 12.5% แต่ก็ได้เสนอวาทกรรมในเชิงสงสัยการแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งนี้ว่า จะไม่นำไปสู่ประชาธิปไตยที่แท้จริงด้วยวาทกรรมกลุ่มคัดค้านซึ่งถึงความไม่ชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญประกบด้วย โดยให้น้ำหนักถึง 87.5% (“Striving for democracy”, บางกอกโพสต์, 27 มิ.ย. 2555)

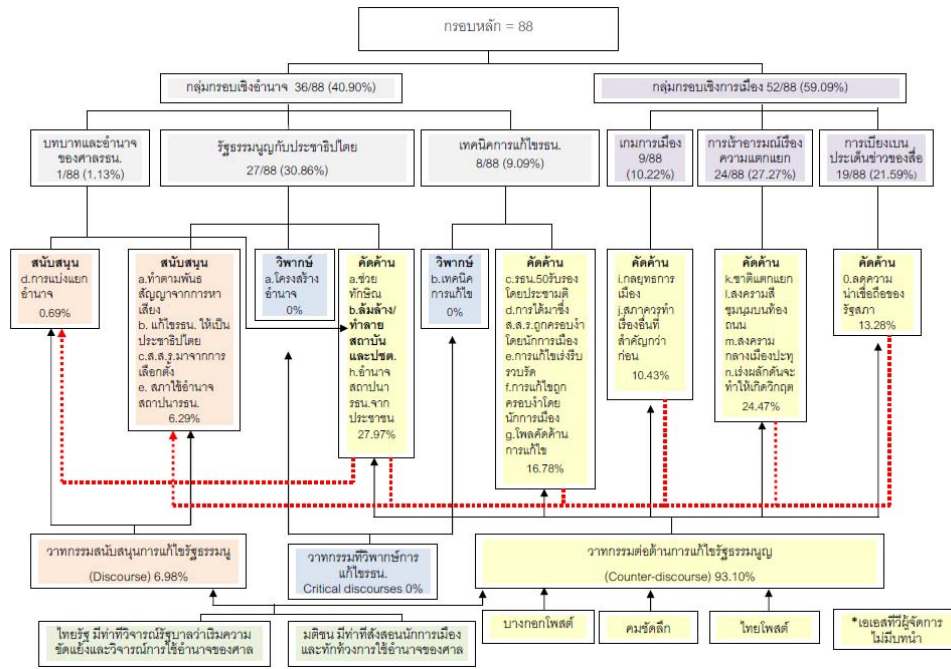
เมื่อพิจารณาทั้งรายฉบับจะพบว่าหนังสือพิมพ์คมชัดลึก ไทยโพสต์ ไม่เสนอวาทกรรมในกลุ่มที่สนับสนุน/ให้ความชอบธรรมการแก้ไขรัฐธรรมนูญเลย แต่เสนอวาทกรรมที่คัดค้านซึ่งถึงความไม่ชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญทั้งหมดหรือ 100% และไทยโพสต์เสนอวาทกรรม “ช่วยทักษิณ” มากเป็นอันดับ 1 เมื่อเปรียบเทียบกับฉบับอื่น ๆ นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ทุกฉบับเสนอวาทกรรม “สงครามกลางเมืองปะทุ” เป็นอันดับ 1 หรือ 2 ยกเว้นมติชนที่เสนอวาทกรรม “ลดความน่าเชื่อถือของสมาชิกวุฒิสภา” มากเป็นอันดับ 1 (“การเมืองนอกสภา”, มติชน, 19 มิย. 2555)

สำหรับหนังสือพิมพ์มติชน ไม่เสนอวาทกรรมที่เชื่อว่าแก้ไขแล้วจะไม่ใช่ประชาธิปไตย ได้แก่ วาทกรรมเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อช่วยเหลือพ.ต.ท.ทักษิณ การแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นการล้มล้าง/ทำลายสถาบัน และอำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญเป็นของปวงชนชาวไทยที่ได้แสดงประชามติ (ซึ่งฝ่ายคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญนำเรื่องอำนาจการสถาปนารัฐธรรมนูญของประชาชนผ่านสมาชิกวุฒิสภาที่นิติราษฎร์แถลงมาตอบโต้ฝ่ายเสนอให้มีการแก้ไข ด้วยการใช้วิธีพลิกวาทกรรมมาใช้ในลักษณะต่อต้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และอ้างอิงถึงการลงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญ 2550 ที่ผ่านมา)

จากภาพรวมของเนื้อหาวาทกรรมในบทบรรณาธิการข้างต้น หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ที่ศึกษาได้ใช้พื้นที่ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ตัวแทนความคิดของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ ในการแสดงจุดยืนที่ไม่สนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน ทั้งแสดงความวิตกกังวลสูงว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญจะก่อให้เกิดความขัดแย้งรุนแรง จนเกิดเป็นการปะทะกันระหว่างชั่วคราวเมืองกลายเป็นสงครามการเมือง (“ฟังประชาชนสักนิด”, ไทยรัฐ, วาทกรรมผลโพลล์ประชาชนต้องการให้ชะลอการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพราะไม่อยากเห็นบ้านเมืองวุ่นวาย) ซึ่งมีนัยประหวัดไปถึงสถานการณ์ชุมนุมคัดค้านรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ของกลุ่ม

เสื้อแดง หรือ นปช. (แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ) เมื่อปี 2553 ที่รัฐบาลนำกำลังทหารปราบปรามฝ่ายผู้ชุมนุมจนมีผู้เสียชีวิต 99 คน บาดเจ็บกว่า 2,000 คน

ภาพแสดงกรอบและวาทกรรมบทบรรณาธิการที่คัดค้านและสนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญในหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ

6.3 วาทกรรมบทความ

ผลการวิจัยวาทกรรมในบทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ จำนวน 267 ชิ้น 501 วาทกรรม ในหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ พบว่ามีวาทกรรมสำคัญ 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นวาทกรรมที่คัดค้านซึ่งถึงความไม่ชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ (423 วาทกรรม = 84.43%) กลุ่มที่สองเป็นวาทกรรมที่สนับสนุน/ให้ความชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ (68 วาทกรรม = 13.57%) และกลุ่มที่สามเป็นวาทกรรมที่วิพากษ์/ตั้งคำถามการแก้ไขรัฐธรรมนูญ (10 วาทกรรม = 3.74%)

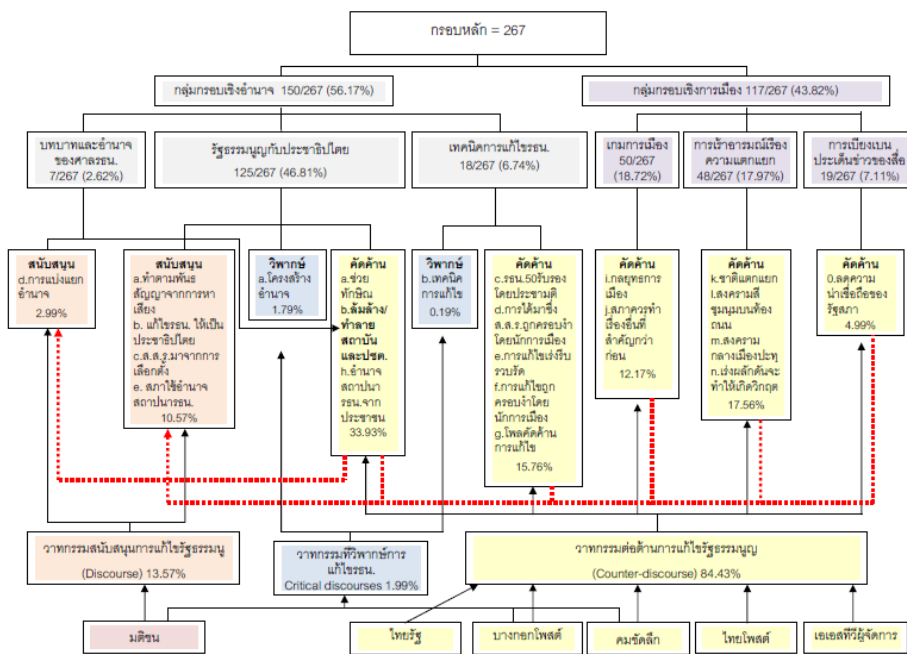
เนื้อหาวาทกรรมของบทความที่คัดค้านซึ่งถึงความไม่ชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ 5 ลำดับแรก ได้แก่ 1.เพื่อช่วยพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร (85 วาทกรรม = 16.96%) 2. ล้มล้าง/ทำลายสถาบัน (82 วาทกรรม = 16.36%) 3.ทำให้สงครามกลางเมืองปะทุ (58 วาทกรรม = 11.57%) 4. กลยุทธ์การเมือง (49 วาทกรรม = 9.78%) 5. เสี่ยงข้างมากครอบงำสภา (41 วาทกรรม = 8.18%) ผลการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ฉบับ มีบทความที่เสนอวาทกรรมภายใต้กรอบที่เชื่อว่าแก้ไขรัฐธรรมนูญแล้วจะไม่เป็นประชาธิปไตยและครอบงำอารมณ์เรื่องความแตกแยก รวมแล้วสูงถึง 50%

วิเคราะห์รายฉบับพบว่าบทความในหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ และเอสทีวีผู้จัดการ ไม่สนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญเลย โดยมีวาทกรรมช่วยทักษิณ ล้มล้าง/ทำลายสถาบัน และกลยุทธ์การเมือง ถูก

นำเสนอมากที่สุด (เปลวสีเงิน, “เมื่อทุกอย่าง ‘ประจักษ์แจ้ง’ แดงชัด”, ไทยโพสต์, 25 มิย. 2555, เปลวสีเงิน, “สัญญาณ ‘ชาลง’ ของเพื่อไทย”, ไทยโพสต์, 9 พค. 2555, เสียงจากห้วงสำนึก สุรวิชช์ วีรวรรณ, “ประชาธิปไตยภายใต้ทักษิณ”, เอเอสทีวีผู้จัดการ, 1 มิย. 2555, ไฮด์ปาร์กละครดาษ, “แม่่ว” คนเดียวกันกับที่เป็น “พ่อไอ้ค” หรือเปล่า?, เอเอสทีวีผู้จัดการ, 11 กค. 2555)

ผู้เขียนบทความในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐส่วนใหญ่ไม่สนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์คมชัดลึกและบางกอกโพสต์ ที่เสนอทัศนคติคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นหลัก (เสรีภาพและความรับผิดชอบ, “เหลืออะไรเป็นหลักยึดบ้าง”, คมชัดลึก, 12 เมย. 2555, วีระ ประทีปชัยกุล, “A minefield for Pheua Thai, PM and the King”, Bangkok Post, 11 July 2555)

ภาพแสดงวาทกรรมบทความที่สนับสนุนและคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญในหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ

เนื้อหาของวาทกรรมกลุ่มที่สองซึ่งสนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญมี 5 ลำดับได้แก่ 1.ทำตามพันธสัญญาจากการหาเสียงเลือกตั้ง (32 วาทกรรม = 6.38%) 2.แก้ไขรธน. ให้เป็นประชาธิปไตย (16 วาทกรรม = 3.19%) 3.การแบ่งแยกอำนาจ (15 วาทกรรม = 2.99%) 4.สภาใช้อำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญ (4 วาทกรรม = 0.79%) 5.ส.ส.ร. มาจากการเลือกตั้ง การแบ่งแยกอำนาจ (1 วาทกรรม = 0.19%)

บทความในหนังสือพิมพ์คมชัดลึก มติชน บางกอกโพสต์ แม้จะแสดงทัศนคติคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นส่วนใหญ่ แต่ได้เปิดพื้นที่ให้กับการถกเถียงเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยยังให้พื้นที่แก่นักเขียนที่สนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญบ้าง สำหรับบทความที่มีเนื้อหาวาทกรรมให้ความชอบธรรม

กับการแก้ไขรัฐธรรมนูญนั้น มีหนังสือพิมพ์มติชนที่เสนอวาทกรรมในกลุ่มนี้มากที่สุด (สุริวงค์ เอื้อปฏิภาน, “ต้องการรัฐบาลเด็กดี”, มติชน, 6 กค. 2555, วรศักดิ์ ประยูรสุข, “ใกล้เข้ามาแล้ว”, มติชน, 5 เมย. 2555) และในจำนวนผู้เขียนส่วนน้อยที่แสดงทัศนคติสนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ได้แก่ ไบตองแห่ง พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ จากหนังสือพิมพ์คมชัดลึก (คอลัมน์สัปดาห์นอกรอบ) วรศักดิ์ ประยูรสุข ฐานุฎยานุฎปาน สุริวงค์ เอื้อปฏิภาน ปราบต์ นุฎยานุฎปาน (คอลัมน์สัปดาห์นอกรอบ) นิธิ เอียวศรีวงศ์ เกษียร เตชะพีระ (คอลัมน์สัปดาห์นอกรอบ) จากหนังสือพิมพ์มติชน และฐิตินันท์ พงษ์สุทธิรักษ์ (คอลัมน์สัปดาห์นอกรอบ) จากหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์

ผลการวิจัยพบว่าเนื้อหาในกลุ่มบทความ มีวาทกรรมเชิงวิพากษ์การแก้ไขรัฐธรรมนูญรวมอยู่ด้วย หนังสือพิมพ์ที่มีผู้เขียนแสดงทัศนคติเชิงวิพากษ์ได้แก่ มติชน คมชัดลึก และบางกอกโพสต์ ผู้เขียนบทความที่แสดงทัศนคติในแนวนี้นี้ ได้แก่ ไบตองแห่ง พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ (คอลัมน์สัปดาห์นอกรอบ) จากหนังสือพิมพ์คมชัดลึก นิธิ เอียวศรีวงศ์ เกษียร เตชะพีระ (คอลัมน์สัปดาห์นอกรอบ) จากหนังสือพิมพ์มติชน และฐิตินันท์ พงษ์สุทธิรักษ์ (คอลัมน์สัปดาห์นอกรอบ) จากหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ (เกษียร เตชะพีระ, ‘ไอเคเอ้งนี่ก็ได้ มาทำประชามติกันเลย!', มติชน, 20 กค. 2555, ไบตองแห่ง, “ขอบคุณศาลรัฐธรรมนูญ”, คมชัดลึก, 4 มิย. 2555)

ตารางสรุปสัดส่วนวาทกรรมข่าว บทบรรณาธิการ บทความ เกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ 2550

ประเภทวาทกรรม	ข่าว	บทบรรณาธิการ	บทความ	รวม
วาทกรรมสนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ความชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ				
1. ทำตามพันธสัญญาหาเสียงเลือกตั้ง	138 (14.34%)	4 (2.79%)	32 (6.38%)	174 (10.83%)
2. แก้ไขรธน.ให้เป็นประชาธิปไตย	44 (4.57%)	4 (2.79%)	16 (3.19%)	64 (3.98%)
3. การแบ่งแยกอำนาจ	38 (3.95%)	1 (0.69%)	15 (2.99%)	54 (3.36%)
4. ส.ส.ร.มาจากการเลือกตั้ง	20 (2.07%)	1 (0.69%)	1 (0.19%)	22 (1.36%)
5. สภาใช้อำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญ	1 (0.10%)	-	4 (0.79%)	5 (0.31%)
รวม (5 อันดับ)	(241) / (25.05%)	(10) / 6.99%	(68) / (13.57%)	319 (19.8%)
วาทกรรมคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ความไม่ชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ				
1. ล้มล้าง/ทำลายสถาบันและปชต.	124 (12.88%)	18 (12.58%)	82 (16.36%)	224 (13.94%)
2. ช่วยเหลือพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร	109 (11.33%)	21 (14.68%)	85 (16.96%)	215 (13.38%)
3. ทำให้สงครามกลางเมืองปะทุ	95 (9.87%)	27 (18.88%)	58 (11.57%)	180 (11.20%)
4. กลยุทธ์การเมืองของฝ่ายรัฐบาล	114 (11.85%)	7 (4.89%)	49 (9.78%)	170 (10.58%)
5. ถูกครอบงำโดยนักการเมือง	46 (4.78%)	11 (7.69%)	41 (8.18%)	98 (6.10%)
รวม (5 อันดับแรก)	488 (50.72%)	84 (58.74%)	315 (62.87%)	887 (55.23%)
วาทกรรมอื่นๆ (10 ประเภท) รวมทั้งหมด	(721) / (74.94%)	(133) / 93.01%	(423) / (84.43%)	(1,277)/(79.51%)
วาทกรรมวิพากษ์การแก้ไขรัฐธรรมนูญ				
1. โครงสร้างอำนาจ	-	-	9 (1.79%)	9
2. เทคนิคการแก้ไข	-	-	1 (0.19%)	1
รวม	0%	0%	(10) / (1.98%)	(10) / (0.62%)
Total	962 100%	143 100%	501 100%	1,606 100%

เมื่อพิจารณาภาพรวมของวาทกรรมการแก้ไขรัฐธรรมนูญในข่าวหน้าหนึ่ง บทบรรณาธิการ และบทความ พบว่าวาทกรรม 5 ลำดับแรกที่คัดค้าน/เห็นว่าการแก้ไขไม่เป็นประชาธิปไตยมีสัดส่วน 55% และหากรวมวาทกรรมฝ่ายคัดค้านทั้ง 10 ลำดับ จะมีสัดส่วนสูงถึง 79% ในขณะที่วาทกรรม 5 ลำดับแรกที่สนับสนุน/เห็นว่าการแก้ไขเป็นประชาธิปไตยมีสัดส่วน 20% ซึ่งสรุปได้ว่าเนื้อหาของวาทกรรมฝ่ายคัดค้านในภาพรวมมีอัตราส่วน 4:1 หากแยกตามประเภทจะพบว่าวาทกรรมสนับสนุนในข่าวหน้าหนึ่งมี 25% บทบรรณาธิการมี 7% และบทความมี 13% ส่วนวาทกรรมฝ่ายคัดค้านในข่าวหน้าหนึ่งมี 50% บทบรรณาธิการมี 58% และบทความมี 72%

พื้นที่ของบทความและบทบรรณาธิการเป็นเวทีในการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ การตีความ อภิปรายถกเถียง ได้แย้งแสดงเหตุผลต่อสาธารณะ จุดประกายความคิด หรือการเสนอแนะ ซึ่งเป็นเสียงที่มีความหมาย มีอิทธิพลสูงต่อผู้อ่าน มีผลต่อการกำหนดหรือปรับปรุงนโยบายสาธารณะ เพราะพื้นที่ของบทความและบทบรรณาธิการทำหน้าที่ตีความปรากฏการณ์ในรายงานข่าว อธิบายเบื้องหน้าเบื้องหลังของสิ่งที่เกิดขึ้นให้กระจ่างในความรับรู้ของผู้อ่าน พร้อมกับเสนอทัศนะของผู้เขียนไปด้วย จึงเป็นพื้นที่ที่สำคัญไม่น้อยไปกว่าข่าวหน้าหนึ่ง หรืออาจจะยิ่งกว่าข่าวหน้าหนึ่งในแง่ของการโน้มน้าวใจ หรือสร้างทัศนคติเห็นด้วยหรือคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ จากผลการวิจัยที่พบว่าหนังสือพิมพ์ 3 ฉบับ จากจำนวน 6 ฉบับที่ศึกษาเสนอวาทกรรมที่คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นส่วนใหญ่ในพื้นที่สำหรับการแสดงความคิดเห็น ย่อมเป็นดัชนีที่ชี้ว่าเสียงคัดค้านในเรื่องนี้มีมากเพียงใด

เนื้อหาของวาทกรรมหลักที่คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ได้แก่เรื่องการล้มล้าง/ทำลายสถาบันและประชาธิปไตย การช่วยเหลือ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และการทำให้สงครามกลางเมืองปะทุ เป็นวาทกรรมที่สืบเนื่องมาจากความขัดแย้งทางการเมืองก่อนและหลังการรัฐประหารเมื่อ 19 กันยายน 2549 วาทกรรมเหล่านี้ถูกยกขึ้นมาเป็นเหตุผลในการชี้ว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญไม่มีความชอบธรรม เพราะสภาและรัฐบาลดำเนินการไปเพื่อช่วย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ต้องการล้มล้างสถาบัน และหากไม่ยับยั้งก็จะขัดแย้งบานปลายจนถึงขั้นกลายเป็นสงครามกลางเมือง ผู้เขียนส่วนใหญ่มีทัศนะที่เชื่อว่าการแก้ไขครั้งนี้ทำเพื่อประโยชน์นักการเมือง ประชาชนไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ประโยชน์น้อย หรือไม่ได้เลย ดังนั้น จึงไม่ได้ทำหน้าที่ชี้ข้อบกพร่องของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 และเสนอประเด็นและเนื้อหาที่ควรได้รับการแก้ไข ผลการวิจัยจึงพบว่าบทนำและบทความต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์ไม่ได้นำเสนอเนื้อหาการแก้ไขรัฐธรรมนูญมากนัก กลับมีทิศทางที่ชี้วาทกรรมต่อต้าน และเน้นไปในมิติของเกมการเมืองของพรรคการเมือง กลุ่มการเมืองในระบบและนอกระบบ การที่หนังสือพิมพ์แสดงบทบาทในการคัดค้านในแบบพูดแทนตนเอง (self representation) หรือการเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงทางการเมือง (political actor) อาจชวนให้มองได้ว่าหนังสือพิมพ์เป็นกลุ่มอำนาจอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการแก้ไขรัฐธรรมนูญ จึงส่งเสียงคัดค้านดัง ๆ ร่วมไปกับเสียงค้านอื่น ๆ ของชนชั้นนำ พรรคฝ่ายค้าน และ

นักวิชาการ ที่เป็นแหล่งข่าวหลักของหนังสือพิมพ์ แทนที่จะทำหน้าที่เป็นปากเสียงที่พูดหรือคิดแทนประชาชนคนอ่านทุกช่วงการเมืองในวงกว้าง

การต่อสู้กันในทางวาทกรรมอีกประเด็นหนึ่ง คือหนังสือพิมพ์ที่คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ นำวาทกรรมของฝ่ายที่เสนอให้มีการแก้ไขมาพลิกกลับ เพื่อตอบโต้ให้เห็นความไม่ชอบธรรมของข้อเสนอฟายสนับสนุนการแก้ไข เช่น ประเด็นเรื่องอำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญมาจากประชาชนโดยดำเนินการผ่านรัฐสภา (มติชน, 12 มิ.ย. 2555) ฝ่ายคัดค้านได้โต้แย้งว่ารัฐธรรมนูญ 2550 นั้น ได้ผ่านการรับรองจากประชามติมาแล้ว จึงถูกต้องชอบธรรมเนื่องจากถูกสถาปนาจากประชาชน และประเด็นเรื่องประชามติได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นส่วนสำคัญในคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ ที่แม้จะวินิจฉัยว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 291 ไม่ใช่การล้มล้างการปกครอง แต่ได้แนะนำให้สภาทำประชามติถามประชาชนก่อนที่จะลงมติวาระ 3 หรือเรื่องการที่พรรคเพื่อไทยย้ำว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นการทำตามพันธสัญญาการหาเสียงเลือกตั้งและนโยบายเร่งด่วนที่วางไว้ในปีแรกของการเป็นรัฐบาล หนังสือพิมพ์ที่คัดค้านได้โจมตีและวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นการแก้ไขเพื่อช่วย พ.ต.ท.ทักษิณ เท่านั้น พร้อมทั้งเขียนเปิดโปงเบื้องหน้าเบื้องหลังของเจตนาที่ซ่อนเร้นอยู่ว่าเป็นเพียงเกมการเมือง ในการพาทักษิณกลับบ้านเสียงคัดค้านของหนังสือพิมพ์ผ่านวาทกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่สาธารณะของสื่อ จึงทรงพลังไม่น้อยไปกว่าหรืออาจจะยิ่งกว่าเสียงคัดค้านจากพรรคฝ่ายค้านในสภา หรืออีกนัยหนึ่งคือการเมืองของฝ่ายค้านนอกสภาที่สามารถระดมเสียงคัดค้านได้อย่างกว้างขวางต่อเนื่อง จากเครือข่ายผู้อ่านที่เห็นด้วยกับทัศนะที่ผู้เขียนนำเสนอ

7. การวิเคราะห์วิธีการนำเสนอวาทกรรมแก้ไขรัฐธรรมนูญ

7.1 วิธีการนำเสนอวาทกรรมในข่าวหน้าหนึ่ง

มุมมองและแหล่งข่าว

ผลการวิจัยในเรื่องมุมมองและแหล่งข่าวที่ปรากฏในข่าวหน้าหนึ่งพบว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน และบางกอกโพสต์ เสนอมุมมองแบบผู้สังเกตการณ์มากกว่า ขณะที่คมชัดลึก ไทยโพสต์ และเอเอสทีวีผู้จัดการเสนอมุมมองแบบเลือกข้างมากกว่า โดยเป็นฝ่ายคัดค้าน และลดความชอบธรรมของข้อเสนอแนะ เช่น นักการเมืองไม่ว่าฝ่ายใด คิดแต่ประโยชน์ตนเอง – ไม่เอานักการเมือง, เพื่อไทย / เลือดแดงทำลายชาติ, ประชาธิปไตย อิงแอบอำนาจนอกระบบ (เปิดทางโหวตตั้งรัฐไทยใหม่ อัยการเปาคดี มีอบแดงถ้อยแจกเบอริโทธาส, เอเอสทีวีผู้จัดการ, 8 มิ.ย.2555, ธรณ.มาตุฆาต, ไทยโพสต์, 11 เม.ย. 2555, อย่างกอดันในหลวง, ไทยโพสต์, 16 ก.ค. 2555),

ส่วนมุมมองแบบเลือกข้างพรรคเพื่อไทย พาดหัวข่าวใช้ถ้อยคำที่สื่อเน้นให้เห็นความชอบธรรมของการแก้ไขรัฐธรรมนูญ การที่พรรคประชาธิปัตย์และศาลรัฐธรรมนูญขัดขวางการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่

เสนอโดยพรรคการเมืองที่มาจากพรรคเลือกตั้งและเป็นรัฐบาลโดยถูกต้อง จึงขาดความชอบธรรม เช่น วาระ 2 รุ่นพักถก 2 รอบ ปชป. รุมน้อย (มติชน, 11 เม.ย. 2555), ศาลรับใต้สวนขัณฑ์ธรณ. แก้ว '291' สะดุด (มติชน, 2 มิ.ย. 2555), มติ 8:0 ไม่ล้มล้างปชต. พท. มีนศาล ปืบทำประชามติแก้รธน. (มติชน, 14 ก.ค. 2555), สภาไม่ต้องทำตาม จาตุรนต์จวกและศาลรธน. (ไทยรัฐ, 4 มิ.ย. 2555)

สำหรับการอ้างอิงแหล่งข่าว จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นพบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชน เลื่อนนำวาทกรรมของแหล่งข่าวจากพรรครัฐบาลมาเน้นให้เด่นชัดมากกว่า ในขณะที่ หนังสือพิมพ์คมชัดลึก ไทยโพสต์ บางกอกโพสต์ ที่แม้จะเสนอแหล่งข่าวจากพรรครัฐบาลมากที่สุด แต่ไม่ได้นำมาวาทกรรมของแหล่งข่าวดังกล่าวมาเน้นให้เด่นชัด หรือหากนำมาใช้ก็นั้นมีมติการโจมตี ส่วนเอเอสทีวีผู้จัดการ นำเสนอวาทกรรมของแหล่งข่าวจากพรรคฝ่ายค้านและมีการเน้นให้เด่นชัด

ในส่วนวาทกรรมความแตกแยกทางการเมือง และการเกิดสงครามการเมือง หากรัฐบาลยังคงยืนยันจะแก้ไขรัฐธรรมนูญต่อไป หนังสือพิมพ์เสนอวาทกรรมนี้จากแหล่งข่าวพรรคฝ่ายค้าน นักวิชาการที่คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และแหล่งข่าวจากองค์กรอิสระ พบในหนังสือพิมพ์ทุกฉบับซึ่งมีจำนวนรวมมากเป็นอันดับ 5 โดยเฉพาะช่วงเวลาที่ศาลรัฐธรรมนูญจะตัดสินคดี และหลังจากตัดสินคดี กลุ่มของคำที่พบ เช่น นองเลือด, วิกฤตครั้งใหญ่, เสียงรัฐประหาร, ศุกร 13, บ้านเมืองสุ่มเสี่ยง เป็นต้น

แหล่งข่าวสถาบันวิชาการถูกนำเสนอในรูปแบบของผลการสำรวจความคิดเห็น หรือโพลล์การเมือง พบในไทยรัฐ คมชัดลึก ไทยโพสต์ เอเอสทีวีผู้จัดการ ในช่วงที่ศาลรัฐธรรมนูญรับเรื่องแก้ไขรัฐธรรมนูญไว้พิจารณา และหลังจากศาลมีคำตัดสิน แต่มีจำนวนน้อย เช่น เอแบคโพลระบุ ร้อยละ 83.3 บอก เสื่อมศรัทธาสภา ส่วนสวนดุสิตโพลระบุ ร้อยละ 83.4 บอก ภาพลักษณ์สภาแย่ง (ไทยรัฐ, 23 เม.ย. 2555), โพลตบหน้าเพื่อไทยหนุนคำวินิจฉัย (ไทยโพสต์, 16 ก.ค. 2555), โพลให้ชะลอแก้รธน. ก่อน (เอเอสทีวีผู้จัดการ, 16 ก.ค. 2555), โพลตอกย้ำค้านแก้ทั้งฉบับ (ไทยโพสต์, 22 ก.ค. 2555), โพลชี้ปชช. ยอมรับผลตัดสินศาล (คมชัดลึก, 16 ก.ค. 2555)

นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ฉบับ ไม่เสนอวาทกรรมจากภาคสังคมซึ่งสอดคล้องกับสถิติเนื้อหากรอบข่าวและแหล่งข่าวที่แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของสาธารณะมีน้อยมาก และมีการอ้างอิงแหล่งข่าวกลุ่มนี้ไม่ถึง 1%

การใช้ภาษาพาดหัวข่าว

การใช้ภาษาในการนำเสนอวาทกรรมข่าวหน้าหนึ่ง ซึ่งพาดหัวข่าวเป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อการรับรู้ของผู้อ่าน และมีผลต่อยอดขายหนังสือพิมพ์ ผลการวิจัยพบว่าการอ้างอิงคำพูดโดยตรงของแหล่งข่าวมาใช้พาดหัว ในกรณีที่เป็นคำพูดที่สอดคล้องกับกรอบของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น และมุมมองในการเสนอข่าวเป็นแบบผู้สังเกตการณ์ ซึ่งหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน บางกอกโพสต์ และคมชัดลึก มักใช้รูปแบบนี้ในการพาดหัว ภาษาที่นำมาใช้จะไม่รุนแรง ไม่มีคำบริภาษ หรือถ้อยคำหยาบคาย แต่เป็น

ลักษณะสนับสนุนหรือคัดค้านโดยอ้อม หรือวิพากษ์วิจารณ์ (รับไม่ได้คำสั่งศาลรธน.มติ 'เพื่อไทย' ลีอบ บั้รัฐสภาร่วมด้าน, มติชน, 12 มิ.ย. 2555, “พงศ์เทพ”ดันโหวตวาระ 3, ไทยรัฐ, 20 ก.ค. 2555, แม้วสั่ง เพื่อไทย ยอมรับมติศาล, คมชัดลึก, 4 ก.ค.2555, Thaksin eyes a third way homes, บางกอกโพสต์, 17 เม.ย. 2555) ขณะที่ไทยโพสต์และเอเอสทีวีผู้จัดการพบการพาดหัวลักษณะนี้ไม่มาก ในกรณีที่เป็น การพาดหัวโดยนำคำพูดจากแหล่งข่าวมาใช้ วิธีการพาดหัวจะเน้นการอ้างอิงคำพูดที่เป็นการวิจารณ์ อย่างรุนแรง หรือการกล่าวหา ('โรคช้ำทักษิณ', ไทยโพสต์, 16 มิ.ย. 2555, รธน.ฉบับปช.ครองเมือง, เอเอสทีวีผู้จัดการ, 11 เม.ย. 2555)

การพาดหัวโดยกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เพิ่มเติมถ้อยคำ หรือเลือกใช้ภาษาเร้าอารมณ์ใน พาดหัวข่าว มีลักษณะมอมมองแบบเลือกข้าง เพื่อเพิ่มความหวือหวา ความตื่นเต้น หรือเพิ่มน้ำหนักใน การสนับสนุนหรือคัดค้าน การวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์มติชน ไทยรัฐ คมชัดลึกใช้ภาษาข่าวทั่วไป ถ้อยคำ มีสีสันบ้าง (ศาลรับได้สวนขั้ตรธน.แก้ '291' สะดุด, มติชน, 2 มิ.ย.2555, พท.ปรับแผนชะลอลงมติวาระ 3 ดึงเกมแก้รธน.พักรบปรองดอง, คมชัดลึก, 6 มิ.ย. 2555) ขณะที่ไทยโพสต์และเอเอสทีวีผู้จัดการมัก พาดหัวในรูปแบบเร้าอารมณ์ โดยมีลักษณะกล่าวหา โจมตี (งูจับไม้นัดลงมติวาระ 3 ปชป.แค่จับตา ฟอกแม้ว, ไทยโพสต์, 15 พค. 2555) หรือใช้ถ้อยคำต่าทอ ประณาม หรือหยาบคาย (พท.ดันงด ถ่ายทอดสด, เอเอสทีวีผู้จัดการ, 1 พ.ค.2555, เปิดทางโหวตรธน.ตั้งรัฐไทยใหม่ อัยการเป่าคดี มีอบแดง ถ้อยแจกเบอร์โทรศาล, เอเอสทีวีผู้จัดการ, 8 มิ.ย.2555, บัดชบกดบัตรแทน, ไทยโพสต์, 25 เม.ย.2555, แจกที่อยู่ตุลาการ แดงถ้อยชื้อเป่าล่า, ไทยโพสต์, 8 มิ.ย.2555) ส่วนบางกอกโพสต์ ไม่พบการใช้ถ้อยคำ พาดหัวในกลุ่มนี้

ในส่วนของเนื้อหาข่าว ผลการวิจัยพบว่าภาษาที่ชี้ให้เห็นความเคลือบแคลงและเจตนาแอบ แฝงในการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อช่วย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี เช่น การแก้รธน.เป็น คำสั่งทักษิณ / ใบสั่งทักษิณ, ทักษิณต้องการแก้รธน. เป้าคือ มาตรา 309, แก้รธน.เพื่อช่วยให้ทักษิณ กลับมามีอำนาจ, แก้รธน.เป็นหนึ่งในแผนช่วยทักษิณ, การล้างผิดให้คน ๆ เดียว, การแก้รธน.มีวาระ ช้อนเร้นเพื่อใครบางคน, รุกดีรุกรอน, รธน.ฉบับรวบรัด และประธานสภาอิติเลออร์ เป็นต้น

ภาษาในประเด็นเรื่องแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นการล้มล้างสถาบัน ที่ปรากฏถ้อยคำในเนื้อหาข่าว เช่น การแก้รธน.ไม่ชอบธรรม เพราะล้มล้างการปกครอง-ล้มสถาบัน, ล้มล้างศาล, ห้ามแตะศาล ห้าม แตะองค์กรอิสระ, ห้ามยกร่างฉบับใหม่ / ห้ามแก้ทั้งฉบับ ร่างแก้มาตรา 291 บางมาตราไม่บังคับ, เป็น การล้มรัฐธรรมนูญ 50, แก้ รธน.เกี่ยวกับสถาบันหลายมาตรา, เปลี่ยนระบบเพื่อเพิ่มอำนาจฝ่ายบริหาร, ล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อให้ได้มาซึ่ง อำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ, ศาล รัฐธรรมนูญมีอำนาจตามมาตรา 68 เพราะเป็นการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจในทางล้มล้าง, มีผู้ พยายามเปลี่ยนแปลงระบบ, กระทบทพระราชอำนาจ, ต้องรับผิดชอบในการนำร่างแก้ไขเพิ่มเติม รธน.

ขึ้นทูลเกล้าฯ, แก้ว ธรน.โดยมีเป้าหมายล้มล้างองค์กรตรวจสอบ, สร้างฐานอำนาจใหม่, กระหึ้นกระหือหรือจะหักคำสั่งศาล

ผลการวิจัยยังพบว่ามีการใช้ภาษาที่เป็นการประณาม การโจมตี และการตั้งฉายา เพื่อสื่อสารด้วยวิธีการที่เรียกว่า labelling หรือ naming โดยใช้ถ้อยคำแบบอุปมาอุปมัยหรืออุปลักษณะให้เห็นภาพความไม่ชอบธรรม ปฏิกริยาต่อต้าน เพื่อเพิ่มน้ำหนักและสร้างอิทธิพลต่อทัศนคติและการรับรู้สวาระนั้นในกลุ่มผู้อ่าน เช่น มติโจร (มติชน, 19 เม.ย.2555), สีขอให้ควายฟัง (มติชน, 21เม.ย.2555), ขุนค้อนดูไบ (ไทยโพสต์, 1 เม.ย.2555), เสียงข้างมากลากไป (เอเอสทีวีผู้จัดการ, 9 เม.ย.2555), เสียงข้างมากหักดิบเพื่อคนใดคนหนึ่ง (ไทยโพสต์, 17 เม.ย.2555), ใช้เสียงข้างมากฆ่าเรารัฐธรรมนูญ (ไทยโพสต์, 3 เม.ย.2555), เผด็จการรัฐสภา (มติชนและไทยโพสต์, 3 พ.ค.2555), ธรน.ฉบับรวบรัดเพื่อทักษิณ (คมชัดลึก, 11 เม.ย.2555), ทำตามใบสั่งทักษิณ (ไทยรัฐ, 11 เม.ย.2555)

7.2 วิธีการนำเสนอวาทกรรมในบทบรรณาธิการ

มุมมองและน้ำเสียง

ผลการวิจัยพบว่าบทบรรณาธิการหรือบทหน้าของหนังสือพิมพ์ 5 ฉบับ (ยกเว้นเอเอสทีวีผู้จัดการที่ไม่มีบทบรรณาธิการ) มีมุมมองแบบเลือกข้าง (คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ) มากเป็นอันดับ 1 สำหรับหนังสือพิมพ์มติชน มีมุมมองสนับสนุนแบบเสนอแนะและจุดประกายให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ในส่วนน้ำเสียงของบทบรรณาธิการที่สะท้อนทัศนะและจุดยืนขององค์กรหนังสือพิมพ์ (และผู้เขียน) พบว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ คมชัดลึก ไทยโพสต์ มีน้ำเสียงแบบสงสัยและกล่าวหาเจตนาของฝ่ายเสนอให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ในขณะที่หนังสือพิมพ์มติชนใช้น้ำเสียงโน้มน้าวใจกึ่งสั่งสอนเพื่อเสนอแนะความคิดเห็น ส่วนหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์มีน้ำเสียงแบบโต้แย้งจุดยืนหรือพฤติกรรมของฝ่ายเสนอให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

การใช้ภาษา

การใช้ภาษาเพื่อนำเสนอวาทกรรมในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ให้ความชอบธรรมหรือคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญพบว่าอยู่ในกรอบเรื่องการไร้อารมณ์ความแตกแยก และวาทกรรมที่ปรากฏสอดคล้องกับกรอบนี้ คือ วาทกรรมสงครามกลางเมือง (18.88%) ช่วยเหลือทักษิณ (14.68%) และล้มล้าง/ทำลายสถาบันและประชาธิปไตย (12.58%) วาทกรรมหลักทั้งสามได้สร้างภาพของความขัดแย้งที่รุนแรงถึงขั้นนองเลือด หรือสงครามกลางเมือง โดยเชื่อมโยงไปที่การแก้ไขรัฐธรรมนูญที่มีเจตนาเพื่อช่วยอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร บทบรรณาธิการได้นำเสนอในลักษณะการเปิดโปง โจมตี และวิพากษ์วิจารณ์วิธีการแก้ไขรัฐธรรมนูญว่า โดยนำเสนอตรรกะว่าพรรคเพื่อไทยต้องการยุบศาลรัฐธรรมนูญ ยุบศาลฎีกาแผนกคดีอาญานักการเมือง เพื่อช่วยพ.ต.ท.ทักษิณ

ชินวัตร หรือลบล้างความผิดให้คนโกง เป็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อกู้ (“ยื่นแก้ผิดเพื่อไทย แก้รัฐธรรมนูญเพื่อกู้”, ไทยโพสต์, 19 เม.ย. 2555) จะเป็นการทำลายระบบถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายตุลาการ กับฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งเท่ากับเป็นการทำลายล้างระบอบประชาธิปไตย และแผนผังของการล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์ เนื่องจากพ.ต.ท.ทักษิณ ต้องการสร้างฐานอำนาจใหม่ (“ศาลรธน.วินิจฉัย ต้องได้ตามที่แดงต้องการ?”, ไทยโพสต์, 3 ก.ค. 2555)

ภาษาในการสื่อวาทกรรมชุดแก้ไขรัฐธรรมนูญแล้วจะเกิดสงครามกลางเมือง การนองเลือด การแตกแยกครั้งใหญ่ เป็นภาษาที่มีทฤษฎีสมคบคิดเป็นพื้นฐานในการชี้เจตนาแอบแฝงของการแก้ไขรัฐธรรมนูญ มีถ้อยคำที่สร้างความหวาดกลัว ไม่ไว้วางใจ และระแวงนักการเมือง เช่น คำที่สะท้อนให้เห็นความรุนแรง ความขัดแย้งที่แตกหัก การนองเลือด สุ่มเสี่ยงเกิดสงครามกลางเมือง หรือสงครามกลางเมืองปะทุ (“อย่าเติมเชื้อไฟ”, คมชัดลึก, 4 มิ.ย. 2555) มีการใช้คำว่า ‘สงครามสี’ มีอบชนมีอบ (“Let the court have its say”, บางกอกโพสต์, 12 ก.ค.2555) / การเผชิญหน้า (“ลดบรรยากาศเผชิญหน้า”, ไทยรัฐ, 22 มิ.ย. 2555) / ศาลเตี้ย (“ศาลเตี้ยปลุกไล่ศาลรธน. นอกกระบพเหมือนยัดอำนาจ”, ไทยโพสต์, 9 มิ.ย. 2555)

สำหรับตัวแสดงหลักในการแก้ไขรัฐธรรมนูญคือนักการเมือง บทบรรณาธิการมีการใช้คำที่สร้างภาพลักษณ์นักการเมืองในทางลบ อาทิ ผู้ทรงเกลียด, ส.ส.ไทยห่างไกลจริยธรรม, สภาเสื่อม / สภาตกต่ำ และสส.เป็นนักการเมืองประเภทพวกมากลากไป มีวาระซ่อนเร้น หรือกำลังเล่นเกมลับขานหลอกลับวงพรางประชาชนเพื่อประโยชน์ของตัวเอง การแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นการใช้เสียงข้างมากฆ่าเรา รัฐธรรมนูญ ใช้เสียงข้างมากในทิศทางที่ไม่เป็นธรรม และเป็นเผด็จการรัฐสภา

ในส่วนพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร บทบรรณาธิการมีการใช้ภาษาที่ตอกย้ำความผิดในอดีต อาทิ โกงกิน คอร์ปชั่น ทำเพื่อประโยชน์ตัวเอง และให้ฉายาเฉพาะในการแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งนี้ว่าเป็นการแก้ไข “รัฐธรรมนูญเพื่อกู้” (ไทยโพสต์, 19 เม.ย. 2555) รัฐบาลปุนิเมถูกกล่าวหาว่า “ช่วยพี่ชาย” หรือช่วยเหลืพ.ต.ท.ทักษิณ เพียงคนเดียว (ไทยโพสต์, 7 พค. 2555) และมีการอ้างคำพูดของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ อดีตนายกรัฐมนตรีว่า “the Government wants to amend the constitution to whitewash and clear former Prime Minister Thaksin Shinawatra” (บางกอกโพสต์, 4 ก.ค. 2555)

ในส่วนวาทกรรมเรื่องการล้มล้าง/ทำลายสถาบันและประชาธิปไตย บทบรรณาธิการที่คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ใช้ภาษาที่กล่าวหาว่าฝ่ายรัฐบาลมีความกระหึ้นกระหือหรือที่จะหักคำสั่งศาล การแก้ไขรัฐธรรมนูญจะนำไปสู่การทำลายสถาบันตุลาการ “มีขบวนการทำลายล้างศาลรัฐธรรมนูญ และตั้งธงล้มศาลฎีกาแผนกคดีอาญานักการเมือง” และชี้ว่าตุลาการภิวัตน์เป็นการตรวจสอบถ่วงดุลตามระบอบประชาธิปไตย (ไทยโพสต์, 3 ก.ค. 2555, บางกอกโพสต์, 13 ก.ค. 2555) และอีกด้านหนึ่งมีการใช้ภาษาที่แสดงความยำเกรงให้เกียรติฝ่ายตุลาการ เรียกร้องให้ทุกคนเคารพเชื่อฟังศาล ต้องยอมรับกติกา ต้องเคารพคำวินิจฉัย (บางกอกโพสต์, 4 ก.ค. 2555, ไทยโพสต์, 3 ก.ค. 2555) ฟังเห็น

คุณค่าของอำนาจศาลรัฐธรรมนูญที่ทำหน้าที่ตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร อย่างปลุกระดมชุมนุมกดดันใช้อำนาจนอกระบบเป็นศาลเดี่ยว (ไทยโพสต์, 9 มิ.ย.2555) โจมตีว่าการชุมนุมของกลุ่มเสื้อแดงเป็นการใช้อำนาจนอกระบบเหมือนยึดอำนาจ และมีการอ้างคำให้สัมภาษณ์ของนายวิทยา แก้วภราดัย จากพรรคประชาธิปัตย์ว่าการแก้รัฐธรรมนูญเพื่อล้มระบบศาล ร้ายแรงกว่าการปฏิวัติโดยทหาร (บางกอกโพสต์, 4 ก.ค. 2555)

ในขณะเดียวกัน บทบรรณาธิการไทยรัฐก็แสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลว่าเป็นผู้ริเริ่มประเด็นความขัดแย้งทางการเมืองจากการเสนอญัตติแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งอาจนำไปสู่วิกฤตต่อไป และวิจารณ์การใช้อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ เป็นการก้าวก่ายแทรกแซงอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ ภาษาในวาทกรรม “ศาลการก้าวก่ายแทรกแซงอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ” ให้ภาพตรงข้ามกับวาทกรรมอีกด้านหนึ่งของหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ ที่เสนอให้ฝ่ายนิติบัญญัติและสังคมเชื่อฟังศาล เคาะพศาล แต่เป็นการเปิดประเด็นตั้งคำถามกับการทำงานของศาลรัฐธรรมนูญโดยตรง (“ระเบิดเวลาการเมือง”, 12 เม.ย. 2555, “ก้าวสู่วิกฤติรัฐธรรมนูญ”, 6 มิ.ย. 2555) ส่วนหนังสือพิมพ์มติชน มีบทบรรณาธิการที่แสดงความคิดเห็นทักท้วงการใช้อำนาจของศาล ให้ศาลทำหน้าที่อย่าง “รอบคอบ รัดกุม ชัดเจน เทียงธรรม” เพราะศาลเป็นผู้สร้างปัญหาจึงหวังว่าศาลจะตัดสินใจตามหลักนิติธรรมตามที่เคยประกาศ (มติชน, 13 ก.ค. 2555)

นอกจากนี้ ในช่วงแรกที่พรรคเพื่อไทยเสนอร่างพระราชบัญญัติปรองดองเข้าสู่สภาและชะลอการลงมติวาระ 3 ออกไป (เนื่องจากถูกฟ้องศาลรัฐธรรมนูญ) บทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้เปลี่ยนวาทกรรมการไร้อารมณ์ความแตกแยก สงครามกลางเมือง ไปสู่เรื่องการปรองดอง โดยเขียนแนะนำให้สมาชิกรัฐสภาหันมาใช้วิธี “ปรับท่าทีที่มีความยับยั้งชั่งใจเห็นแก่ประโยชน์สุขของสังคม ประนีประนอมถ้อยทีเจรจา” (“จุดเริ่มต้นปรองดอง”, 14 มิ.ย. 2555) ภาษาในวาทกรรมการปรองดองเน้นไปที่ท่วงทำนองการผ่อนปรนความขัดแย้งแบบเผชิญหน้า มาเป็นการประนีประนอมเจรจา “ไม่หักค้ำพรวดด้วยเข่า” และมีนัยเบี่ยงเบนสาระสำคัญของการปรองดองที่ต้องการให้มีการนิรโทษกรรมทางการเมืองแก่ผู้ที่ถูกลงโทษอย่างไม่เป็นธรรม

หลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญตัดสินคดีแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 291 แล้ว บทบรรณาธิการของไทยรัฐได้เสนอแนะให้รัฐบาลฟังคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ หันมาใช้วิธีแก้ไขรัฐธรรมนูญแบบรายมาตรา เพื่อหาทางออกจากความขัดแย้งอย่างสันติ และรักษาอำนาจให้ยืนยาว ตามที่นายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์เสนอต่อที่ประชุมสัมมนาพรรคเพื่อไทย (“วิธีลดขัดแย้งและอยู่ยาว”, 31 ก.ค. 2555)

7.3 วิธีการนำเสนอวาทกรรมแก้ไขรัฐธรรมนูญในบทความ

มุมมองและน้ำเสียง

ผลการวิจัยพบว่ามิมมอง 3 แบบ ในการนำเสนอวาทกรรมในบทความ ได้แก่ แบบเลือกข้าง แบบผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และแบบจุดประกาย ผู้เขียนบทความในหนังสือพิมพ์ทุกฉบับใช้มิมมองแบบเลือกข้างเป็นส่วนใหญ่หรือมากเป็นลำดับ 1 ผู้เขียนบทความในหนังสือพิมพ์มติชนเสนอมิมมองแบบจุดประกายมากกว่าฉบับอื่น ๆ และผู้เขียนในหนังสือพิมพ์เอเอสทีวีผู้จัดการเสนอมิมมองแบบผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือเป็นผู้เล่นในเกมมากกว่าฉบับอื่น ๆ

น้ำเสียงที่ปรากฏในบทความนั้น พบว่าหนังสือพิมพ์ในกลุ่มที่คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ส่วนใหญ่ใช้น้ำเสียงในแบบกล่าวหามากที่สุด ไทยโพสต์และเอเอสทีวีผู้จัดการมีน้ำเสียงแบบข่มขู่มากเป็นอันดับ 2 บางกอกโพสต์ใช้น้ำเสียงแบบการสนทนา และมติชนใช้น้ำเสียงแบบการสนทนาและการวิพากษ์มากที่สุด รวมทั้งมีน้ำเสียงแบบตักเตือนและสั่งสอนด้วย

การใช้ภาษา

บทความในกลุ่มที่สนับสนุนให้ความชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ชี้ว่าพรรคเพื่อไทยและรัฐบาลทำตามพันธสัญญาจากการหาเสียงเลือกตั้ง ใช้ภาษาแบบโต้แย้งแสดงเหตุผล วิพากษ์วิจารณ์ และตั้งคำถาม โดยมีตรรกะจากหลักการประชาธิปไตยว่าเป็นการปกครองโดยเสียงข้างมากในระบบรัฐสภา เช่น แก้รัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตย, ไม่บ่อยที่จะมีการร่างรัฐธรรมนูญด้วยกระบวนการประชาธิปไตย (วรศักดิ์ ประยูรศุข, “ใกล้เข้ามาแล้ว”, มติชน, 5 เม.ย. 2555) ศาลรัฐธรรมนูญใช้อำนาจเหนือรัฐธรรมนูญขัดขวางการแก้ไขรัฐธรรมนูญ, ศาลรัฐธรรมนูญต่อรองการแก้ไขรัฐธรรมนูญจากสภา โดยขอตรวจสอบก่อนลงมติ, อำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญ / อำนาจบัญญัติรัฐธรรมนูญเป็นของรัฐสภา, ศาลรัฐธรรมนูญจะมีอำนาจเหนือประชาชนได้อย่างไร (เกษียร เตชะพีระ, “โอเคเอางี้ก็ได้ มาทำประชามติกันเลย!”), มติชน, 20 กค. 2555)

แต่ขณะเดียวกันก็มีการใช้ภาษาที่กล่าวหา กระแนะกระแหน เสียดสีฝ่ายที่คัดค้านว่าแอบอิงหรือนิยามอำนาจนอกระบบด้วย เช่น ประชาธิปไตยเป็นประชาธิปไตยแบบสุตพิเศษ / ไม่นิยมประชาธิปไตย, นักการเมืองบางกลุ่มตั้งรัฐบาลในค่ายทหาร (ไม่ได้มาจากประชาชน), ปกป้องรัฐธรรมนูญจากการปฏิวัติ, ประชาธิปไตย พันธมิตรฯ ปฏิเสธกลไกสภา และยังมีสัญญาณจากอำนาจนอกระบบรวมถึงศาลรัฐธรรมนูญ, เสียงข้างน้อยรับไม่ได้ที่ถูกปกครองโดย ‘พวกมึง’ จึงเกิดการค้านแหลก, (วรศักดิ์ ประยูรศุข, “ประชาชนมีวิจารณ์ญาณในการเลือก ส.ส.ร. ที่ประชาธิปไตยคัดค้านสะท้อนทัศนคติถูกประชาชนและไม่นิยมประชาธิปไตย”, มติชน, 3 พค. 2555)

บทความในกลุ่มวาทกรรมวิพากษ์ นำเสนอประเด็นโครงสร้างอำนาจและสถาบันที่กลายเป็นคู่แข่งทางการเมือง ใช้ภาษาวิชาการในการแสดงความคิดเห็นและให้เหตุผลโต้แย้งการใช้อำนาจที่เกินขอบเขต เช่น ตุลาการรัฐประหาร คือการประหารรัฐด้วยการอ้างอำนาจที่ไม่มีในกฎหมาย, ศาลรัฐธรรมนูญลอดช่อง ม.68 ทั้งที่ไม่มีอำนาจ รัฐสภาแก้ ม.291 จะลงมติวาระ 3 ให้มีการเลือกตั้งส.ส.ร.

อยู่แล้ว ทำให้เห็นว่าเป็นเรื่องของการเมืองโดยแท้ ไม่ใช่เรื่องอำนาจตุลาการ, การรับวินิจฉัยคดีแก้ไขรัฐธรรมนูญทำให้ตุลาการและสภากลายเป็นคู่ขัดแย้ง, การแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจของรัฐสภา เป็นอำนาจซึ่งอยู่เหนือศาลรัฐธรรมนูญ ไม่อนุญาตให้ศาลล่วงละเมิด (ใบตองแห้ง, “ขอบคุณศาลรัฐธรรมนูญ, คมชัดลึก, 4 มิย. 2555)

บทความในกลุ่มที่คัดค้านซึ่งถึงความไม่ชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ผลการวิจัยพบว่า วาทกรรมตอบโต้ (Counter-discourse) ของผู้เขียนบทความในกลุ่มนี้มีการใช้ภาษาแบบกล่าวหา บ้ายสี และมีพล็อตเรื่องแบบละครที่มีการต่อสู้ระหว่างพระเอก-ผู้ร้าย หรือระหว่างฝ่ายธรรมกับฝ่ายอธรรม หรือใช้ถ้อยคำสาปแช่ง ภายใต้วาทกรรมการแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นการช่วยเหลือพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ผนวกกับวาทกรรมล้มล้าง/ทำลายสถาบัน เช่น แก้รัฐธรรมนูญมีวาระซ่อนเร้นเพื่อใครบางคน, ช่วยพ.ต.ท.ทักษิณเพียงคนเดียว, ล้างความผิดให้ตัวเอง, เปลี่ยนระบบเพื่อเพิ่มอำนาจฝ่ายบริหาร, นักการเมืองใช้เสียงข้างมากฉีกรัฐธรรมนูญทิ้ง, แก้รัฐธรรมนูญที่ผ่านประชามติหวังสถาปนาอำนาจผ่านสภาทาสทักษิณ, ออกกฎหมายล้มล้างอำนาจตุลาการ, ล้มล้างศาล, ล้มล้างการปกครอง-ล้มสถาบัน, ล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข, สถาปนาอำนาจสายใหม่ ทักษิณาธิปไตย ไทย-แผ่นดินแดง!, กระทบบพระราชอำนาจ, ต้องรับผิดชอบในการนำร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ, ประชาธิปไตยไทยเป็นวงจรรูปทวิเพราะนักการเมือง และทุกฝ่ายต้องยอมรับในกติกาที่ก่อน (ทักษิณต้องมาติดคุก), ใช้วิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ, ทำให้ประเทศเกิดอาเพศ, หนักแผ่นดิน (เปลวสีเงิน, “สัญญาณ ‘ชาลง’ ของเพื่อไทย”, ไทยโพสต์, 9 พค. 2555, สุวิชัย วีระรณ, “ประชาธิปไตยภายใต้ทักษิณ”, เสียงจากห้องสำนึก, เอเชียทีวีผู้จัดการ, 1 มิย. 2555)

นอกจากการใช้รูปแบบภาษากล่าวหาโจมตีแล้ว บทความในกลุ่มคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญใช้ภาษาแบบผู้มีอำนาจ มีสำเนียงข่มขู่ เช่น ห้ามยกร่างฉบับใหม่ / ห้ามแก้ทั้งฉบับ, ห้ามแตะศาล ห้ามแตะองค์กรอิสระ, เข็มเกริมออกกฎหมายปรองดอง (ชัชวาลย์ ชาติสุทธิชัย, “ไอ้เสือแมว “อย่าหยุดนะ” ทำลายชาติต่อเลย!”), คอล้มนี้ไฮปาร์กลงกระดาศ, เอเชียทีวีผู้จัดการ)

ผลการวิจัยวิธีการนำเสนอวาทกรรม สรุปภาพรวมได้ว่าสำหรับข่าวหน้าหนึ่งฝ่ายที่สนับสนุนหรือให้ความชอบธรรมกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญมีมุมมองค่อนข้างไปทางเป็นผู้สังเกตการณ์ ฝ่ายที่คัดค้าน/ไม่ให้ความชอบธรรมกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญใช้มุมมองแบบเลือกข้าง โดยต่างก็นำเสนอแหล่งข่าวจากฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน แต่หนังสือพิมพ์ที่คัดค้านจะใช้แหล่งข่าวจากนักการเมืองหรือนักวิชาการฝ่ายค้านมากกว่า รวมทั้งนำถ้อยคำไปพาดหัวข่าว หากมีการอ้างอิงแหล่งข่าวฝ่ายรัฐบาล หรือฝ่ายสนับสนุนจะนำไปเสนอในเชิงค้านหรือโต้แย้ง หรือโจมตี ภาษาในพาดหัวข่าวจึงสะท้อนจุดยืนของหนังสือพิมพ์ว่าคัดค้านหรือสนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ การพาดหัวของหนังสือพิมพ์ฝ่ายที่สนับสนุนนั้น บางครั้งจะแฝงนัยการสนับสนุนไว้ ไม่นำเสนอตรง ๆ

ในส่วนบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นพื้นที่ตัวแทนความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ พบว่าบทบรรณาธิการเกือบทั้งหมดคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยหนังสือพิมพ์ที่คัดค้านมาก เช่นไทยโพสต์ ผู้จัดการเอเอสทีวี และคมชัดลึก ใช้มุมมองเลือกข้างอย่างชัดเจน และมีน้ำเสียงกล่าวหาโจมตีการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่สอดคล้องกับวาทกรรมช่วยทักษิณและล้มล้างสถาบัน หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และมติชน ซึ่งแสดงทัศนคติคัดค้านแบบทักท้วง และวิพากษ์วิจารณ์ ใช้ภาษาที่ให้เหตุผล วิพากษ์กึ่งเสนอแนะทางออก

บทความนี้เป็นพื้นที่อิสระของการแสดงความคิดเห็นของผู้เขียนแต่ละคน พบว่ามีมุมมอง 3 แบบ คือ แบบเลือกข้าง แบบผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และแบบจุดประกาย หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ และเอเอสทีวี ผู้จัดการใช้มุมมองแบบผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย บทความมีน้ำเสียงกล่าวหาไปจนถึงการข่มขู่ มีการใช้ภาษาเร้าอารมณ์ ประณาม เสียดสี และใช้ถ้อยคำเชิงอุปลักษณ์ในการให้ฉายา รวมทั้งการใช้พหุคูณเล่าเรื่องแบบผู้ร้าย/ผู้ดี แบบดำ/ขาว ส่วนบทความในหนังสือพิมพ์มติชนผู้เขียนใช้มุมมองแบบเลือกข้างและจุดประกายมากกว่าฉบับอื่น ๆ และมีน้ำเสียงวิพากษ์วิจารณ์ ตักเตือน แนะนำหรือสั่งสอน สำหรับบทความที่เสนอวาทกรรมแบบวิพากษ์การแก้ไขรัฐธรรมนูญ ผู้เขียนใช้ภาษาแบบอธิบาย สนทนา หรือการใช้เหตุผลของตรรกะหลักการประชาธิปไตยในบทความ

ส่วนที่ 3

8. การเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจของหนังสือพิมพ์

การศึกษาในส่วนนี้เป็นการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของกิจการหนังสือพิมพ์ ภายใต้บริบทเศรษฐกิจการเมืองในช่วง 6 ทศวรรษที่ผ่านมา เพื่อชี้ให้เห็นถึงการเติบโตและการขยายตัวของกิจการหนังสือพิมพ์ในการแสวงหาตลาดผู้รับขนาดใหญ่ และเพิ่มผลกำไรให้มากขึ้น การขยายตัวของธุรกิจหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นกิจการขนาดใหญ่ แต่ละบริษัทมีมูลค่าสินทรัพย์ ขนาดการประกอบกิจการในด้านรายได้และผลกำไรหลักร้อยล้านถึงหลายพันล้านบาทในแต่ละปี ตลอดจนมีบุคลากรจำนวนมาก ได้สะท้อนให้เห็นถึงพลังทางเศรษฐกิจ ควบคู่ไปกับพลังอำนาจทางการเมืองของอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ การดำเนินกิจการเพื่อแสวงหาผลกำไรสูงสุด หรือเพื่อความอยู่รอดในยามที่เศรษฐกิจเผชิญวิกฤตล้วนมีผลต่อผลผลิตที่ปรากฏต่อสายตาสาธารณชนคนอ่าน

ในบทที่ 8 และ 9 เป็นการรายงานผลการศึกษเกี่ยวกับธุรกิจหนังสือพิมพ์ในฐานะผู้ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมประเภทหนึ่ง โดยบทที่ 8 เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจและการเมืองของหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ คมชัดลึก (เครือเนชั่น) มติชน (เครือมติชน) ไทยโพสต์ บางกอกโพสต์ (เครือโพสต์พับลิชซิ่ง) เอเอสทีวีผู้จัดการ (เครือผู้จัดการ) แบ่งเนื้อหาออกเป็นเรื่องความเป็นเจ้าของสื่อและการประกอบกิจการ ส่วนบทที่ 9 เป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสมาคมวิชาชีพสื่อมวลชน

8.1 ความเป็นเจ้าของสื่อ (media ownership)

เมื่อพิจารณาประวัติของหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ฉบับ จะเห็นได้ถึงความแตกต่างของวัตถุประสงค์เป้าหมาย กลุ่มผู้ออกตั้ง ผู้มีอิทธิพลต่อหนังสือพิมพ์ รวมทั้งทิศทางในการขยายธุรกิจ โดยอาจจำแนกการวิเคราะห์เป็น 2 แนวทาง ดังนี้

- พัฒนาการสื่อหนังสือพิมพ์ที่สัมพันธ์กับการเมืองและเศรษฐกิจ
- ความเปลี่ยนแปลงของเจ้าของธุรกิจและผู้ถือหุ้นใหญ่

พัฒนาการสื่อหนังสือพิมพ์ที่สัมพันธ์กับการเมืองและเศรษฐกิจ

จากการศึกษาพัฒนาการโดยสังเขปของหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ คมชัดลึก มติชน ไทยโพสต์ บางกอกโพสต์ และเอสทีวีผู้จัดการ โดยเริ่มจากช่วงที่มีการก่อตั้งหนังสือพิมพ์เหล่านี้ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของหนังสือพิมพ์ที่สัมพันธ์ใกล้ชิดกับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจการเมืองในประวัติศาสตร์ร่วมสมัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วงใหญ่ ๆ ดังนี้

1) หลังสงครามโลกครั้งที่ 2

หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีอายุยาวนานที่สุด ก่อตั้งในปี 2489 หลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ไม่นาน ผู้ก่อตั้งหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ (บริษัท โฟสต์ พับลิชชิง จำกัด) ได้แก่ ดร.ทวี ตเวทิกุล นายอาจันต์ อุณหนันท์ และนายประสิทธิ์ ลูลิตานนท์ ได้ร่วมทุนกับพลตรี อเล็กซานเดอร์ แม็คโดนัลด์ นายทหารชาวอเมริกัน เพราะเห็นว่าในขณะนั้นไม่มีหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษในประเทศไทย บรรณาธิการของบางกอกโพสต์ที่โดดเด่นและมีอิทธิพล คือ เทห์ จงคดีกิจ¹¹ ซึ่งทำงานที่บางกอกโพสต์เป็นเวลา 46 ปี ต่อมาในพ.ศ. 2492 นายพล แม็คโดนัลด์ถูกพล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจเนรเทศออกนอกประเทศ เขาจำเป็นต้องขายหุ้นทั้งหมดให้กับนักลงทุน ต่อมาลอร์ดทอมสัน ออฟ ฟลีต (Lord Thompson of Fleet) เจ้าของกิจการ London Times และหนังสือพิมพ์อื่นทั่วโลกอีกหลายร้อยฉบับเข้ามาถือหุ้นใหญ่ (พาพร สิริจินดาวงษ์ 2531: 4) หลังจากนั้นบริษัทโฟสต์ฯ ก็มีกลุ่มทุนต่างๆ เข้ามาเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ ได้แก่ เครือเซ็นทรัล กลุ่มอิตัลไทย ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในปัจจุบันคือ นายสุทธิเกียรติ จิราธิวัฒน์ (เป็นทั้งกรรมการบริหารและผู้ถือหุ้น) บริษัทจีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ และเซาท์ไชน่า มอร์นิ่ง โฟสต์ (ฮ่องกง)

¹¹ ใน The Bangkok Post celebrates 66 years of news reporting สืบค้นจาก <http://www.bangkokpost.com/print/305317/> เมื่อ 20 พฤศจิกายน 2555

ขณะที่หนังสือบางกอกโพสต์ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษที่มียอดจำหน่ายสูงที่สุด เริ่มต้นจากความต้องการหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ และมีผู้ริเริ่มเป็นชาวต่างชาติ ประมาณ 10 ปีหลังจากนั้น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์ภาษาไทยซึ่งมียอดจำหน่ายสูงที่สุด โดยผู้ก่อตั้งชาวไทย คือ นายกำพล วัชรพล หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีที่มาจากนิตยสารข่าวรายสัปดาห์ที่ชื่อ “ข่าวภาพ” และ หนังสือพิมพ์ “เสียงอ่างทอง” ซึ่งโดดเด่นจากข่าวอาชญากรรม ในเวลาต่อมากลุ่มเจ้าของหนังสือพิมพ์เสียงอ่างทองชุดเดิมได้นำหัวหนังสือกลับไปทำเอง หนังสือพิมพ์ไทยรัฐจึงได้ถือกำเนิดขึ้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2505 โดยมียอดจำหน่ายประมาณ 1 แสนฉบับ ต่อมา หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการลงทุนซื้อแท่นพิมพ์ใหม่ ใช้เทคโนโลยีระบบออฟเซตสีสี่สีที่ทันสมัยที่สุดในขณะนั้น ทำให้ไทยรัฐเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีกำลังการผลิตสูง และจัดรูปองค์กรธุรกิจแบบครบวงจร ไทยรัฐเป็นหนังสือพิมพ์แนวมหาชนนิยม (popular newspaper) ที่ครองอันดับ 1 ตลอดมาด้วยจำนวนจำหน่ายประมาณ 1 ล้านฉบับ/วัน และผู้อ่านราว 10 ล้านคน (เอซี เนลสัน, 2549)

2) การเปลี่ยนแปลงจากเผด็จการทหารสู่ประชาธิปไตย

ช่วงเวลาที่หนังสือพิมพ์แนวการเมืองถือกำเนิดขึ้น คือทศวรรษ 2510-2520 ได้แก่ หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น (เครือเนชั่น) และหนังสือพิมพ์มติชน ซึ่งเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างระบบเผด็จการทหารประชาธิปไตยที่เบ่งบาน และการย้ายไปสู่ยุคปฏิรูปการปกครองโดยอำนาจนิยมในเสื้อคลุมพลเรือน

หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น (บริษัทเนชั่นมัลติมีเดีย จำกัด (มหาชน) ก่อตั้งโดยคือนายสุทธิชัย หยุ่น และนายธรรมนุญ มหาเปารยะ สุทธิชัยเริ่มต้นอาชีพนักหนังสือพิมพ์ขณะที่กำลังศึกษาอยู่ที่โรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชยการ โดยเขียนเรื่องให้กับหนังสือพิมพ์ Bangkok Post และสยามรัฐ ในปี 2511 สุทธิชัยเข้าทำงานเป็นผู้สื่อข่าวของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์และเป็นบรรณาธิการข่าวในประเทศ ในปี 2514 ลอร์ดทอมสันแห่งฟลีท (Lord Thomson of Fleet) จากประเทศอังกฤษ เจ้าของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ในขณะนั้นได้ซื้อหนังสือพิมพ์บางกอกเวสต์ด้วย สุทธิชัยและธรรมนุญ มหาเปารยะ มองว่ามีการผูกขาดหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ จึงร่วมกันก่อตั้ง The Voice of the Nation หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษที่มีคนไทยเป็นเจ้าของ โดยมีคณะผู้ก่อตั้งในยุคแรกคือ หม่อมราชวงศ์สุนิดา กิติยากร, สุทธิชัย หยุ่น, ธรรมนุญ มหาเปารยะ, เซวง จริยะพิสุทธิ

หลังวิกฤตเศรษฐกิจครั้งใหญ่เมื่อปี 2540 ผ่านไปไม่นาน บริษัทเนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ได้ขยายกิจการโดยออกหนังสือพิมพ์ภาษาไทยแนวมหาชนนิยม (popular newspaper) ชื่อคม ชัด ลึก ในปี 2544 ที่เสนอข่าวทั่วไปสำหรับผู้อ่านระดับกลาง-ล่าง ทำให้ตลาดหนังสือพิมพ์ในกลุ่มมหาชนนิยมมีการแข่งขันมากขึ้น

หนังสือพิมพ์มติชนก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2521 หลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 และรัฐประหารในปี 2520 ผ่านไปไม่นาน บริษัทมติชน จำกัด มีทุนจดทะเบียน 1 ล้านบาท โดยมีนายขรรค์ชัย บุนปาน เป็นผู้

ก่อตั้งร่วมกับนายพงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร ก่อนหน้านี้นายชรรค์ชัย เคยออกหนังสือพิมพ์ประชาชาติรายวัน (เปลี่ยนชื่อภายหลังเป็นหนังสือพิมพ์รวมประชาชาติ) ต่อมาหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 รวมประชาชาติถูกคณะกรรมการปฏิรูปการปกครองแผ่นดินสั่งปิดด้วยเหตุผลทางการเมือง พร้อมกับหนังสือพิมพ์รายวันฉบับอื่นอีก 12 ฉบับ ชรรค์ชัยตั้งใจให้มติชนเป็นหนังสือพิมพ์รายวันแนวการเมือง¹²

3) ช่วงเศรษฐกิจเฟื่องฟู

ในช่วงทศวรรษ 2530 เป็นช่วงที่เศรษฐกิจไทยเฟื่องฟูอย่างมาก จนมีการคาดการณ์กันว่าไทยจะเป็นประเทศอุตสาหกรรมรายใหม่ของเอเชีย ธุรกิจสิ่งพิมพ์ก็เติบโตตามสภาวะเศรษฐกิจตามไปด้วย ในปี 2533 ธุรกิจสื่อมวลชนโตแบบก้าวกระโดด มูลค่าโฆษณาเติบโตเฉลี่ย 30% ต่อปี (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ 2542: 415) ช่วงปลายทศวรรษ 2520 ถึงต้นทศวรรษ 2530 เป็นช่วงเวลาที่ธุรกิจสิ่งพิมพ์เข้าไปจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มากที่สุด ได้แก่ บริษัทโพสต์พับลิชชิ่ง (2527) บริษัทเนชั่น กรุ๊ป (2531) บริษัทมติชน (2536) บริษัทแมนเนเจอร์ กรุ๊ป (2536) ขณะเดียวกัน ตลาดก็มีความต้องการข้อมูลข่าวสารเพื่อการลงทุนและประกอบธุรกิจมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

ตารางแสดงหนังสือพิมพ์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

ปีก่อตั้ง	จดทะเบียน	ปีจดทะเบียน	ปีก่อตั้ง	ไม่จดทะเบียน
2489	บางกอกโพสต์ (เครือโพสต์พับลิชชิ่ง)	2527	2505	ไทยรัฐ
2544	คม ชัด ลึก (เครือเนชั่น)	2531	2539	ไทยโพสต์
2521	มติชน (เครือมติชน)	2536		
2533	เอสทีวีผู้จัดการ (เครือผู้จัดการ) ออกจากตลาดปี 2551	2536		

นอกจากหนังสือพิมพ์หลายฉบับจะขยายตัวและเปลี่ยนลักษณะการประกอบกิจการ เป็นบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แล้ว ช่วงทศวรรษ 2530 – 2540 เป็นช่วงที่มีหนังสือพิมพ์รายวันเกิดใหม่อีกอย่างน้อย 3 ฉบับ มีทั้งหนังสือพิมพ์แนวธุรกิจ แนวการเมือง และแนวมหาชนนิยม หนังสือพิมพ์ผู้จัดการไทยโพสต์ และคมชัดลึกก็ได้ถือกำเนิดขึ้นมาในช่วงนี้

หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน (ต่อมาเปลี่ยนเป็นเอสทีวีผู้จัดการ) ผู้ก่อตั้งคือนายสนธิ ลิ้มทองกุล เริ่มต้นจากธุรกิจสิ่งพิมพ์กลุ่มบริษัทตะวันออกแมกกาซีน จำกัด ออกนิตยสารผู้จัดการรายเดือน

¹² จากนั้น พ.ศ. 2520 ชรรค์ชัย บุนปาน สุจิตต์ วงษ์เทศ และพงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร ร่วมกันออกหนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจฉบับแรก โดยใช้ชื่อว่าเสริมทิศธุรกิจ เป็นรายสัปดาห์ แต่ผ่านไปได้ 1 ปี เจ้าของหัวหนังสือจึงขอใบอนุญาตคืน เพื่อนำชื่อหนังสือไปดำเนินกิจการเอง ช่วงเวลาเดียวกันนั้นใบอนุญาตของหนังสือพิมพ์รวมประชาชาติก็ขอกลับคืนมาได้จากรัฐบาล พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ทำให้เสริมทิศธุรกิจเปลี่ยนหัวหนังสือพิมพ์อีกครั้งเป็น "รวมประชาชาติธุรกิจ" และในปี 2521 เปลี่ยนเป็นประชาชาติธุรกิจ หนังสือพิมพ์ธุรกิจ-เศรษฐกิจราย 3 วัน สืบค้นจาก เข้าสูปีที่ 36 นสพ.ประชาชาติธุรกิจ จัดพิมพ์เต็มกาลัง สู่ทศวรรษที่ 4 วันจันทร์ที่ 28-วันพุธที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 เข้าถึงจาก http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1338103426 เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2555

และผู้จัดการรายสัปดาห์มาตั้งแต่ปี 2526 และ 2530 ตามลำดับ หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันเริ่มพิมพ์เผยแพร่เมื่อ 7 พฤศจิกายน 2533 มีกลุ่มเป้าหมายคือชนชั้นกลางและนักธุรกิจ กลุ่มเป้าหมายสำคัญคือกลุ่มผู้อ่านหนังสือพิมพ์หุ้นไทยเดิม (มัลลิกา อัครวงษ์ 2553: 54) เนื่องจากนายสนธิเข้าซื้อกิจการหนังสือพิมพ์หุ้นไทยซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการซื้อขายและวิเคราะห์หุ้น จำหน่ายอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเท่านั้น มีผู้อ่านราว 6,000 คน บริษัทผู้จัดการนำมาปรับปรุงใหม่ ทำให้มียอดขายเพิ่มขึ้น และเปลี่ยนมาเป็นหนังสือพิมพ์รายวันที่มีการวางแผงทั่วไป

เครือผู้จัดการขยายตัวอย่างรวดเร็วตามการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในช่วงนั้น จนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้งในปี 2540 วิกฤตทางการเงินในประเทศไทยส่งผลต่อธุรกิจในเครือผู้จัดการซึ่งประสบปัญหาทางการเงินอย่างรุนแรง ถูกฟ้องล้มละลายจากธนาคารหลายแห่ง รวมทั้งสนธิ ลี้มทองกุล ก็ถูกศาลตัดสินให้เป็นบุคคลล้มละลาย ปี 2551 ผู้จัดการรายวันเปลี่ยนชื่อเป็น ASTV ผู้จัดการรายวัน เนื่องจากศาลล้มละลายกลางได้สั่งให้บริษัทแมนเจอร์ มีเดีย กรุ๊ป จำกัด(มหาชน) เจ้าของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการและนิตยสารในเครือผู้จัดการมีสภาพล้มละลายจากการมีหนี้สินกว่า 4,726 ล้านบาท ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์สินของบริษัท ทำให้ไม่สามารถใช้ชื่อหนังสือพิมพ์เดิมได้ กองบรรณาธิการชุดเดิมจึงออกหนังสือพิมพ์รายวันในชื่อใหม่ที่คล้ายคลึงกับชื่อเดิมเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2551 ใช้ชื่อว่าเอเอสทีวีผู้จัดการรายวัน มีบริษัทเอเอสทีวี (ประเทศไทย) เป็นเจ้าของ

ไทยโพสต์เป็นหนังสือพิมพ์แนวการเมืองที่ก่อตั้งในชื่อสยามโพสต์ ภายใต้เครือโพสต์ พับลิชชิ่ง จำกัด เมื่อปี 2535 เน้นข่าวการเมืองและเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลมาจากความตื่นตัวทางการเมืองหลังเหตุการณ์พฤษภาคม 2535 ต่อมา กองบรรณาธิการสยามโพสต์มีปัญหาการบริหาร จึงออกมาตั้งหนังสือพิมพ์ใหม่ในปี 2539 ใช้ชื่อว่าไทยโพสต์ เป็นหนังสือพิมพ์ที่เจาะกลุ่มผู้อ่านคอการเมืองโดยเฉพาะ

สำหรับหนังสือพิมพ์คมชัดลึก เป็นหนังสือพิมพ์ในเครือเนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป ก่อตั้งเมื่อปี 2544 นับเป็นหนังสือพิมพ์ภาษาไทยที่ก่อตั้งล่าสุดในเครือเนชั่น และสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้อ่านระดับล่าง และกลางล่างได้อย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันก็เน้นจุดเด่นที่แตกต่างไปจากหนังสือพิมพ์ในกลุ่มมหาชนนิยมที่ครองตลาดอยู่เดิมเพื่อขยายฐานคนอ่านของธุรกิจเนชั่น (รายงานประจำปี บริษัทเนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด มหาชน 2554:21) นับเป็นอีกช่วงหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นความต้องการข่าวสารของผู้อ่านที่ขยายตัวมากในสังคมไทย ซึ่งมีทั้งกลุ่มผู้อ่านที่ต้องสารสนเทศทางธุรกิจ/เศรษฐกิจ/การตลาด และกลุ่มที่สนใจเนื้อหาด้านการเมือง และชาวชาวบ้าน/อาชญากรรม

ตารางแสดงจำนวนผู้อ่านหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2549

หนังสือพิมพ์	จำนวนผู้อ่าน (ต่อวัน)
ไทยรัฐ	10,583,00
คม ชัด ลึก	999,000
มติชน	959,000
เอเชียทีวีผู้จัดการ	187,000
ไทยโพสต์	81,000
บางกอกโพสต์	60,000

ที่มา: บริษัทเอเชีย เนลสัน พ.ศ. 2549¹³

อย่างไรก็ดี ช่วงนั้นนอกจากหนังสือพิมพ์หลายฉบับจะมีการปรับรูปแบบทางธุรกิจขององค์กรโดยเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (ยกเว้นไทยรัฐ และไทยโพสต์) และได้ขยายตัวจนเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่แล้ว ยังเป็นช่วงที่เศรษฐกิจและการเมืองไทยมีความผันผวนมากเช่นกัน วิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 นอกจากจะส่งผลกระทบต่อภาคการเงิน อสังหาริมทรัพย์ และภาคการผลิตอื่น ก็ส่งผลกระทบมาถึงอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ด้วย ดังกรณีตัวอย่างหนังสือพิมพ์ผู้จัดการที่กล่าวถึงข้างต้น ส่วนในทางการเมืองนั้นเหตุการณ์การเมืองปี 2535 ที่มีการเรียกร้องให้มีนายกรัฐมนตรีที่มาจากกาเลือกตั้ง จนมีการเดินขบวนครั้งใหญ่เรียกร้องให้พลเอก สุจินดา คราประยูร นายกรัฐมนตรี ลาออกจากตำแหน่ง ซึ่งให้เห็นความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในช่วงที่เศรษฐกิจสังคมมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว เกิดการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมือง รวมทั้งการปฏิรูปสิทธิเสรีภาพการรับรู้ข่าวสารข้อมูลของประชาชนนำไปสู่การร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่เรียกว่ารัฐธรรมนูญฉบับประชาชนในปี 2540

กระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจการเมืองในช่วงทศวรรษ 2540 – 2550 เกิดขึ้นท่ามกลางบริบทโลกที่โลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจการเมืองของไทยอย่างมาก มีสื่อมวลชนรูปแบบใหม่ก่อตัวขึ้นหลากหลายรูปแบบ มีพรรคการเมืองใหม่เกิดขึ้น ได้แก่ พรรคความหวังใหม่ พรรคไทยรักไทย และพรรคการเมืองขนาดเล็กอีกจำนวนหนึ่งที่เป็นตัวแทนของกลุ่มทุนท้องถิ่น ทุนสื่อสารโทรคมนาคม ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาจึงมีการแข่งขันอย่างเข้มข้นระหว่างสื่อใหม่และสื่อเก่า การชิงฐานมวลชนระหว่างพรรคการเมืองใหม่และพรรคการเมืองเก่า ความขัดแย้งทางเศรษฐกิจการเมืองในการรักษาอำนาจและผลประโยชน์ของกลุ่มต่าง ๆ และสถาบันอำนาจใหม่และเก่าภายใต้อุดมการณ์อนุรักษ์นิยม/อำมาตยาธิปไตย และเสรีนิยม/ประชาธิปไตยจึงก่อตัวขึ้นจนประทุเป็นการเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรง รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 โดยคณะทหารที่เรียกตัวเองว่าคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี

¹³ อ่างในศรภาพ อัครจิรัฐติกรณ์ (2552), "การประสพผลสำเร็จทางธุรกิจของสพ.ไทยรัฐ" วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาเนเทศศาสตร์ธุรกิจ คณะเนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พระมหากษัตริย์เป็นประมุข (คปก.) เป็นปฏิกริยาต่อต้านที่เกิดจากความตึงเครียดของประเทกันของพลังอำนาจใหม่และอำนาจเก่า

ตารางแสดงเงินรายจ่ายในระบบโฆษณาผ่านสื่อและสัดส่วนระหว่างสื่อประเภทต่าง ๆ พ.ศ. 2550 – 2555

หน่วย : ล้านบาท

ประเภทสื่อ	2555		2554		2553		2552		2551		2550	
โทรทัศน์	68,105	57.83	62,238	59.41	60,766	60.16	52,935	58.68	51,137	56.74	53,484	58.13
หนังสือพิมพ์	15,183	12.89	14,541	13.88	15,000	14.85	14,149	15.68	15,282	16.96	15,826	17.20
โรงภาพยนตร์	12,113	10.29	7,224	6.90	5,987	5.93	4,947	5.48	4,229	4.69	4,391	4.77
วิทยุ	6,349	5.39	5,918	5.65	6,116	6.05	6,165	6.83	6,933	7.69	6,401	6.69
นิตยสาร	5,221	4.43	5,824	5.56	5,694	5.64	5,227	5.79	4,173	4.63	5,903	6.42
โฆษณาเคลื่อนที่	2,960	2.51	4,728	4.08	2,188	2.17	1,755	1.95	826	0.92	956	1.04
ป้ายโฆษณา	4,525	3.84	2,643	2.52	3,849	3.81	3,960	4.39	1,372	1.52	4,480	4.87
Instore	2,732	2.32	1,618	1.54	1,121	1.11	820	0.91	826	0.92	570	0.62
อินเทอร์เน็ต	573	0.49	470	0.45	290	0.29	259	0.29	172	0.19	-	-
รวม	117,760	100	104,754	100	101,010	100	90,217	100	90,120	100	92,010	100

ที่มา: บริษัท นิลเด็น มีเดีย รีเสิร์ช ประเทศไทย จำกัด รายงานการใช้บโฆษณาผ่านสื่อปี 2550-2555

หากมองในมิติเศรษฐกิจสำหรับอุตสาหกรรมสื่อกระแสหลักที่มีขนาดใหญ่ มีมูลค่าการโฆษณาสูง 1.17 แสนล้านบาท ในปี 2555 การแข่งขันระหว่างสื่อประเภทเดียวกันและสื่อต่างประเภทก็ทวีขึ้นเช่นเดียวกัน รวมทั้งมีช่องทางสื่อใหม่ที่เข้ามาชิงบค่าใช้จ่ายในการโฆษณาเพิ่มขึ้นด้วย เช่น สื่ออินเทอร์เน็ต ป้ายโฆษณา โฆษณาเคลื่อนที่ การโฆษณาในศูนย์การค้า เป็นต้น แต่สื่อที่เป็นคู่แข่งสำคัญของสื่อหนังสือพิมพ์ คือสื่อโทรทัศน์ (ฟรีทีวี) และสื่อภาพยนตร์ นอกจากนั้น สื่อเคเบิลทีวี ทีวีดาวเทียม และสื่อชุมชน เช่น วิทยุชุมชนก็เริ่มเข้ามาแข่งขันอย่างจริงจังในช่วงนี้ จากตารางแสดงเงินรายจ่ายในระบบโฆษณา ระหว่างปี 2550 – 2555 จะเห็นได้ว่าสื่อหนังสือพิมพ์มีมูลค่าโฆษณาระหว่าง 15,826 – 15,183 ล้านบาท (2550 – 2555) หรือประมาณ 17.2 – 12.8% ของมูลค่าโฆษณาทั้งหมด ส่วนสื่อโทรทัศน์มีมูลค่าโฆษณาสูงสุดเปรียบเทียบกับสื่อทุกประเภท ในปี 2555 มีมูลค่า 68,105 ล้านบาท หรือ 57.8% ของมูลค่าโฆษณาทั้งหมด ซึ่งมูลค่าโฆษณาทางโทรทัศน์มีขนาดใหญ่กว่าสื่อหนังสือพิมพ์ราว 4.5 เท่า ขณะที่สื่อโทรทัศน์เติบโตขึ้นต่อเนื่องเกือบทุกปีและคงรักษาสัดส่วนการเป็นผู้นำในอุตสาหกรรมสื่อทั้งหมดไว้ได้ มูลค่าโฆษณาในสื่อหนังสือพิมพ์ชี้ให้เห็นว่าไม่เติบโตแต่เกิดการถดถอยทุกปี ช่วง 5 ปีที่ผ่านมาอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ถดถอยกว่า 4% และมูลค่าโฆษณาในปี 2555 ลดลง 643 ล้านบาท จากปี 2550 ดังนั้น สื่อหนังสือพิมพ์จึงได้รับผลกระทบไม่น้อยในทางเศรษฐกิจในบริบทการเปลี่ยนแปลงในช่วงทศวรรษนี้

8.2 ความเปลี่ยนแปลงของเจ้าของธุรกิจและผู้ถือหุ้นใหญ่

ส่วนนี้เป็นการศึกษาลักษณะการประกอบกิจการของหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ โดยพิจารณาเรื่องความเป็นเจ้าของกิจการ สิทธิประโยชน์ ผลประกอบการ และกำไร รวมทั้งรูปแบบการประกอบกิจการที่มีการดำเนินการแบบครบวงจรมากขึ้น

องค์กรหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 องค์กร มีองค์กรที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ 4 องค์กร ได้แก่ พ.ศ.2527 บ.โพสต์ พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน (บางกอกโพสต์), พ.ศ.2531 บ.เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด มหาชน (คมชัดลึก), พ.ศ.2536 บ.มติชน จำกัด มหาชน (มติชน) และพ.ศ.2536 บ.ผู้จัดการ จำกัด มหาชน (ผู้จัดการรายวัน) ซึ่งถูกถอนทะเบียนออกจากตลาดหลักทรัพย์ในปี 2551

การถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ มีรูปแบบผู้ถือหุ้นรายใหญ่สำคัญ 4 แบบ ซึ่งแต่ละบริษัทมีรูปแบบและสัดส่วนผสมผสานกัน ได้แก่ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

- ถือหุ้นโดยสมาชิกครอบครัว เช่น มติชน, ผู้จัดการ
- ถือหุ้นโดยทุนจากกิจการประเภทอื่น ได้แก่ ธุรกิจก่อสร้าง ธนาคาร เช่น บางกอกโพสต์
- ถือหุ้นโดยทุนสื่อต่างชาติ เช่น บางกอกโพสต์
- ถือหุ้นข้ามสื่อโดยทุนสื่อบันเทิง เช่น บางกอกโพสต์, มติชน,

บ.โพสต์ พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน

บริษัทโพสต์ฯ เปลี่ยนแปลงผู้ถือหุ้นใหญ่ครั้งสำคัญก่อนเข้าตลาดหลักทรัพย์คือ พ.ศ. 2519 ที่ทำให้กลุ่มทุนอื่นเข้ามาถือหุ้นหลายกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเชาว์ เชาว์ขวัญยืน กลุ่มชานะ วิศวกรรมบุญแห่งบริษัทจีเอสเอสดีล และถือในนามห้างหุ้นส่วนจำกัดสี่ยงค์ และกลุ่มจิราธิวัฒน์เจ้าของห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล ธนาคารกรุงเทพ กลุ่มอิตัลไทยคือนายแพทย์ชัยยุทธ ภรรยาสู่ต และลูกเขยที่ชื่ออดิศร จรณะจิตต์¹⁴ (ไพศาล มังกรไชยา 2529)

หลังจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แล้ว ในปี 2525 นายสุทธิเกียรติ จิราธิวัฒน์ ผู้บริหารเครือเซ็นทรัลได้เข้ามาเป็นกรรมการบริหารของบริษัทโพสต์ พับลิชชิ่ง ขณะที่นายวันชัย จิราธิวัฒน์เป็นกรรมการบริหารเมื่อ พ.ศ. 2536 (รายงานประจำปี 2547: 14) ปัจจุบัน ตระกูลจิราธิวัฒน์มีสัดส่วนถือหุ้นเป็นอันดับที่ 3

กลุ่มสื่อที่ถือหุ้นในบริษัทโพสต์ ได้แก่ บริษัทจีเอ็มเอ็มมีเดีย จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่สุด ร้อยละ 23.60 ตั้งแต่ปี 2548-2554 รองลงมาคือ บริษัท เซาท์ ไชน่า มอร์นิ่ง โพสต์ พับลิชเชอร์ส จำกัด และบริษัทวัชรพล จำกัดยังเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

บ.เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด มหาชน

¹⁴ ไพศาล มังกรไชยา 2529, "อาณาจักร "บางกอกโพสต์" -หนังสือพิมพ์ที่ไร้เจ้าของแต่ใครเล่าจะเข้าครองได้ (ง่าย ๆ)" ใน นิตยสารผู้จัดการ มีนาคม 2529 สืบค้นจาก <http://www.gotomanager.info/news/details.aspx?id=9346> เมื่อ 27 พฤศจิกายน 2555

บริษัทเนชั่น ในช่วงปี 2550-2554 ผู้ถือหุ้นใหญ่ 5 อันดับแรกของบ.เนชั่น มีความเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญหลายครั้ง ได้แก่ 1) การถือหุ้นของกลุ่มธุรกิจไทยซัมมิท ซึ่งมีทั้งผู้ถือหุ้นใหญ่ที่สุดคือนางสมพร จึงรุ่งเรืองกิจ ประธานกรรมการกลุ่มบริษัท ไทยซัมมิท และนายทวีวัชร จุฬางกูร ซึ่งเป็นกรรมการบริษัทในเครือซัมมิทกรุ๊ป อย่างไรก็ตามในปี 2553 ทั้งคู่ได้ขายหุ้นทั้งหมด 2) นายเสริมสิน สมะลาภา ประธานบริหารบริษัทแนเซอร์อัล พาร์ค จำกัด (มหาชน) เข้ามาถือหุ้นเมื่อปี 2553

บ.มติชน จำกัด มหาชน

บริษัทมติชนฯ ผู้ถือหุ้นใหญ่ของบริษัทมติชนเป็นของครอบครัวบุญปาน ได้แก่ขรรค์ชัย บุญปาน และบุตรธิดาคือ น.ส. ปานบัว บุญปาน และนายปราบ บุญปาน รวมประมาณ 35-36% ส่วนบริษัทจีเอ็มเอ็มมีเดีย จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ลำดับที่ 2 รองจากนายขรรค์ชัย ถือหุ้นร้อยละ 20 เมื่อปี 2548 และเพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นจากเดิมเป็นร้อยละ 22 ในปี 2552 ผู้ถือหุ้นใหญ่ลำดับถัดมา กรรมการบริษัทไซเบอร์ เวนเจอร์คือ นายเจริญ จิริวิศัลย์ ซึ่งเป็นกรรมการของบริษัท กรุงเทพโทรทัศน์และวิทยุ จำกัด เจ้าของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7

ส่วนหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และไทยโพสต์ จัดทะเบียนประกอบธุรกิจในรูปแบบบริษัทจำกัด โดยตระกูลวัชรพลซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งไทยรัฐยังคงเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

การประกอบกิจการ

โครงสร้างทางธุรกิจของหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ฉบับระหว่าง พ.ศ. 2550-2554

1) ขนาดของกิจการ

จากตารางแสดงสินทรัพย์พบว่า บ.วัชรพล จำกัด (ไทยรัฐ) เป็นบริษัทที่มีขนาดใหญ่ที่สุด (14,653.22 ล้านบาท) และบ.สารสุอนาคต จำกัด (ไทยโพสต์) เป็นบริษัทที่มีขนาดเล็กที่สุด (43 ล้านบาท) และบ.เอสทีวี จำกัด มีขนาดเล็กถัดขึ้นมา (125 ล้านบาท) ส่วนบ.เนชั่น บ.มติชน และบ.โพสต์พับลิชชิ่ง เป็นบริษัทขนาดกลาง มีสินทรัพย์ 3,752, 1,988 1,868 ล้านบาทตามลำดับ

ตารางแสดงสินทรัพย์ของธุรกิจหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ

หน่วย : ล้านบาท

ชื่อ	2554	2553	2552	2551	2550
ไทยรัฐ (บ.วัชรพล จำกัด)	14,653.22	13,492.94	11,790.23	(ไม่พบข้อมูล)	(ไม่พบข้อมูล)
คม ชัด ลึก(เครือเนชั่น)	3,752.81	3,706.00	3,308.19	3,536.82	4,147.74
มติชน (เครือมติชน)	1,988.43	1,985.17	1,856.60	1,939.43	1,891.79
บางกอกโพสต์ (เครือโพสต์)	1,868.00	1,880.34	1,852.39	2,029.42	1,823.10
เอสทีวีผู้จัดการ(เครือผู้จัดการ)	125.36	130.83	100.32	36.66	219.12
ไทยโพสต์ (บ.สารสุอนาคต จำกัด)	43.9	37.29	26.6	(ไม่พบข้อมูล)	(ไม่พบข้อมูล)
รวม	22,431.72	21,232.57	18,934.33	7,542.33	8,081.75

ที่มา: รายงานประจำปีของบริษัทโพสท์พับลิชชิงฯ บริษัทเนชั่นมัลติมีเดียฯ บริษัทมติชนฯ พ.ศ. 2550-2554 และข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจทางการค้า (เอเอสทีวีผู้จัดการ ไทยรัฐ และไทยโพสท์)

2) รายได้และกำไร

เมื่อพิจารณาผลประกอบการและผลกำไรของบริษัทธุรกิจหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ฉบับ ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา พบว่าบริษัทวิชรพล จำกัด ซึ่งไม่ได้เข้าตลาดหลักทรัพย์ และมีหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวคือหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เป็นบริษัทที่มีผลประกอบการรวมสูงสุดที่ 13,839 ล้านบาทและกำไรสูงสุดที่ 4,149 ล้านบาทในช่วง 3 ปี (2552-2554) เมื่อเปรียบเทียบกับบริษัทอื่น ๆ พบว่าบริษัทวิชรพลมีกำไรมากกว่าบริษัท มติชนฯ ที่มีกำไรรวม 5 ปี เป็นอันดับ 2 ที่จำนวน 683 ล้านบาทอยู่ 6 เท่า ถ้าเปรียบเทียบเฉพาะปี 2554 ไทยรัฐมีกำไร 1,401 ล้านบาท และมติชนมีกำไร 88 ล้านบาท ต่างกัน 16 เท่า หรือเทียบกับบริษัทเนชั่น ที่มีกำไร 104 ล้านบาท ก็ต่างกันอยู่ 13 เท่า

บริษัทเนชั่น ซึ่งมีรายได้เป็นลำดับ 2 ในปี 2554 มีกำไร 104 ล้านบาท เปลี่ยนจากการขาดทุนในปี 2550-2552 มาได้กำไรเพิ่มขึ้นในช่วงที่มีการขายสินทรัพย์ และการขยายธุรกิจสื่อแขนงอื่น ในปี 2553-2554

บริษัทมติชนฯ มีรายได้เป็นลำดับ 3 ในปี 2553 และลำดับ 4 ในปี 2554 แต่มีผลกำไรเป็นลำดับ 2 ในสองปีนี้ โดยในปี 2554 มีกำไรลดลงเนื่องจากบริษัทหันไปลงทุนในสื่ออื่น ๆ ได้แก่ การปรับปรุงสื่อออนไลน์ทั้งระบบ และจัดหาเครื่องมือผลิตรายการทางโทรทัศน์

ตารางแสดงรายได้ของธุรกิจหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ

หน่วย : ล้านบาท

ชื่อ	2554	2553	2552	2551	2550	รวม 5 ปี
ไทยรัฐ (บ.วิชรพล จำกัด)	4,625.92	4,622.10	4,591.60	(ไม่พบข้อมูล)	(ไม่พบข้อมูล)	13,839.62
คม ชัด ลึก (เครือเนชั่น)	2,797.57	2,696.71	2,522.97	3,017.90	3,206.14	14,241.29
มติชน (เครือมติชน)	1,786.55	1,985.18	1,593.75	1,985.18	1,417.77	8,768.43
บางกอกโพสท์ (เครือโพสท์)	1,850.52	1,880.34	1,632.83	1,858.14	1,786.55	9,008.38
เอเอสทีวีผู้จัดการ (เครือผู้จัดการ)	224.21	275.58	218.17	24.77	358.81	1,101.54
ไทยโพสท์ (บ.สารสู่อากาศ จำกัด)	88.05	76.39	77.27	(ไม่พบข้อมูล)	(ไม่พบข้อมูล)	241.71
รวม	11,372.82	11,536.30	10,636.59	6,885.99	6,769.27	47,200.97

ที่มา: รายงานประจำปีของบริษัทโพสท์พับลิชชิงฯ บริษัทเนชั่นมัลติมีเดียฯ บริษัทมติชนฯ พ.ศ. 2550-2554 และข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจทางการค้า (เอเอสทีวีผู้จัดการ ไทยรัฐ และไทยโพสท์)

สำหรับบริษัทโพสท์ฯ ประสบปัญหาขาดทุนมากที่สุดในปี 2552 จากวิกฤตการณ์ทางการเมือง (การชุมนุมทางการเมืองที่ยืดเยื้อและการปิดสนามบิน) เนื่องจากรายได้ส่วนใหญ่ของหนังสือพิมพ์

บางกอกโพสต์มาจากธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ การโฆษณา จัดหางาน กลุ่มโรงแรมและท่องเที่ยว รถยนต์ และสินค้าแบรนด์เนมจากต่างประเทศ รายได้รวมของบริษัทลดลง ร้อยละ 14 เมื่อเทียบกับปีก่อน

บริษัทเอเอสทีวี แสดงผลประกอบการโดยมีรายได้ 224 ล้านบาทในปี 2554, 275 ล้านบาท ในปี 2553, และ 218 ล้านบาท ในปี 2552 ล้านบาท แต่พบว่าประสิทธิภาพขาดทุนทุกปีต่อเนื่องกัน และมีผลขาดทุนสะสม 5 ปีอยู่ที่ 177 ล้านบาท

บริษัทสารสู่อากาศ (ไทยโพสต์) เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีขนาดเล็กที่สุด มีสินทรัพย์ไม่ถึง 50 ล้านบาท และมีรายได้จากการประกอบการเฉลี่ย 70-80 ล้านบาท/ปี มีกำไรราว 3-8 ล้านบาท/ปี โดยในระยะ 3 ปีมานี้ (2552-2554) มีกำไรสะสมที่ 15 ล้านบาท

ตารางแสดงกำไรสุทธิของธุรกิจหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ

หน่วย : ล้านบาท

ชื่อ	2554	2553	2552	2551	2550	รวม 5 ปี
ไทยรัฐ (บ.วีรพล จำกัด)	1,401.47	1,526.62	1,221.08	(ไม่พบข้อมูล)	(ไม่พบข้อมูล)	4,149.17
มติชน (เครือมติชน)	88.55	130.06	128.1	143.99	193.03	683.73
บางกอกโพสต์ (เครือโพสต์)	50.59	83.21	-97.93	12.19	37.00	85.06
ไทยโพสต์ (บ.สารสู่อากาศ จำกัด)	4.35	2.78	8.35	(ไม่พบข้อมูล)	(ไม่พบข้อมูล)	15.48
เอเอสทีวีผู้จัดการ (เครือผู้จัดการ)	-73.94	-24.12	-61.87	-4.90	-12.25	-177.08
คม ชัด ลึก (เครือเนชั่น)	104.28	313.62	-53.04	-54.98	-797.51	-487.63
รวม	1,575.30	2,032.17	1,144.69	96.30	-579.73	4,268.73

ที่มา: รายงานประจำปีของบริษัทโพสต์พับลิชชิงส์ บริษัทเนชั่นมัลติมีเดีย บริษัทมติชนฯ พ.ศ. 2550-2554 และข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจทางการค้า (เอเอสทีวีผู้จัดการ ไทยรัฐ และไทยโพสต์)

การศึกษาผลประกอบการขององค์กรหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับพบว่า แม้จะมีความผันผวนบ้าง แต่ผลประกอบการโดยรวมในปี 2554 และ 2553 มีการขยายตัว และมีผลประกอบการในสัดส่วนสูงมากกว่าช่วงหลังการรัฐประหารในปี 2549 ถึง 1.5 เท่า (ปี 2550-2551) ส่วนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือผลกำไร โดยบ.เอเอสทีวีและบ.เนชั่น ประสบกับภาวะขาดทุนสะสม และภาพรวมของกำไรลดลงราว 457 ล้านบาท จาก 2,031 ล้านบาท ในปี 2553 เป็น 1,575 ในปี 2554

กล่าวโดยสรุป ผลการศึกษาเรื่องโครงสร้างของกิจการหนังสือพิมพ์ในอุตสาหกรรมสื่อมวลชน จากตัวอย่างหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ พบว่าหนังสือพิมพ์ได้เติบโตเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีมูลค่าทรัพย์สินและธุรกิจหลายหมื่นล้านบาท มีเงินหมุนเวียนในการประกอบการไม่ต่ำกว่าปีละ 15,000 ล้านบาท แต่ธุรกิจหนังสือพิมพ์อยู่ในสภาพต้องเผชิญหน้ากับการแข่งขันกับสื่อโทรทัศน์ สื่อภาพยนตร์ และสื่อใหม่อีกหลายประเภท ผลประกอบการและอัตราการเจริญเติบโตของสื่อหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ไม่มีความแน่นอนหรือบางปีติดลบ ยกเว้นหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ โดยผลการศึกษาแสดงตัวเลขรายได้ที่มีความ

ผันผวนสูงของอุตสาหกรรมเกี่ยวพันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อภาคการผลิตโดยรวมจากปัญหาการเมือง ประการสำคัญรายได้ขององค์กรสื่อที่ศึกษาทั้งหมดยังมาจากสิ่งพิมพ์เป็นหลัก เมื่อรายได้จากการประกอบการหนังสือพิมพ์ไม่ขยายตัว จึงเป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อในด้านธุรกิจอย่างมากด้วย แม้ว่าปัจจุบันหลายบริษัทจะขยายไปผลิตสื่อในรูปแบบมัลติมีเดียมากขึ้น สัดส่วนของรายได้จากสื่อใหม่ยังเป็นส่วนน้อยของรายได้ทั้งหมด

การปรับตัวทางธุรกิจ

จากจุดเริ่มต้นที่เป็นสื่อหนังสือพิมพ์ หลายบริษัทขยายรูปแบบธุรกิจไปสู่ธุรกิจสื่อในรูปแบบอื่นๆ และบางบริษัทขยายธุรกิจให้ครอบคลุมการผลิตและจำหน่ายหนังสือพิมพ์ การขยายธุรกิจออกไปสู่สื่อหลายหลายประเภท (multiple media platform) เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งยวดในปัจจุบันขององค์กรสื่อที่มีปัญหาเรื่องการแข่งขัน และผลการประกอบการที่หดตัว

การขยายธุรกิจจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ การขยายธุรกิจในแนวตั้ง (vertical integration) และการขยายธุรกิจในแนวนอน (horizontal integration)

การขยายธุรกิจในแนวตั้ง

บริษัทฯ ทรพล จำกัด เจ้าของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นบริษัทผลิตหนังสือพิมพ์ที่มีส่วนแบ่งทางการตลาดมากที่สุดในอุตสาหกรรมสื่อประเภทนี้ อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าขณะที่บริษัทอื่นๆ พากันแตกยอดธุรกิจสื่อหนังสือพิมพ์ออกไปเป็นสื่อประเภทอื่น แต่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐไม่ได้แตกแขนงธุรกิจสื่อออกไปอีก ซึ่งเพียงแค่น้ำหนักสื่อพิมพ์ไทยรัฐก็มีกำไรสูงที่สุดและมากกว่าอีก 5 ฉบับรวมกัน

การขยายธุรกิจของไทยรัฐคือการพัฒนาเป็นกิจการหนังสือพิมพ์ที่ครบวงจรตั้งแต่ต้นน้ำสู่ปลายน้ำของสายพานการผลิต และมีการพัฒนาเทคโนโลยีการพิมพ์ซึ่งเพิ่มกำลังการผลิต ทำให้สามารถขยายตลาดได้มากและครองตลาดเป็นลำดับ 1 ตลอดมา ในปี 2531 ไทยรัฐติดตั้งเครื่องพิมพ์เยื่อหุ้มแมนโรแลนด์ ยูนิแมน ทำให้พิมพ์ 4 สีได้เต็มตัว และในปี 2538 มีแท่นพิมพ์ใหม่เยื่อหุ้ม เอ็ม เอ เอ็นโรแลนด์ รุ่นจีโอแมนจากประเทศเยอรมนีที่ทำงานร่วมกับเครื่องต่อกระดาษอัตโนมัติ ทำให้มีกำลังการผลิตชั่วโมงละ 360,000 ฉบับ (ยอดพิมพ์ประมาณ 900,000 – 1,000,000 ล้านฉบับ/วัน)

การขยายธุรกิจในแนวนอน

กิจการหนังสือพิมพ์ที่มีการขยายออกไปยังธุรกิจสื่อประเภทอื่น คือกลุ่มบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ ได้แก่ บางกอกโพสต์ เนชั่น มติชน และผู้จัดการ โดยสามารถสรุปได้ว่า ปัจจุบันเป็นการทำธุรกิจข่าวในลักษณะ multiple content คือไม่จำกัดอยู่ในรูปแบบกระดาษเท่านั้น แต่เปลี่ยนแปลงรูปแบบการนำเสนอตามความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป โดยอาจจำแนกได้ดังนี้

1) ขยายสื่อสิ่งพิมพ์ให้มีหลายประเภทยิ่งขึ้นและเจาะกลุ่มผู้อ่าน/ผู้ซื้อ/ผู้อ่านหลายกลุ่ม ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสือเล่ม เห็นได้ชัดเจนในบริษัทโพสต์ซ์ และบริษัทมติชนฯ ในช่วงต้นทศวรรษ 2520-ปลายทศวรรษ 2530

2) สื่อวิทยุและโทรทัศน์ บริษัทเนชั่นฯ เป็นผู้บุกเบิกในการขยายไปสู่ธุรกิจวิทยุและโทรทัศน์ ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 2530 และต้นทศวรรษ 2540 ก่อนที่อีกหลายบริษัทจะเริ่มดำเนินการโทรทัศน์ทางเคเบิลทีวี ในช่วงพ.ศ. 2550 เป็นต้นมา ไม่ว่าจะเป็นบริษัทโพสต์ซ์ ที่เริ่มเข้าไปทำรายการข่าวทางช่อง 11 บริษัทเอสทีวีซิ่ง ซึ่งมีทีวีดาวเทียมเอสทีวีนิวส์ ขณะที่มติชนผลิตรายการข่าวออกอากาศทางช่องเวิร์คพอยท์ ทางเคเบิลทีวี ในปี 2555

3) สื่อดิจิทัล (นิวมีเดีย) ทุกบริษัทเริ่มต้นเผยแพร่ข่าวสารทางเว็บไซต์ ประมาณปี 2543 ผู้บุกเบิกรายแรกคือ บริษัทโพสต์ซ์ ซึ่งเริ่มให้บริการ online edition เมื่อพ.ศ. 2539 เป็นต้นมา (ศุภิกา ดวงมณี 2539 อ้างใน ไศภาน กัณหะเสน 2545:3) ขณะที่ www.manager.co.th ก่อตั้งขึ้นเมื่อพ.ศ. 2543 (สัมภาษณ์ นรินทร์ เขียวภา อ้างใน ธิตินา พุฒตาล 2551: 2) ส่วนไทยรัฐ (2543) เริ่มต้นเพราะต้องการเผยแพร่ข่าวสารให้กับคนไทยที่อยู่ในต่างประเทศ (สัมภาษณ์ชวรงค์ ลิ้มปี๋ทมปาณี ใน สันทัต ทองรินทร์ 2543: 30) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณารูปแบบของเว็บไซต์ในช่วงแรกซึ่งมักมีบทบาทเป็นเพียงช่องทางเสริมจากหนังสือพิมพ์ที่เป็นกระดาษเท่านั้น ปัจจุบันมีการปรับปรุงหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการตั้งกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ออนไลน์โดยเฉพาะ (เช่น มติชน เอสทีวีผู้จัดการ) ขณะเดียวกันก็มีบริการข่าวทางโทรศัพท์มือถือเป็นข้อความสั้น (sms) ตั้งแต่.ศ. 2550 เป็นต้นมา และแอปพลิเคชันทางสมาร์ทโฟน

ผลการศึกษาพบว่าปัจจุบันธุรกิจหนังสือพิมพ์เป็นกิจการขนาดใหญ่ ถือกำเนิดขึ้นจากกระแสความต้องการข้อมูลข่าวสารของสังคมในแต่ละช่วงของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจการเมือง ธุรกิจหนังสือพิมพ์ขนาดกลาง เช่น บางกอกโพสต์ เนชั่น มติชน ได้ปรับรูปองค์กรจากจากกิจการแบบบริษัทจำกัดเป็นกิจการแบบบริษัทมหาชน จุดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และระดมทุนจากนักลงทุนกลุ่ม ปัจจุบันพบว่ากิจการหนังสือพิมพ์มีทุนจากภาคการผลิตและบริการอื่นเข้ามาถือหุ้นรายใหญ่ เช่น อุตสาหกรรมก่อสร้าง ธนาคาร ค้าปลีก สื่อบันเทิง และผู้ถือหุ้นที่เป็นสื่อต่างชาติ อย่างไรก็ตาม กิจการเหล่านี้ซึ่งมีรายได้หลักจากการผลิตและจำหน่ายหนังสือพิมพ์ กำลังประสบกับปัญหาอัตราการเติบโตที่ถดถอย เพราะมีการแข่งขันสูง และไม่สามารถขยายตลาดผู้อ่าน/ผู้ซื้อ/ผู้อ่านในประเทศได้ การพึ่งรายได้หลักจากเงินค่าโฆษณาอีกอาจจะไม่ใช่วางออกที่เป็นสูตรสำเร็จได้อีกต่อไป หลายกิจการอาจต้องพึ่งแหล่งรายได้อื่น เช่น จากภาครัฐ จากการจัดกิจกรรมโฆษณาประชาสัมพันธ์ และจำเป็นต้องขยายไปสู่สื่อประเภทอื่น ๆ มากขึ้น เพื่อดำรงขนาดของรายได้และเพิ่มผลกำไร สภาพการประกอบการเช่นนี้มีผลต่อการกำหนดทิศทางของเนื้อหาหนังสือพิมพ์จากการให้บริการข่าวสาร มาเน้นเนื้อหาด้านบันเทิงมากขึ้น

หรือเพิ่มสีสันในการพาดหัวข่าวหน้าหนึ่งเพื่อให้ผู้อ่านหันมาซื้อหนังสือพิมพ์ หรือแสวงหาจุดยืนทางการเมืองที่ทำให้มีตลาดที่กว้าง (mass market) หรือเฉพาะเจาะจง (niche market) แต่ยั่งยืน

9. บทบาทขององค์กรวิชาชีพหนังสือพิมพ์

บทที่ 9 นำเสนอผลการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ประวัติความเป็นมา และบทบาทขององค์กรวิชาชีพในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา

9.1 ประวัติความเป็นมาขององค์กรวิชาชีพหนังสือพิมพ์

องค์กรวิชาชีพด้านหนังสือพิมพ์ มี 3 องค์กร ได้แก่ สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย และสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ปัจจุบัน สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย และสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยรวมกันเป็นสมาคมเดียว ใช้ชื่อว่าสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

จุดเริ่มต้นของการรวมกลุ่มของนักข่าวและนักหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยครั้งแรกคือ การก่อตั้งสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. 2484 ซึ่งเป็นปีเดียวกับที่รัฐบาลจอมพลป.พิบูลสงคราม บังคับใช้พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งกลางของการส่งเสริมวิชาการหนังสือพิมพ์ และธุรกิจของการหนังสือพิมพ์ ส่งเสริมจรรยาบรรณของนักหนังสือพิมพ์และสามัคคีธรรมของนักหนังสือพิมพ์ และเพื่อเป็นศูนย์กลางของการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทัศนคติกันระหว่างนักหนังสือพิมพ์ สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยมีพระยาปริชานุสาสน์เป็นนายกสมาคมคนแรก

สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทยเกิดจากการที่สมาชิกบางส่วนแยกตัวออกมาจากสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย เนื่องจากไม่พอใจการแถลงงบประมาณประจำปี และตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับอุดมการณ์ทางการเมือง ในปี 2498 สมาชิกบางส่วนออกมารวมกลุ่มกันก่อตั้งสมาคมใหม่ ใช้ชื่อว่าสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย¹⁵ โดยมีนายอิศรา อมันตกุลเป็นนายกสมาคมนักข่าวฯ คนแรก และเป็นติดต่อกัน 3 สมัย ผู้ที่เป็นแกนนำในการก่อตั้งสมาคมฯ คือ นายสนิท เอกชัย (เดลินิวส์) นายชลอ อากาศัตย์ และนายเลิศ อัศเวศน์ (ไทยรัฐ)

สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2508 ผู้ริเริ่มก่อตั้ง คือ นายเฉลิม วุฒิโฆสิต นายไชยรงค์ ชวลิต บรรณาธิการหนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย และเสลา เลขะรุจิ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักเมือง

¹⁵ http://www.tja.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=77:reporters-association-of-thailand-journalist&catid=133:2011-03-25-09-28-42&Itemid=76 เข้าถึงเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2555

ในปี 2542 มีการรวมตัวกันระหว่างสองสมาคมคือ สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทยและสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย เป็นสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย โดยระบุเป้าหมายไว้ว่า เพื่อเสริมสร้างความเป็นเอกภาพในองค์กรวิชาชีพสื่อสารมวลชน ให้สามารถทำหน้าที่ผดุงไว้ซึ่งมาตรฐานทางวิชาชีพ และจริยธรรมของสื่อมวลชนไทยได้อย่างเข้มแข็งยิ่งขึ้น

ในช่วงที่มีการเคลื่อนไหวเพื่อปฏิรูปการเมืองในปี 2539-2540 องค์กรหนังสือพิมพ์ได้รวมตัวกันจัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติขึ้น เมื่อ 4 กรกฎาคม 2540 เป็นองค์กรอิสระเพื่อควบคุมตนเองของวงการหนังสือพิมพ์ มีนายมานิจ สุขสมจิตร นักหนังสือพิมพ์อาวุโสจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เป็นประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติคนแรก ปี 2545 สมชาย กระจุกสนสมบัติ เจ้าของคอลัมน์ ซอกแซก โดยซุม หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เป็นประธานคนที่สอง คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติประกอบด้วยตัวแทนจากฝ่ายบริหาร กองบรรณาธิการ และนักหนังสือพิมพ์จากองค์กรธุรกิจ หนังสือพิมพ์ที่เป็นสมาชิก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นองค์กรควบคุมตนเอง และส่งเสริมเสรีภาพและความรับผิดชอบยกระดับผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์และกิจการหนังสือพิมพ์ให้ดีขึ้น

คณะกรรมการในสมาคมวิชาชีพสื่อ

สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทยในช่วงทศวรรษ 2520-2530 มีนายกสมาคมที่มาจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเดลินิวส์เป็นส่วนใหญ่ โดยผลัดกันทำหน้าที่บริหารสมาคม ช่วงปลายทศวรรษ 2530 เป็นต้นมา มีหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นเข้าไปมีบทบาทมากขึ้น ได้แก่ นายกสมาคมจาก เครือโพสต์ พับลิชชิ่ง เครือมติชน และเครือเนชั่น โดยที่เครือโพสต์ฯ มีสัดส่วนในการดำรงตำแหน่งมากที่สุด

หลังจากการรวมตัวกันของสมาคมนักข่าว และสมาคมนักหนังสือพิมพ์ฯ เป็นสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยในปี 2542 เครือโพสต์ พับลิชชิ่ง เครือมติชน และเครือเนชั่น ยังคงมีบทบาทเป็นผู้บริหารสมาคม โดยเครือโพสต์ พับลิชชิ่ง

ก่อนหน้าที่จะรวมกันระหว่างสองสมาคม ได้แก่สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทยและสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยนั้น เป็นที่น่าสังเกตว่านายกสมาคมฯ มาจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเดลินิวส์เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะสมาคมนักข่าวฯ ซึ่งทั้งสองฉบับนี้ผลัดกันเป็นนายกสมาคมฯ ขณะที่ในช่วงปลายทศวรรษ 2530 เป็นต้นมา หนังสือพิมพ์ฉบับอื่นเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ได้แก่ เครือโพสต์ เครือมติชน และเครือเนชั่น โดยที่เครือโพสต์ฯ มีสัดส่วนในการดำรงตำแหน่งมากที่สุดในปี 2545, 2549, 2550 และ 2554 มีตัวแทนจากหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ และโพสต์ทูเดย์ (หนังสือพิมพ์รายวันแนวธุรกิจในเครือเดียวกัน) เป็นนายกสมาคมและเลขาธิการ ในปี 2543 และ 2552 ผู้แทนจากเครือเนชั่นได้รับเลือกเป็นผู้บริหาร (หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น และกรุงเทพธุรกิจ) ส่วนผู้แทนจากเครือมติชน ได้รับเลือกเป็นนายกสมาคมฯ ในปี 2552-2554 และผู้แทนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เป็นเลขาธิการ ในปี 2543 และได้รับเลือกเป็นนายกสมาคมในปี 2554

ตารางแสดงตัวแทนจากหนังสือพิมพ์ที่ดำรงตำแหน่งสำคัญในสมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์และสภาการหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์	ชื่อผู้ดำรงตำแหน่ง	ตำแหน่ง	ปี
เครือโพสต์	นายวีระ ประทีปชัยกูร(บางกอกโพสต์)	นายกสมาคมนักข่าวฯ	2545-2546
	บัญญัติ ทศนียะเวช ¹⁶ (บางกอกโพสต์)	ประธานสภาการหนังสือพิมพ์	2549
	นายภัทระ คำพิทักษ์ ¹⁷ (โพสต์ทูเดย์)	นายกสมาคมนักข่าวฯ	2549
	นายประดิษฐ์ เรืองดิษฐ์ (บางกอกโพสต์)	เลขาธิการสมาคมนักข่าวฯ	2549-2551
	นางสาวนาตยา เซษฐูโชติรส (บางกอกโพสต์)	นายกสมาคมนักข่าวฯ	2550-2551
	นางสาวอมรรัตน์ มหิทธิรุกข์ (บางกอกโพสต์)	เลขาธิการสมาคมนักข่าวฯ	2554-2555
ไทยรัฐ	นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี	เลขาธิการสมาคมนักข่าวฯ นายกสมาคมนักข่าวฯ เลขาธิการสภาการหนังสือพิมพ์	2543-2544 2554-2555 2547-2548 2549 2550-2552
	นายมานิจ สุขสมจิตร	ประธานสภาการหนังสือพิมพ์ฯ	2541-2542 2543-2544
	นายสมชาย กรุสวนสมบัติ	ประธานสภาการหนังสือพิมพ์	2545-2546
	นายปราโมทย์ ฝายอุประ	ประธานสภาการหนังสือพิมพ์	2552-2554
เครือเนชั่น	นายทวี จงกิจถาวร(เดอะเนชั่น)	นายกสมาคมนักข่าวฯ	2543-2544
	นายวีระศักดิ์ พงศ์อักษร (กรุงเทพธุรกิจ)	เลขาธิการสมาคมนักข่าวฯ	2552-2553
	นายจักรกฤษ เพิ่มพูล	ประธานสภาการหนังสือพิมพ์	2555
เครือมติชน	นายพงษ์ศักดิ์ พัยสมวิเชียร	ประธานสภาการหนังสือพิมพ์	2547-2548
	นายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์	นายกสมาคมนักข่าวฯ	2552-2553
ผู้จัดการ	นายสุวัฒน์ ทองธนากุล	เลขาธิการสภาการหนังสือพิมพ์ ประธานสภาการหนังสือพิมพ์	2541-2542 2543-2544 2550-2552
	นายสุรศักดิ์ จิรวัดธรรมงคล	เลขาธิการสมาคมนักข่าวฯ	2545-2546
โลกวันนี้	นายสุนทร กุลวัฒนวรพงศ์	เลขาธิการสภาการหนังสือพิมพ์	2545-2546
ชินเจนเนี่ยน	นางผุสดี ศีตวรรณฎ	นายกสมาคมนักข่าวฯ	2547-2548
เดลินิวส์	นายพรชัย ปุณณวัฒนาพร	เลขาธิการสภาการหนังสือพิมพ์	2552-2554
สยามรัฐ	นายวิโรจน์ วัฒนธาดากุล	เลขาธิการสภาการหนังสือพิมพ์	2555

¹⁶ ลาออกจากตำแหน่งเพื่อไปดำรงตำแหน่งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

¹⁷ ลาออกจากตำแหน่งเพื่อไปดำรงตำแหน่งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ในส่วนสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ หนังสือพิมพ์ที่มีบทบาทคือหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มีนายมานิจ สุขสมจิตรผู้ผลักดันให้เกิดการก่อตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเป็นประธานสภาฯ คนแรก และเป็นติดต่อกัน 2 สมัย (2541-2544) มีนายสมชาย กรุสวนสมบัติ จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นประธานสภาฯ คนที่สองอีก 1 สมัย (2545-2547) จากนั้น ในปี 2547-2552 มีผู้แทนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐดำรงตำแหน่งเลขาธิการสภาฯ และผู้แทนจากไทยรัฐดำรงตำแหน่งประธานสภาฯ อีกครั้งหนึ่งในปี 2552-2554 นอกจากนี้ มีประธานสภาฯ จากหนังสือพิมพ์เครือมติชน, ผู้จัดการ, บางกอกโพสต์ และเนชั่น

นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า ในกรรมการบริหารในองค์กรวิชาชีพสื่อหนังสือพิมพ์ มีกรรมการหลายคนดำรงตำแหน่งในบางองค์กรติดต่อกันหลายครั้ง หรือเป็นกรรมการขององค์กรอื่นสลับกันไป ใน 2 องค์กรนี้ผู้เป็นกรรมการในองค์กรวิชาชีพสื่อ 1 องค์กรมากกว่า 1 ครั้ง มีจำนวน 8 คน ได้แก่ จักรกฤษเพิ่มพูล (เนชั่น) ตฤย์ ศิริกุลพิพัฒน์ (ผู้จัดการ) บรรยงค์ สุวรรณผ่อง (สมาคมนักข่าว, สถาบันอิศรา) ประดิษฐ์ เรืองดิษฐ์ (บางกอกโพสต์) ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ (มติชน) ผุสดี คีตวรรณานฎ (ชินจงเอียน) เรืองชัย ทวีพันธ์นรินทร์ (มติชน) วันชัย วงศ์มีชัย (แนวหน้า) สุวัฒน์ ทองธนากุล ส่วนผู้ที่เป็นกรรมการตั้งแต่ 2 องค์กร ได้แก่ ขวรงค์ ลิมปีปัทมปาณี (ไทยรัฐ) มานิจ สุขสมจิตร (ไทยรัฐ) บัญญัติ ทัศนียะเวช (บางกอกโพสต์) พงษ์ศักดิ์ พยัสมวิเชียร (มติชน) สมาน สุดโต (โพสต์ทูเดย์)

ในปี 2554 เครือมติชนซึ่งเป็นหนึ่งในภาคีสมาชิกผู้ร่วมก่อตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ได้ยื่นจดหมายลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ตั้งแต่วันที่ 7 กันยายน 2554 จากกรณีที่อนุกรรมการเฉพาะเรื่องสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีข่าวอีเมลที่อ้างว่าเป็นของบุคคลในพรรคเพื่อไทยระบุว่ามีการจ่ายสินบนให้กับสื่อมวลชนของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และมีผลสรุปว่าสื่อในเครือมติชน ได้แก่ ข่าวสด มติชน เสนอข่าวเอนเอียงเข้าข้างพรรคเพื่อไทย โดยนำภาพข่าวนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ กับ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ที่ลงในสื่อ มาเปรียบเทียบจำนวน และตำแหน่งในการวางภาพ

9.2 บทบาทขององค์กรวิชาชีพสื่อ

ปัจจุบันองค์กรวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่มีบทบาทในการเคลื่อนไหว และแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณชนเป็นอย่างมาก ดังเห็นได้จากการออกแถลงการณ์ การจัดกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ในส่วนนี้จะเป็นการพิจารณาข้อมูลการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพสื่อในรอบ 5 ปี ได้แก่ แถลงการณ์ร่วมและกิจกรรมขององค์กรวิชาชีพสื่อในช่วงพ.ศ. 2550-2554

ตั้งแต่พ.ศ. 2550-2554 องค์กรวิชาชีพสื่อออกแถลงการณ์ทั้งหมด 33 ครั้ง โดยพ.ศ. 2550 มีแถลงการณ์ 6 ครั้ง พ.ศ. 2551 มีแถลงการณ์ 6 ครั้ง พ.ศ. 2552 มีแถลงการณ์ 5 ครั้ง พ.ศ. 2553 มีแถลงการณ์ 12 ครั้ง พ.ศ. 2554 มีแถลงการณ์ 3 ครั้ง เห็นได้ว่าในพ.ศ. 2553 องค์กรวิชาชีพสื่อมีความถี่ของออกแถลงการณ์มากขึ้นเป็น 2 เท่าของปีอื่นๆ เนื่องจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการสลายการชุมนุม เดือนเมษายน-พฤษภาคม 2553

เนื้อหาโดยย่อของแถลงการณ์ร่วมสามารถจำแนกได้ 4 ประเด็น คือ การเรียกร้องกับรัฐบาล สิทธิเสรีภาพของนักข่าว สิทธิเสรีภาพของประชาชน และการรายงานข่าวในช่วงวิกฤต

ตารางจำแนกสาระสำคัญของแถลงการณ์ร่วมองค์กรวิชาชีพสื่อ พ.ศ. 2550-2554

ประเด็น	ประเด็นสรุปโดยย่อของแถลงการณ์
การเรียกร้องกับรัฐบาล	<ul style="list-style-type: none"> ● รัฐบาลพล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ (1 ต.ค.49 – 29 ม.ค.51) การแก้กฎหมาย ได้แก่ การยกเลิกพระราชบัญญัติการพิมพ์ เรียกร้องให้รัฐบาลยุติการเสนอร่างพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายใน (มีตัวแทนจากองค์กรวิชาชีพสื่อเข้าไปอยู่ในสภานิติบัญญัติแห่งชาติด้วย) ● รัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช (29 ม.ค.51 - 9 ก.ย. 51) แถลงการณ์เรียกร้องในประเด็นการแทรกแซงการทำงานของสื่อมวลชน ● รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (17 ธ.ค.51 - 5 ส.ค.54) คลี่คลายความขัดแย้งทางการเมือง เช่น ให้รัฐบาลขอให้ออกคำสั่งความขัดแย้งระยะยาวโดยใช้ความเป็นธรรม ขอให้รัฐบาลใช้กระบวนการทางกฎหมายที่ให้ความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย การดำเนินคดีกับแกนนำ นปช. ● รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (5 ส.ค.54) สิทธิเสรีภาพสื่อ
สิทธิเสรีภาพของนักข่าว	<ul style="list-style-type: none"> ● การแก้ไขกฎหมายและการแทรกแซงการทำงานของสื่อมวลชน ● เหตุการณ์สื่อมวลชนถูกทำร้าย ● การบุกเข้าไปในสำนักงานของสื่อมวลชน และการสั่งปิดสถานีและเว็บไซต์ ● ข้อเรียกร้องต่อสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง
สิทธิเสรีภาพของประชาชน	<ul style="list-style-type: none"> ● สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมืองโดยสงบของประชาชน (26 ส.ค. 51, 13 เม.ย. 52) ● ให้รัฐบาลยุติพรบ.คอมพิวเตอร์ (3 พ.ค. 2554 วันเสรีภาพสื่อมวลชนโลก) ● แถลงการณ์ไม่เห็นด้วยกับการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน (12 ก.ค. 50, 2 ก.ย. 51)
การรายงานข่าวในช่วงวิกฤต	<ul style="list-style-type: none"> ● การทำงานของสื่อมวลชนและความปลอดภัยของนักข่าวภาคสนาม เช่น การย้ายเตือนหน้าที่ของสื่อข่าวในสถานการณ์ความขัดแย้งและให้กำลังใจนักข่าวที่ปฏิบัติงานในภาคสนาม การเรียกร้องให้รัฐบาล กลุ่มผู้ชุมนุม รวมทั้งต้นสังกัดของนักข่าวให้ความสำคัญต่อการดูแลความปลอดภัยของนักข่าว สมาคมวิชาชีพสื่อเองยังพยายามหามาตรการป้องกัน เช่น ออกปลอกแขนสื่อมวลชน ข้อเสนอในการแก้ปัญหา และเรียกร้องคู่ขัดแย้งทั้งสองฝ่าย เช่น การเรียกร้องให้เป็นการชุมนุมอย่างสันติ การไม่ใช้ความรุนแรง

ที่มา: รายงานประจำปีสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2550-2554

จากแถลงการณ์ในรอบ 5 ปี (2550-2554) ขององค์การวิชาชีพสื่อหลังเหตุการณ์รัฐประหารเมื่อ พ.ศ.2549 พบว่ามีการเรียกร้องต่อรัฐบาลทุกรัฐบาลในเชิงนโยบายและกฎหมาย เช่น ขอให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการพิมพ์ ให้รัฐบาลยุติการเสนอร่างพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายใน ให้ยุติการแทรกแซงสื่อ หรือกรณีมีผู้บุกเข้าไปยังอาคารที่ตั้งของสถานีโทรทัศน์ หรือการทำร้ายสื่อ หากมองในมิติสิทธิเสรีภาพในการทำงานของสื่อมวลชน และสิทธิเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน จะเห็นว่าเป็นการเรียกร้องที่สื่อมวลชนในสังคมประชาธิปไตยต่างก็เรียกร้อง เนื่องจากเสรีภาพของสื่อมวลชนและประชาชนนั้นเป็นหลักการพื้นฐานที่รัฐต้องให้การรับรอง

แต่หากพิจารณาถึงเชิงเศรษฐศาสตร์การเมืองควบคู่ไปด้วย จะพบว่าข้อเรียกร้องข้างต้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเสรีภาพในทางเศรษฐกิจและการประกอบธุรกิจของสื่อมวลชน การปิดสื่อ หรือการปิดกั้นสิทธิเสรีภาพในการรายงานข้อเท็จจริง การสร้างความกลัวจนเกิดสภาพการเซ็นเซอร์ตัวเองของสื่อมวลชน เช่น เรื่องการใช้กฎหมายอาญา ม. 112 ลงโทษผู้แสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์สถาบันพระมหากษัตริย์ มีผลกระทบต่อการทำงานข่าวและการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน การถูกเซ็นเซอร์ หรือเซ็นเซอร์ตัวเองบ่อย ๆ ทำให้หนังสือพิมพ์สูญเสียความน่าเชื่อถือในสายตาประชาชน และยังคงสูญเสียผู้อ่านที่จงรักภักดีต่อหนังสือพิมพ์นั้น ๆ ไป การเรียกร้องให้สื่อมีสิทธิเสรีภาพจึงเป็นการรักษาผลประโยชน์ของอุตสาหกรรมสื่อด้วย

ตารางสรุปกิจกรรมขององค์การวิชาชีพสื่อ พ.ศ. 2550-2554 เมื่อจำแนกตามประเด็น

ประเด็น	กิจกรรมโดยย่อ
การเมือง	<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมเสวนาของสมาคมนักข่าว ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำคือ ราชดำเนินเสวนามีหัวข้อที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางการเมือง เช่น กรณีภาษีของบริษัทชิน คอร์ปอเรชั่น การแก้ไขรัฐธรรมนูญ การเลือกตั้ง
สิทธิเสรีภาพสื่อ	<ul style="list-style-type: none"> ปาฐกถาวันนักข่าวและเสวนาในหัวข้อที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพสื่อ เช่น จัดงานฉลองวันเสรีภาพสื่อโลก ที่เน้นไปที่ “เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นยุคดิจิทัล” จัดเสวนาติดตามร่างรัฐธรรมนูญ สัมมนาเรื่อง “กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพและการปฏิรูปสื่อ” การจัดตั้ง ศูนย์เฝ้าระวังการคุกคามสื่อ (Alert Network) คู่มือการทำข่าวมีอบและอุปกรณ์ในการทำข่าวมีอบ การอบรมเชิงปฏิบัติการอาสาสมัครปกป้องสิทธิ พิชิตการคุกคามสื่อ (Alert Net work) การจัดทำหนังสือคู่มือการทำข่าวอย่างปลอดภัย (ช่วงการประชุมทางการเมืองทั้งของกลุ่มพันธมิตรฯ และกลุ่มนปช.) การออกจดหมายข่าวศูนย์เฝ้าระวังการคุกคามสื่อและรายงานพิเศษ ติดตามสถานการณ์การคุกคามสื่อ อาทิ ติดตามความคืบหน้ากรณีนายสนธิ ลิ้มทองกุล ผู้ก่อตั้งหนังสือพิมพ์เอสทีวีผู้จัดการและแกนนำกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ถูกลอบยิง ติดตามกรณีหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจเลิกจ้างพนักงาน และติดตามกรณีผู้สื่อข่าวถูกทำร้ายในการระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ จัดตั้งกองทุนสิทธิเสรีภาพและการปฏิรูปสื่อ ติดตามเหตุการณ์ที่นักข่าวถูกลอบทำร้ายหรือเรื่องร้องเรียนจากการทำงาน เช่น กรณีหนังสือพิมพ์ลานมะพร้าว หนังสือพิมพ์ฝึกปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยบูรพา
วิกฤตการณ์	<ul style="list-style-type: none"> การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร “อาวุธศึกษา” สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย โดยความร่วมมือกับกรมสรรพาวุธทหารบก จัดการอบรมหลักสูตร “อาวุธศึกษา” ขึ้นเพื่อ เตรียมพร้อมการทำข่าวในสถานการณ์ความรุนแรงให้ผู้สื่อข่าวและช่างภาพจากสื่อหนังสือพิมพ์ สถานีโทรทัศน์และวิทยุ ได้เรียนรู้เรื่องอาวุธสงครามและระเบิด การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร “การรายงานข่าวในสถานการณ์ความรุนแรง

ประเด็น	กิจกรรมโดยย่อ
	<ul style="list-style-type: none"> • ปลอกแขนสื่อมวลชน ส่งจดหมายแสดงความเสียใจต่อการเสียชีวิตของนายอิโรยูกิ มูราโมโต ช่างภาพข่าวโทรทัศน์ชาวญี่ปุ่น ของสำนักข่าวรอยเตอร์ เยี่ยมให้กำลังใจนักข่าวที่ได้รับบาดเจ็บจากการทำข่าวการชุมนุม นปช. มอบกระเช้าดอกไม้เพื่อให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมอาชีพสื่อมวลชนที่สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์จากเหตุการณ์ถูกกลุ่มผู้ประท้วงบุกเผา • งานเต็มกำลังใจ ร่วมกับสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และนักข่าวภาคสนามที่เข้าร่วมทำข่าวการชุมนุมของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) เพื่อเป็นการพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำข่าวสถานการณ์การชุมนุมทางการเมือง • เร่งรัดคดีการเสียชีวิตของผู้สื่อข่าวต่างชาติระหว่างการทำข่าวการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ยื่นหนังสือกรณีสื่อมวลชนถูกคุกคามจากการตรวจสอบการบุกรุก ที่ราชพัสดุ อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี และมีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความรับผิดชอบสื่อมวลชน(คพส.) ขึ้นเพื่อจัดทำแผนงานการปฏิรูปสื่อมวลชนภาครัฐ และการพัฒนาสื่อมวลชนของเอกชนสัมมนา กลไกการกำกับดูแลและควบคุมกันเองของสื่อมวลชนไทย
อื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> • กิจกรรมของสมาคมวิชาชีพสื่อที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน ได้แก่ การจัดเวทีอภิปรายในประเด็น สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม คนไร้รัฐ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน เช่น ราชดำเนินเสวนาเรื่องคดีสิ่งแวดล้อมจากมาบตาพุด ถึงแม่เกาะทางออกอยู่ตรงไหน (11มี.ค. 2552) การลงนามทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) ร่วมกับองค์การอาหารและยา (อ.ย.) สิทธิเกษตรกร สิ่งที่ยาไปใน พ.ร.บ. สภาเกษตรกรแห่งชาติ (10 พ.ค.2552) • สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติออกแนวปฏิบัติในการนำเสนอข่าวได้แก่ แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยเรื่องการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ (2547) การเสนอข่าวและภาพข่าวผู้หญิงและเด็กถูกละเมิดทางเพศ (2549) แนวปฏิบัติเรื่อง การเสนอข่าวเกี่ยวกับชาติพันธุ์และศาสนา (2550) แนวปฏิบัติเรื่องการรับเชิญไปทำข่าวในประเทศและต่างประเทศ (2552) แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเรื่องการเสนอข่าวกีฬา (2552) แนวปฏิบัติ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เรื่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน(2553) การรับเรื่องร้องเรียนในรอบปี2550-2554 มี 46 เรื่อง มีมติให้ต้นสังกัดตักเตือนผู้สื่อข่าวหรือผู้เขียนบทความ จำนวน 24 เรื่อง ยกคำร้อง 22 เรื่อง

ที่มา: รายงานประจำปีสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2550-2554

องค์กรวิชาชีพในปัจจุบันมีบทบาทไม่ต่างไปจากการรวมกลุ่มของสมาคมผู้ผลิตในภาคการผลิตหรือสภาอุตสาหกรรม ที่เรียกร้องต่อรองเพื่อสิทธิประโยชน์ของตนเอง การรวมตัวกันของสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย การผนึกกำลังกันระหว่างสมาคมนักข่าวสื่อต่างแขนง และสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ในการออกแถลงการณ์หรือแสดงจุดยืนทางการเมืองต่อสถานการณ์ความขัดแย้งจึงเป็นทั้งการทักท้วง วิจารณ์ เรียกร้องต่อรัฐบาลให้จัดการแก้ไขปัญหาโดยเร็ว เนื่องจากวิกฤตการณ์ต่าง ๆ มีผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจ ทำให้เกิดความผันผวนที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ และจะส่งผลเสียต่ออุตสาหกรรมสื่อในเชิงลึกทั้งในแง่เศรษฐกิจและการเมือง

ส่วนที่ 4

10. สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่องกำหนดกรอบและวาทกรรมสื่อมวลชนในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในปี 2555 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการกำหนดกรอบและวาทกรรมเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ในหนังสือพิมพ์กระแสหลัก 6 ฉบับ ได้แก่ไทยรัฐ, คมชัดลึก, มติชน, ไทยโพสต์, บางกอกโพสต์ และเอเอส

ที่ผู้จัดการ ระหว่างเมษายน-กรกฎาคม 2555 โดยศึกษาเนื้อหา 3 ประเภท 1) ข่าวหน้าหนึ่ง 2) บทบรรณาธิการ 3) บทความ และศึกษาทิศทางการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจหนังสือพิมพ์และองค์วิชาชีพ

10.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าเนื้อหาเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญมีกรอบหลัก 6 กรอบและจำแนกเป็นกลุ่มใหญ่ได้ 2 กลุ่ม กลุ่มแรกกรอบเชิงอำนาจ มี 3 กรอบย่อย ได้แก่ กรอบรัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตย กรอบเทคนิคการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และกรอบบทบาทและอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ เนื้อหาในกลุ่มนี้เป็นเรื่องที่มาจากอำนาจ การแบ่งแยกอำนาจ และความสมดุลของอำนาจในโครงสร้างการเมืองระบอบประชาธิปไตย กลุ่มที่สองกรอบเชิงการเมือง มี 3 กรอบย่อย ได้แก่ กรอบการเมือง กรอบการเข้าอาชญากรรมเรื่องความแตกแยก กรอบการเบียดเบียนประเด็นข่าวของสื่อ เนื้อหาในกลุ่มนี้เป็นเรื่องกลยุทธ์การเมือง การช่วงชิงอำนาจ ความขัดแย้งทางการเมือง และการดิศเครดิตนักการเมือง

ในส่วนวาทกรรมพบว่ามีวาทกรรม 2 กลุ่ม กลุ่มแรกสนับสนุน/ให้ความชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ กลุ่มที่สองคัดค้าน/ชี้ถึงความไม่ชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

เมื่อเปรียบเทียบเนื้อหาข่าวหน้าหนึ่งพบว่า กลุ่มที่ให้ความชอบธรรมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ นำเสนอกรอบรัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตย และเกมการเมืองมากเป็นสองอันดับแรก ตามด้วยกรอบการเบียดเบียนประเด็น และการเข้าอาชญากรรมความแตกแยก และให้น้ำหนักกับวาทกรรมพันธสัญญาจากการหาเสียง และกลยุทธ์การเมือง ตามด้วยวาทกรรมล้มล้างสถาบัน และสงครามกลางเมือง

ตารางเปรียบเทียบกรอบข่าว วาทกรรมข่าวและวิธีการนำเสนอวาทกรรมของหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ

การนำเสนอ	มติชน	ไทยรัฐ	บางกอกโพสต์	คมชัดลึก	ผู้จัดการออนไลน์	ไทยโพสต์
กรอบข่าว 3 อันดับแรก	1.รัฐธรรมนูญกับปชต. 28 / 57 (49.12%) 2. เกมการเมือง 20 / 57 (35.08%) 3.การเบียดเบียน 4 / 57 (7.01%)	1.รัฐธรรมนูญกับปชต. 25 / 70 (35.71%) 2. เกมการเมือง 19 / 57 (27.14%) 3.เจ้าอาชญากรรม.แตกแยก 11 / 70 (15.71%)	1.รัฐธรรมนูญกับปชต. 7 / 22 (31.82%) 2. เกมการเมือง 7 / 22 (31.82%) 3.เจ้าอาชญากรรม.แตกแยก 5 / 22 (22.72%)	1.รัฐธรรมนูญกับปชต. 25 / 54 (46.29%) 2. เกมการเมือง 13 / 22 (24.07%) 3.เทคนิคการแก้ไขรธน. 7 / 54 (12.96%)	1. เกมการเมือง 14 / 40 (35%) 2.รัฐธรรมนูญกับปชต. 10 / 40 (25%) 3.เทคนิคการแก้ไขรธน. 9 / 54 (22.5%)	1.รัฐธรรมนูญกับปชต. 19 / 58 (32.75%) 2.เจ้าอาชญากรรม.แตกแยก 14 / 58 (24.13%) 3.เทคนิคการแก้ไขรธน. 13 / 58 (22.41%)
วาทกรรมข่าว	1.พันธสัญญาหาเสียง 31 / 172 (18.02%) 2.กลยุทธ์การเมือง 22 / 172 (12.79%) 3.ล้มล้างทำลายสถาบัน 21 / 172 (12.20%)	1.พันธสัญญาหาเสียง 51 / 341 (14.95%) 2.กลยุทธ์การเมือง 40 / 341 (11.73%) 3.สงครามกลางเมือง 35 / 341 (10.26%)	1.ล้มล้างทำลายสถาบัน 6 / 40 (15%) 2.กลยุทธ์การเมือง 6 / 40 (15%) 3.ช่วยทักษิณ 5 / 40 (12.5%)	1.ล้มล้างทำลายสถาบัน 23 / 143 (16.08%) 2.กลยุทธ์การเมือง 23 / 143 (16.08%) 3.พันธสัญญาหาเสียง 23 / 143 (16.08%)	1.ล้มล้างทำลายสถาบัน 19 / 116 (16.37%) 2.ช่วยทักษิณ 17 / 116 (14.65%) 3.กลยุทธ์การเมือง 17 / 116 (14.65%)	1.ล้มล้างทำลายสถาบัน 24 / 150 (16%) 2.ช่วยทักษิณ 22 / 150 (14.66%) 3.แก้รธน.ถูกครอบงำ 19 / 150 (12.66%)
มุมมองข่าว	ผู้สังเกตการณ์ 50 / 57 (87.71%)	ผู้สังเกตการณ์ 53 / 70 (75.71%)	ผู้สังเกตการณ์ 20 / 22 (90.90%)	เลือกข้าง 29 / 54 (53.70%)	เลือกข้าง 29 / 40 (72.5%)	เลือกข้าง 48 / 58 (82.75%)
แหล่งข่าว	พรรครัฐบาล 115 / 370 (31.08%) ไม่หยวนค้าย สนับสนุนโดยอ้อม	พรรครัฐบาล 151 / 514 (29.37%) ไม่หยวนค้าย สนับสนุนโดยอ้อม	พรรครัฐบาล 27 / 96 (28.12%) ไม่หยวนค้าย คัดค้านโดยอ้อม	พรรครัฐบาล 77 / 286 (26.92%) ไม่หยวนค้าย คัดค้านโดยอ้อม	พรรคฝ่ายค้าน (46) / 183 (25/13%) ประณาม คัดค้านโดยตรง	พรรครัฐบาล 108 / 376 (28.72%) ประณาม คัดค้านโดยตรง

หมายเหตุ หนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์มีรายวันคือ 1, 7, 15, 21, 29 เมษายน 5, 13, 19, 27 พฤษภาคม 2, 10, 16, 24, 30 มิถุนายน 8, 14, 22, 28 กรกฎาคม เมื่อจัดทำได้พิมพ์ฉบับวันเสาร์-อาทิตย์

■ = สนับสนุน ■ = สนับสนุนบ้าง ■ = เบียดพื้นที่สนับสนุน ■ = ค้านไป ■ = คัดค้าน

ในกลุ่มที่คัดค้านการแก้ไขได้นำเสนอกรอปรัฐธรรมนูญกับประชาธิปไตยเป็นลำดับหนึ่ง ยกเว้น เอเอสทีวีผู้จัดการที่เสนอเรื่องเกมการเมืองเป็นกรอบอันดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มที่คัดค้านให้นำหน้าทวกรรมเรื่องการล้มล้างทำลายสถาบันมากที่สุด รองลงมาเป็นเรื่องช่วยทักษิณ และกลยุทธ์ทางการเมือง

ดังนั้น กรอบและวาทกรรมข่าวหน้าหนึ่งในกลุ่มที่คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ได้แก่ ไทยโพสต์ เอเอสทีวีผู้จัดการ คมชัดลึก และบางกอกโพสต์ จึงเน้นไปที่เรื่องการล้มล้างทำลายสถาบัน และเป็นเรื่องช่วยทักษิณมากที่สุด ซึ่งเป็นการกำหนดมุมมองต่อปรากฏการณ์การแก้ไขรัฐธรรมนูญว่ามีเจตนาแอบแฝง จ้องจะล้มล้างสถาบัน และต้องการช่วย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร หนังสือพิมพ์ที่คัดค้านมากที่สุด มุมมองข่าวแบบเลือกข้าง และพาดหัวข่าวด้วยภาษาที่ประณามรัฐบาลและนักการเมืองที่สนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพื่อสะท้อนจุดยืนการคัดค้านของตน

ตารางเปรียบเทียบกรอบทพรรณนาริการ วาทกรรมทพรรณนาริการ และวิธีการนำเสนอวาทกรรมของหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ

การนำเสนอ	มติชน	ไทยรัฐ	บางกอกโพสต์	คมชัดลึก	ผู้จัดการเอเอสทีวี	ไทยโพสต์
กรอบทปน.ก.	1.การเบี่ยงประเด็น 6 / 11 (54.54%) 2.เจ้าอารมณัด แดกแยก 3 / 11 (27.27%) 3.รัฐธรรมนูญกับปชต. 2 / 11 (18.18%)	1.รัฐธรรมนูญกับปชต. 10 / 31 (32.25%) 2.เจ้าอารมณัด แดกแยก 7 / 31 (22.58%) 3.เทคนิคการแก้ไขรธน. 5 / 31 (16.12%) การเบี่ยงประเด็น 5 / 31 (16.12%)	1.รัฐธรรมนูญกับปชต. 3 / 8 (37.5%) 2.ทปนการเมือง 2 / 8 (25%) 3.การเบี่ยงประเด็น 2 / 8 (25%)	1.เจ้าอารมณัด แดกแยก 7 / 10 (70%) 2.รัฐธรรมนูญกับปชต. 6 / 10 (10%) เกมการเมือง 1 / 10 (10%) การเบี่ยงประเด็น 1 / 10 (10%)	ไม่มีทปน.ก.	1.รัฐธรรมนูญกับปชต. 11 / 28 (39.28%) 2.เจ้าอารมณัด แดกแยก 6 / 28 (21.42%) 3.การเบี่ยงประเด็น 5 / 28 (17.85%)
วาทกรรมทปน.ก.	1.ลดความน่าเชื่อถือสภา 6 / 14 (42.85%) 2.พินะสัญญาหาเสียง 2 / 11 (14.28%) ลดความกลางเมือง 2 / 11 (14.28%) ชาติแตกแยก 2 / 11 (14.28%)	1.ล้มล้างทำลายสถาบัน 10 / 50 (20%) 2.ลดความกลางเมือง 9 / 50 (18%) 3.ลดความน่าเชื่อถือสภา 5 / 50 (10%) กระธน.ถูกครอบงำ 5 / 50 (10%)	1.ลดความกลางเมือง 4 / 16 (25%) 2.กระธน.เป็นปชต. 2 / 16 (12.5%) ลดความน่าเชื่อถือสภา 2 / 16 (12.5%) กลยุทธ์การเมือง 2 / 16 (12.5%)	1.ลดความกลางเมือง 5 / 10 (50%) 2.ชาติแตกแยก 2 / 10 (20%) 3.ช่วยทักษิณ 1 / 10 (10%) ลดความน่าเชื่อถือสภา 1 / 10 (10%) สภาควรทำเรื่องอื่นก่อน 1 / 10 (10%)	-	1.ช่วยทักษิณ 17 / 53 (32.07%) 2.ลดความกลางเมือง 7 / 53 (13.20%) 3.ล้มล้างทำลายสถาบัน 7 / 53 (13.20%)
มุมมอง	จุดประกาย 5 / 11 (45.45%)	เลือกข้าง 22 / 31 (70.96%)	ผู้สังเกตการณ์ 3 / 8 (37.5%)	เลือกข้าง 9 / 10 (90%)	-	เลือกข้าง25 / 28 (89.28%)
แหล่งข่าว	ราชการ 2 / 5 (40%) นักวิชาการ 2 / 5 (40%)	พรรครัฐบาล 7 / 15 (46.66%) นักวิชาการ 7 / 15 (46.66%)	พรรครัฐบาล 2 / 2 (100%)	คณะรัฐมนตรี 1 / 2 (50%) นักวิชาการ 1 / 2 (50%)	-	พรรครัฐบาล 5 / 16 (31.25%)
ลีลา	จริงจัง 7 / 11 (63.63%)	กล่าวหา 27 / 31 (87.09%)	โต้แย้ง 3 / 8 (37.5%)	กล่าวหา 8 / 10 (80%)	-	โต้แย้ง 14 / 28 (50%)
น้ำเสียง	สั่งสอน 8 / 11 (72.72%)	กล่าวหา 21 / 31 (67.74%)	สั่งสอน 7 / 8 (87.5%)	กล่าวหา 7 / 10 (70%)	-	กล่าวหา 14 / 28 (50%)

■ = สนับสนุน ■ = สนับสนุนบ้าง ■ = เปิดพื้นที่สนับสนุน ■ = ค้านไป ■ = คัดค้าน

บทพรรณนาริการหรือบทนำเป็นพื้นที่สำหรับข้อเขียนที่แสดงทัศนะของกองบรรณาริการต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในกรณีการแก้ไขรัฐธรรมนูญบทพรรณนาริการของหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ คมชัดลึก และบางกอกโพสต์แสดงทัศนะที่คัดค้านผ่านวาทกรรมสงครามกลางเมือง ช่วยทักษิณ และทำชาติแตกแยก ส่วนไทยโพสต์ และไทยรัฐใช้วาทกรรมเรื่องล้มล้างสถาบันร่วมด้วย บทพรรณนาริการส่วนใหญ่ใช้มุมมองแบบเลือกข้าง และน้ำเสียงกล่าวหา มีเพียงบทพรรณนาริการบางเรื่องที่น่าเสนอวาทกรรมการทำตาม

พันธสัญญาหาเสียงเลือกตั้งในมติชน ที่แสดงทัศนคติสนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และใช้มุมมองแบบจุดประกาย ภาพรวมของบทบรรณาธิการสะท้อนให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มีจุดยืนที่ไม่ให้ความชอบธรรมกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ทั้งยังใช้วาทกรรมที่มีลักษณะกล่าวหา โจมตี และสื่อให้เห็นภาพความรุนแรงรำลึกของสังคมการเมือง

เนื้อหาในส่วนบทความหรือคอลัมน์แสดงความคิดเห็น มีความคล้ายคลึงกับบทบรรณาธิการในการแสดงทัศนคติคัดค้านที่แก้ไขรัฐธรรมนูญ หนังสือพิมพ์ที่มีบทความแสดงทัศนคติคัดค้านสูง คือเอสทีวี ผู้จัดการ ไทยโพสต์ ไทยรัฐ โดยเสนอวาทกรรมล้มล้างสถาบัน ช่วยทักษิณ และสงครามกลางเมืองเป็นลำดับหนึ่ง บทความส่วนใหญ่ใช้มุมมองแบบเลือกข้างคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และมีลีลาภาษาแบบกล่าวหา มีนักเขียนส่วนน้อยจากคมชัดลึก มติชน และบางกอกโพสต์ที่เลือกข้างสนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ใช้วิธีเขียนแบบให้ข้อมูล และน้ำเสียงแบบสนทนา และวิพากษ์

ตารางเปรียบเทียบกรอบคอลัมน์ความคิดเห็น วาทกรรมคอลัมน์ความคิดเห็น และวิธีการนำเสนอวาทกรรมของหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ

การนำเสนอ	มติชน	ไทยรัฐ	บางกอกโพสต์	คมชัดลึก	ผู้จัดการเอสทีวี	ไทยโพสต์
กรอบบท.ภ.	1.รัฐธรรมนูญกับปชต. 34 / 91 (37.36%) 2.เกมการเมือง 25 / 91 (27.47%) 3.การเมืองประเด็น 14 / 91 (15.38%)	1.เจ้าอารมณด์ แดกแยก 10 / 17 (58.82%) 2.รัฐธรรมนูญกับปชต. 3 / 17 (17.6%) 3.เกมการเมือง 2 / 17 (11.76%)	1.เกมการเมือง 14 / 19 (73.68%) 2.รัฐธรรมนูญกับปชต. 3 / 19 (15.78%) 3.เทคนิคการแก้ไขรธน. 1 / 19 (5.26%) เจ้าอารมณด์ แดกแยก 1 / 19 (5.26%)	1.รัฐธรรมนูญกับปชต. 13 / 25 (52%) 2.เจ้าอารมณด์ แดกแยก 5 / 25 (20%) 3.การเมืองประเด็น 3 / 25 (12%)	1.รัฐธรรมนูญกับปชต. 52 / 71 (73.23%) 2.เจ้าอารมณด์ แดกแยก 11 / 71 (15.49%) 3.เกมการเมือง 5 / 71 (7.04%)	1.รัฐธรรมนูญกับปชต. 20 / 44 (45.45%) 2.เจ้าอารมณด์ แดกแยก 12 / 44 (27.27%) 3.เทคนิคการแก้ไขรธน. 9 / 44 (20.45%)
วาทกรรมบท.ภ.	1.พันธสัญญาหาเสียง 28 / 140 (20%) 2.กลยุทธ์การเมือง 24 / 140 (17.14%) 3.ลดความน่าเชื่อถือสภา 16 / 140 (11.42%)	1.สงครามกลางเมือง 5 / 28 (17.85%) 2.กลยุทธ์การเมือง 4 / 28 (14.28%) 3.ทำให้ชาติแตกแยก 4 / 28 (14.28%)	1.กลยุทธ์การเมือง 14 / 51 (27.45%) 2.ช่วยทักษิณ 9 / 51 (17.64%) 3.สงครามกลางเมือง 4 / 51 (7.84%)	1.ช่วยทักษิณ 6 / 25 (24%) 2.สงครามกลางเมือง 5 / 25 (20%) 3.การเมืองประเด็น 4 / 25 (16%)	1.ล้มล้างทำลายสถาบัน 45/148 (30.40%) 2.ช่วยทักษิณ 38/148 (25.67%) 3.สงครามกลางเมือง 17/148 (11.48%)	1.ช่วยทักษิณ 26 / 109 (23.85%) 2.ล้มล้างทำลายสถาบัน 26 / 109 (23.85%) 3.กระชกตุ๊กตอปปา 21 / 109 (19.26%)
มุมมอง	เลือกข้าง 38 / 91 (41.75%)	เลือกข้าง 10 / 17 (58.82%)	เลือกข้าง 11 / 19 (57.89%)	เลือกข้าง 20 / 25 (80%)	เลือกข้าง 56 / 71 (78.87%)	เลือกข้าง 38 / 44 (86.36%)
แหล่งข่าว	สถาบันวิชาการ 9 / 33 (27.27%)	พรรครัฐบาล 2 / 3 (66.66%)	พรรครัฐบาล 9 / 26 (34.61%)	ราชการ 4 / 9 (44.44%) สถาบันวิชาการ 4 / 9 (44.44%)	สถาบันวิชาการ 3 / 11 (27.27%)	พรรครัฐบาล 13 / 40 (32.5%)
ลีลา	ให้ข้อมูล 41 / 91 (45.05%)	กล่าวหา 9 / 17 (52.94%)	ให้ข้อมูล 11 / 19 (57.89%)	กล่าวหา 15 / 25 (60%)	กล่าวหา 54 / 71 (76.05%)	กล่าวหา 39 / 44 (88.63%)
น้ำเสียง	สนทนา 26 / 91 (28.57%) วิพากษ์ 26 / 91 (28.57%)	กล่าวหา 5 / 17 (29.41%) วิพากษ์ 5 / 17 (29.41%)	สนทนา 12 / 19 (63.15%)	กล่าวหา 15 / 25 (60%)	กล่าวหา 56 / 71 (78.87%)	กล่าวหา 36 / 44 (81.81%)

■ = สนับสนุน □ = สนับสนุนบ้าง □ = เปิดพื้นที่สนับสนุน □ = ค้านไป □ = คัดค้าน

กล่าวโดยสรุปการศึกษาเนื้อหาหนังสือพิมพ์ 3 ประเภทในการแก้ไขรัฐธรรมนูญพบว่ามติชน และไทยรัฐมีจุดยืนที่สนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ บางกอกโพสต์ และคมชัดลึกมีลักษณะการคัดค้านอยู่ในที่ โดยเนื้อหาข่าวและบทบรรณาธิการของคมชัดลึกแสดงทัศนคติคัดค้าน ส่วนบทความมีเสียงสนับสนุนบ้างเป็นส่วนน้อย เอสทีวีผู้จัดการ และไทยโพสต์มีจุดยืนที่คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจนในเนื้อหาทุกประเภท

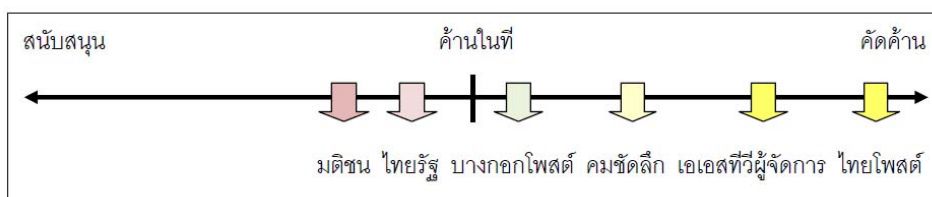
ตารางแสดงภาพรวมการสนับสนุน/คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญของหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ

ประเภท	ไทยรัฐ	คมชัดลึก	มติชน	ไทยโพสต์	บางกอกโพสต์	เอเอสทีวีผู้จัดการ
ข่าว	สนับสนุนบ้าง	X	สนับสนุนบ้าง	X	X ค้านในที่	X
บทบรรณาธิการ	X ค้านในที่	X	X ค้านในที่	X	X	X
บทความ	X	เปิดพื้นที่สนับสนุนบ้าง	เปิดพื้นที่สนับสนุน	X	X ค้านในที่	X

■ = สนับสนุน ■ = สนับสนุนบ้าง ■ = เปิดพื้นที่สนับสนุนบ้าง ■ = ค้านในที่ ■ = คัดค้าน

เมื่อวิเคราะห์จากขนาดของหนังสือพิมพ์จะพบว่าหนังสือพิมพ์ที่มีขนาดใหญ่ คือมียอดจำหน่ายสูง มีสินทรัพย์ และขนาดของการประกอบการที่เป็นผู้นำในกลุ่มของตน เช่น ไทยรัฐ ครอบงำอันดับหนึ่งในกลุ่มหนังสือพิมพ์มหาชนนิยม และอันดับหนึ่งของอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ และมติชน ซึ่งครองอันดับหนึ่งในหนังสือพิมพ์แนวการเมืองต่างก็มีจุดยืนที่สนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ รวมทั้งบางกอกโพสต์ ซึ่งเป็นผู้นำในตลาดหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ (ซึ่งมีเพียง 2 ฉบับ) ก็แสดงทัศนะที่ก้ำกึ่งระหว่างการสนับสนุนและคัดค้าน อาจจะเป็นเพื่อรักษากลุ่มผู้อ่านทั้งที่สนับสนุนและกลุ่มที่คัดค้านเอาไว้

ภาพแสดงจุดยืนของหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ ในการสนับสนุน/คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ส่วนหนังสือพิมพ์ขนาดเล็ก เช่น ไทยโพสต์ และเอเอสทีวีผู้จัดการ (ซึ่งหดตัวลงมาเป็นขนาดเล็กจากการประกอบกิจการที่ขาดทุนและถูกฟ้องล้มละลาย) ก็เลือกแสดงจุดยืนที่คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน โดยอาจกล่าวได้ว่าแสดงทัศนะคัดค้านแบบหัวชนฝา ประณาม หยามเหยียด และโจมตีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ อาจเพื่อยึดกลุ่มตลาดผู้อ่านขนาดเล็กที่สนใจการเมือง และมีความเชื่อแบบสุดขั้ว ทำให้หนังสือพิมพ์สองฉบับนี้ อยู่ในขั้วการเมืองที่มักแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์การเมืองอย่างสุดโต่ง

หนังสือพิมพ์คมชัดลึก (เครือเนชั่น) เป็นหนังสือพิมพ์แนวมหาชนนิยมที่ต้องแข่งขันในตลาดผู้อ่านกลุ่มเดียวกับไทยรัฐ เดลินิวส์ และข่าวสด (เครือมติชน) แต่หนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ มีอายุการประกอบการที่ยาวนานกว่า คมชัดลึกเป็นคู่แข่งซึ่งมาทีหลังจึงต้องหาจุดยืนที่แตกต่างและชัดเจนเพื่อดึงความสนใจจากผู้อ่านที่อาจมองหาทางเลือกใหม่ ในกรณีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ จะเห็นได้ว่าคมชัดลึกเลือกจุดยืนที่คัดค้านรัฐธรรมนูญทั้งข่าวหน้าหนึ่ง และบทบรรณาธิการซึ่งค่อนข้างจะแตกต่างจากไทยรัฐที่สนับสนุนบ้างและค้านบ้าง

การศึกษาทิศทางและการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจหนังสือพิมพ์พบว่า หนังสือพิมพ์เป็นองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ มีการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ได้แก่ บริษัทโพสท์ พับลิชชิง บริษัทเนชั่น บริษัทมติชน การถือหุ้นมีการเปลี่ยนแปลงจากธุรกิจครอบครัวไปสู่กลุ่มผู้ถือหุ้นใหญ่ที่เป็นบุคคลภายนอก และมีผู้ถือหุ้นใหญ่จากกลุ่มทุนนอกอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ เช่นธุรกิจก่อสร้าง ธนาคาร ค้าปลีก บันเทิง โทรทัศน์ และกลุ่มหนังสือพิมพ์ต่างประเทศเข้ามาร่วมลงทุน ยกเว้นบริษัทวิพรผล และบริษัทสารสุอนาคต ที่เป็นบริษัทจำกัด หนังสือพิมพ์ที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ได้ขยายธุรกิจไปสู่สื่อแขนงอื่น ๆ เช่น สื่อออนไลน์ โทรทัศน์ดาวเทียม เพื่อแข่งขันกับ ฟรีทีวี เคเบิลทีวี และสื่อภาพยนตร์ ในการช่วงชิงเม็ดเงินโฆษณา ในปัจจุบันธุรกิจหนังสือพิมพ์มีการรวมตัวกันเป็นองค์กรวิชาชีพที่เข้มแข็งกว่าในอดีต และได้แสดงบทบาทในการปกป้องผลประโยชน์ของอุตสาหกรรมโดยเรียกร้องให้รัฐบาลคุ้มครองสิทธิเสรีภาพสื่อ และความปลอดภัยในการทำหน้าที่ เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองและทางเศรษฐกิจจากกระแสโลกาภิวัตน์

10.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องการกำหนดกรอบและวาทกรรมของสื่อมวลชนในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ พบว่ากลุ่มตัวอย่างหนังสือพิมพ์กระแสหลักส่วนใหญ่ไม่ให้ความชอบธรรมกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยได้เสนอเนื้อหาที่คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญในข่าวหน้าหนึ่ง พาดหัวข่าว บทบรรณาธิการ และคอลัมน์ความคิดเห็น และมีเพียงส่วนน้อยที่ให้ความชอบธรรมกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญบ้าง ซึ่งปรากฏให้เห็นในข่าวหน้าหนึ่ง และคอลัมน์ความคิดเห็นที่ผู้เขียนเป็นบุคคลภายนอก ผลการวิจัยนี้นำมาสู่คำถามสำคัญที่ว่า เหตุใดหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จึงแสดงทัศนคติไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และนำเสนอเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญในลักษณะเกมการเมืองระหว่างฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านมากกว่าการอภิปรายเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียและเนื้อหาของการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ข้อสันนิษฐานจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองทำให้สามารถวิเคราะห์ได้เป็น 2 แนวทาง คือ ในด้านการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ ซึ่งธุรกิจหนังสือพิมพ์ได้พัฒนาเป็นอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ที่มีขนาดใหญ่ และมีการแข่งขันสูงขึ้นเรื่อยๆ ในระหว่างหนังสือพิมพ์ด้วยกันเอง และระหว่างหนังสือพิมพ์กับธุรกิจสื่อมวลชนแขนงอื่น ทำให้จำเป็นต้องดำเนินธุรกิจเพื่อรักษาสถานะขององค์กร ทั้งในด้านผล

ประกอบการและกำไรในแต่ละปี การเลือกจุดยืนทางการเมืองจึงมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับตลาดผู้ซื้อและผู้อ่าน ซึ่งมีผู้อ่านกลุ่มใหญ่ที่ตื่นตัวแสดงสำนึกทางการเมืองชัดเจนตั้งแต่รัฐประหารปี 2549 เป็นต้นมา การเปลี่ยนแปลงของกลุ่มผู้อ่านที่เลือกรับข่าวสารและทัศนะทางการเมืองโดยไม่จำกัดเฉพาะสื่อหนังสือพิมพ์ แต่ขยายไปสู่สื่อประเภทอื่น ๆ ทั้งสื่อโทรทัศน์ เคเบิล ดาวเทียม วิทยุชุมชน และอินเทอร์เน็ต - เครือข่ายสังคมออนไลน์และออฟไลน์ และชุมชนการเมือง เช่น กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) - สื่อเหลือง แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) - สื่อแดง และกลุ่มการเมืองย่อย ๆ จำนวนมากในท้องถิ่นและภูมิภาคทั่วประเทศ เพื่อแสวงหาข่าวสารข้อมูลที่ตอบสนองต่อทัศนะและจุดยืนทางการเมืองของตน ทำให้ธุรกิจหนังสือพิมพ์และกองบรรณาธิการต้องมีการวิจัยผู้อ่านมากขึ้น และต้องใคร่ครวญอย่างละเอียดในการทำงานข่าวและการเสนอความคิดเห็นทางการเมืองที่จะมีผลกระทบต่อจดจำหน้าหนังสือพิมพ์ ซึ่งก็พบว่าในช่วงที่ผ่านมาหนังสือพิมพ์ในกลุ่มที่ศึกษาไม่มีเสถียรภาพทางธุรกิจ กล่าวคือมีอัตราการเจริญเติบโตที่ไม่แน่นอน บางปีรายได้ลดลงหรือบางฉบับมีกำไรลดลง หรือประสบภาวะขาดทุน

การไม่ให้ความชอบธรรมกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ที่สะท้อนออกมาในเนื้อหาของหนังสือพิมพ์นั้น นัยหนึ่งเป็นการแสดงให้เห็นความเชื่อมั่นของกองบรรณาธิการว่า ได้ทำหน้าที่สื่อสารกับกลุ่มผู้อ่านของตนควบคู่ไปกับการแสดงจุดยืนต่อสาธารณะว่าไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ กระบวนการที่เกิดขึ้นเป็นเกมการเมืองของฝ่ายที่เสนอให้มีการแก้ไข ทั้งหมดมีวัตถุประสงค์ในการช่วยทักษิณ และมีเจตนาล้มล้างสถาบัน ทัศนะคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญในบทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ทุกฉบับยังอาจเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า กองบรรณาธิการมีทัศนะที่ไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยได้ใช้พื้นที่พิเศษในส่วนนี้สะท้อนความคิดเห็นออกมาอย่างชัดเจน

แต่ข้อสันนิษฐานทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอที่จะนำมาอธิบายว่า หนังสือพิมพ์คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อรักษาความอยู่รอดทางธุรกิจเท่านั้น เพราะจะมีคำถามตามมาทันทีว่า แล้วนักหนังสือพิมพ์ไม่มีเจตจำนงอิสระและสำนึกประชาธิปไตยหรืออย่างไร จึงไม่เห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มีประเด็นที่ไม่เป็นประชาธิปไตยหรือการแก้ไขอยู่ ฉะนั้น ข้อสันนิษฐานในมิติการเมืองจึงเป็นมิติที่สำคัญในการทดลองค้นหาเหตุผลว่าเหตุใดหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ จึงไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

สมมติฐานที่มีความเป็นไปได้ประการแรกคือ นักหนังสือพิมพ์เชื่อว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 เป็นรัฐธรรมนูญที่ไม่ควรแก้ไข เนื่องจากสภากาหนดหนังสือพิมพ์มีส่วนร่วมในกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ด้วยตนเอง โดยมีตัวแทนซึ่งแต่งตั้งโดยคณะปฏิรูปการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (คปค.) เป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ

ประการที่สอง สืบเนื่องจากบริบทการต่อสู้ทางการเมืองตั้งแต่ช่วงกลางทศวรรษ 2540 สมัยรัฐบาลพรรคไทยรักไทย นำโดย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่มีการคุกคามสื่ออย่างหนักหน่วง อาศัย

มาตรการทางกฎหมายตรวจสอบทรัพย์สินของบรรณาธิการหรือเจ้าของกิจการ มีการฟ้องร้อง หนังสือพิมพ์ที่วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล หรือใช้การควบคุมด้วยมาตรการทางธุรกิจ เช่น การสนับสนุน หรือไม่สนับสนุนงบประมาณ และการเข้าซื้อหุ้นในกิจการสื่อโดยตรง เช่น กรณีสถานีโทรทัศน์ไอทีวี หรือ โดยอ้อมผ่านบริษัทเอ็มเอ็มแกรมมี่ เช่น กรณีหนังสือพิมพ์มติชน และหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ทำให้หนังสือพิมพ์เห็นว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และรัฐบาลเป็นศัตรูกับสื่อมวลชน และได้ใช้อำนาจแทรกแซงและรังแกสื่ออย่างรุนแรง (สุภิญญา กลางณรงค์, 2548)

อย่างไรก็ดี การใช้อำนาจของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นอกจากในฐานะเป็นผู้นำรัฐบาลแล้ว ยังได้ใช้อำนาจในฐานะเป็นเจ้าของกิจการสื่อสารโทรคมนาคม ผู้ถือหุ้นใหญ่ในบริษัทเอไอเอส หรือแอดวานซ์อินโฟเซอริวีส ที่ใหญ่เป็นอันดับหนึ่งของประเทศด้วย สถานะของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงที่เป็นนายกรัฐมนตรีคือผู้กุมอำนาจการเมืองฝ่ายบริหาร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย และเป็นตัวแทนอำนาจทางเศรษฐกิจของกลุ่มบรรษัททุนสื่อสาร และทุนขนาดใหญ่อื่น ๆ รวมทั้งทุนท้องถิ่นอีกส่วนหนึ่งแล้ว ยังสะท้อนสถานะการเป็นทุนโลกาภิวัตน์อีกด้วย (McCargo and Pathmanand, 2005, Phongpaichit and Baker, 2004)

จะเห็นได้ว่าในสมัยรัฐบาลไทยรักไทย เป็นช่วงระยะเวลาที่อุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ของไทยซึ่งประกอบด้วยผู้ประกอบการ และผู้ถือหุ้นสัญชาติไทยเป็นส่วนใหญ่ ต้องเริ่มเผชิญหน้ากับกลุ่มทุนใหม่ที่มีขนาดใหญ่อีกกลุ่มหนึ่ง ที่เข้ามาให้บริการสารสนเทศผ่านการวางโครงสร้างด้านสื่อสารโทรคมนาคม (telecommunications infrastructure) ได้แก่ ดาวเทียมไทยคม ไอพีสตาร์ และให้บริการเนื้อหาทางสื่อใหม่ เช่น อินเทอร์เน็ต ไอพีทีวี และสื่อโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ที่สามารถพัฒนาต่อยอดเป็นอุตสาหกรรมสารสนเทศระดับภูมิภาคและระดับโลกได้ (regional / global industry) หากกล่าวโดยเปรียบเทียบ อุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงและเติบโตมากในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา แต่ยังคงสภาพเป็นอุตสาหกรรมสารสนเทศที่ให้บริการแก่ตลาดภายในประเทศ (domestic market) จึงเป็นอุตสาหกรรมระดับท้องถิ่น (local industry) พิจารณาในแง่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มิใช่เป็นผู้ใช้อำนาจคุกคามหรือแทรกแซงสื่อในฐานะผู้นำทางการเมืองเท่านั้น แต่ทว่ารัฐบาลไทยรักไทยเป็นภัยคุกคามทางเศรษฐกิจและการเมืองที่ใหญ่กว่าในระยะยาว

แม้ว่าอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์จะตระหนักถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของตลาด เทคโนโลยีสื่อ และสังคมการเมืองในประเทศตั้งแต่ทศวรรษ 2530 แต่สถานะความเป็นภาคอุตสาหกรรมยังขาดความเข้มแข็ง ภายหลังเหตุการณ์การเมืองเดือนพฤษภาคม 2535 องค์กรวิชาชีพสื่อได้ร่วมขับเคลื่อนเรื่องการปฏิรูปการเมือง การร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนในปี 2540 พร้อมกับผลักดันและก่อตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยในปีเดียวกัน อุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์จึงประกาศตัวเป็นภาคการผลิตสินค้าสารสนเทศขนาดใหญ่อย่างเป็นทางการตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา อาจกล่าวได้ว่าเป็นการสถาปนาสถานะทางอำนาจที่เหนือยิ่งกว่าการที่หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมีอำนาจและอิทธิพลต่อผู้อ่าน ทศวรรษ

2540 – 2550 สภาการหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยหรืออีกนัยหนึ่งสภาอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ จึงได้ขยายบทบาทและอำนาจต่อรองของตนในทางเศรษฐกิจการเมืองขึ้นอีกระดับหนึ่ง

นอกจากการเปลี่ยนแปลงโดยการยกฐานะของอุตสาหกรรมแล้ว หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับได้มีการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการประกอบธุรกิจ โดยกลุ่มที่เป็นหนังสือพิมพ์ขนาดกลางได้ปรับการดำเนินธุรกิจจากบริษัทจำกัดเป็นบริษัทมหาชน ขยายการผลิตเนื้อหาสารสนเทศจากสื่อสิ่งพิมพ์ไปสู่สื่อแขนงอื่นที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์และอินเทอร์เน็ต โดยยังคงให้บริการแก่ผู้รับที่เป็นตลาดภายในประเทศเป็นตลาดหลัก (แม้ว่าเทคโนโลยีจะเอื้ออำนวยให้ต่อยอดขยายไปสู่ตลาดต่างประเทศได้) ดูเหมือนว่าการปรับตัวที่ดำเนินไปในช่วงทศวรรษ 2530 ต่อเนื่องถึงทศวรรษ 2540 ยังไม่เห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจน แต่อุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์กลับต้องประสบกับวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 เจกเช่นภาคการผลิตอื่น ๆ ทั้งหมด และปะทะกับการรุกคืบของทุนสื่อสารโทรคมนาคมที่มาพร้อมกับอำนาจการเมืองของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และพรรคไทยรักไทย ในปี 2544 อุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์จึงต้องเผชิญหน้ากับวิกฤติการณ์ซ้ำซ้อนและหนักหน่วงอย่างยิ่งในช่วงดังกล่าว

อุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ต้องหาทางออกด้วยการสู้พลาถ ถอยพลาถ และเปลี่ยนแปลงพลาถ เพื่อรับมือกับทุนโลกาภิวัตน์ที่มากับอำนาจทางการเมือง และเทคโนโลยีการสื่อสารยุคโลกาภิวัตน์ การตัดสินใจครั้งสำคัญเกิดขึ้นเมื่ออุตสาหกรรมให้การสนับสนุนพลังอนุรักษ์นิยม ในการแก้ไขปัญหาวิกฤติการเมืองในช่วงรัฐประหาร 19 กันยา 2549 และในช่วงที่กลุ่ม นปช. ชุมนุมประท้วงรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ในปี 2553 เรียกร้องให้รัฐบาลที่นำโดยนายกรัฐมนตรีนอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จัดการเลือกตั้งใหม่ แต่รัฐบาลได้ใช้กำลังทหารปราบปรามกลุ่มผู้ชุมนุม

หลังการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 พรรคเพื่อไทยสามารถจัดตั้งรัฐบาลเสียงข้างมาก โดยมีนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ทว่าความขัดแย้งในช่วงที่ผ่านมายังมิได้รับการแก้ไข หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เชื่อว่ารัฐบาลปัจจุบันเป็นเพียงตัวแทนของอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร การเผชิญหน้าและการต่อสู้กันทางการเมืองจึงยังดำรงอยู่ เมื่อรัฐบาลเสนอเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญเข้าสู่วาระการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร หนังสือพิมพ์จึงมองว่าเป็นเกมการเมืองของพรรคเพื่อไทยในการนิรโทษกรรม พ.ต.ท. ทักษิณ มิใช่เป็นการแก้ไขตามพันธสัญญาที่หาเสียงไว้กับประชาชน หรือมีเจตนาจะแก้ไขรัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตยแต่อย่างใด การคัดค้านและการสร้างวาทกรรมไม่ให้ความชอบธรรมต่อการแก้ไขรัฐธรรมนูญในครั้งนี้จึงค่อนข้างชัดเจนว่า เป็นทั้งการคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ คัดค้านการนิรโทษกรรม พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และคัดค้านรัฐบาลพรรคเพื่อไทย

เพื่อให้การคัดค้านมีพลังและได้รับการสนับสนุนจากสังคม หนังสือพิมพ์ที่มีทัศนะคัดค้านจึงใช้วาทกรรมเรื่องการล้มล้างสถาบันหรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นวาทกรรมหลัก และการที่วุฒิสมาชิกและกลุ่มการเมืองต่าง ๆ รวม 5 กลุ่ม นำประเด็นนี้ไปฟ้องร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ จึงเท่ากับ

เป็นการทำให้วาทกรรมลัทธิสถาบันมีชีวิตโลดแล่นขึ้นมาในลักษณะปฏิบัติการวาทกรรม (discursive practice) ผลจากคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทำให้รัฐสภาชะลอการลงมติวาระ 3 ออกไปอย่างไม่มีกำหนด นำไปสู่ความชะงักงันในกระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่ 13 กรกฎาคม 2555 เป็นต้นมา

วาทกรรมลัทธิสถาบันเป็นวาทกรรมชุดเดียวกับที่คณะรัฐประหาร (คปค.) ใช้เป็นเหตุผลในการทำรัฐประหารรัฐบาลที่มาจากทางเลือกตั้งในปี 2549 ในคราวนี้ หนังสือพิมพ์ได้นำเสนอวาทกรรมลัทธิสถาบันไว้ในกรอบเรื่องเกมการเมืองที่ทำให้ผู้อ่านและสังคมสามารถเข้าใจเรื่องราวได้ไม่ยากนัก ถึงการต่อสู้ของอำนาจฝ่ายที่ไม่ชอบธรรม ได้แก่ฝ่ายบริหารและฝ่ายรัฐสภา และอำนาจฝ่ายที่ชอบธรรมคืออำนาจตุลาการ และใช้วาทกรรมย่อยเรื่องสงครามกลางเมือง หรือวิกฤตการณ์ครั้งใหญ่ ที่อาจเกิดการนองเลือดมาสนับสนุนให้เกิดความหวาดกลัว หรือการย้อนรำลึกถึงภาพจำของเหตุการณ์เมื่อปี 2553 ที่เสื้อแดง “เผาบ้านเผาเมือง” วาทกรรมชุดนี้จึงมีผลต่อการสื่อให้เห็นความไม่ชอบธรรมของการแก้ไขรัฐธรรมนูญว่าเป็นการกระทำโดยนักการเมือง เพื่อประโยชน์ของนักการเมืองที่มีวาระซ่อนเร้นหรือเจตนาอื่นแอบแฝง ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องเข้ามาเป็นอำนาจชี้ขาดว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญมีความชอบธรรมหรือไม่ เช่นนี้แล้ว วาทกรรมที่แทรกเข้ามาคืออำนาจฝ่ายตุลาการในบทบาทตุลาการภิวัตน์ ซึ่งสื่อถึงวาทกรรมเรื่องกระบวนการยุติธรรมอันเป็นหนึ่งในอำนาจหลักของสังคมไทยที่ล่วงละเมิดมิได้.

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- คณาทร อัครจิรัฐติกรณ (2552) "การประสบผลสำเร็จทางธุรกิจของนสพ.ไทยรัฐ", วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2543) วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกลักษณะ และความ
เป็นอื่น, กรุงเทพฯ: วิชาษา.
- ธงชัย วินิจจะกุล (2534). รายงานโครงการวิจัยเสริมหลักสูตรเรื่อง วิธีการศึกษาประวัติศาสตร์แบบวงศา
วิทยา (Genealogy), คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธิตีมา พุฒตาล (2551) "พฤติกรรมกรเปิดรับ ทศนคติ และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร
บนหนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์ (www.manager.co.th) ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขต
กรุงเทพมหานคร", รายงานโครงการเฉพาะบุคคล วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหาร
สื่อสารมวลชน), คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พาพร สิริจินดาวงษ์ (2531) "การนำเสนอข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์",
สารนิพนธ์ วารสารศาสตร์บัณฑิต, สาขาวิชาหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ คณะวารสารศาสตร์
และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รายงานประจำปีบริษัทเนชั่น มัลติมีเดีย จำกัด (มหาชน) พ.ศ. 2554, 2553, 2552, 2551, 2550.
- รายงานประจำปีบริษัทโพสต์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) พ.ศ. 2554, 2553, 2552, 2551, 2550.
- รายงานประจำปีบริษัทมติชนจำกัด (มหาชน) พ.ศ. 2554, 2553, 2552, 2551, 2550.
- รายงานกิจกรรมประจำปีสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2554, 2553, 2552,
2551, 2550.
- สันทัต ทองรินทร์ (2543) "หนังสือพิมพ์ออนไลน์ฉบับภาษาไทย: แนวคิด การจัดทำ และแนวโน้ม",
วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์และ
สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภิญญา กลางณรงค์ (2548) "ประชาชนถูกปิดหู ปิดตา ปิดปาก" ใน อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (บก.)
ปิดหู ปิดตา ปิดปาก: สิทธิเสรีภาพในมือธุรกิจการเมืองสื่อ, กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ไศยมณ กัณหะเสน(2545) "พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการหนังสือพิมพ์ออนไลน์
ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร", วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหาร
สื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

- McCargo, D. and Pathmanand, U. (2005) The Thaksinization of Thailand (Chapter 6 – Thaksin’s new political economy networks), Copenhagen: NIAS Press.
- Phongpaichit, P. and Baker, C. (2004) Thaksin: The Business of Politics in Thailand (Chapter 2 – Family and business), Chiangmai: Silkworm Books.
- Scheufele, D.A. & Tewksbury, D. (2007) “Framing, Agenda Setting, and Priming: The Evolution of Three Media Effects Models”, *Journal of Communication* 57: 9–20, 2007, International Communication Association.
- van Dijk, T.A. (1988) News Analysis. Case studies of international and national news in the press. New Jersey: Erlbaum.
- Wilber, R. and Miller, R. (2003) Reporting and Writing the Feature Story. Modern Media Writing. Canada: Thomson Wadsworth.

เว็บไซต์

- “เข้าสู่ปีที่ 36 นสพ.ประชาชาติธุรกิจ จัดทัพเต็มกำลัง สู่ทศวรรษที่ 4”, วันจันทร์ที่ 28-วันพุธที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2555,
http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1338103426, เข้าถึงข้อมูลวันที่ 9 ตุลาคม 2555
- “คำแถลงนโยบายรัฐบาลของคณะรัฐมนตรีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา” วันที่ 23 สิงหาคม 2555 น.10.
<http://www.mua.go.th/~bpp/developplan/download/news/policy-yingluk.pdf>
- “แถลงการณ์คณะนิติราษฎร์ 20 กันยายน 2554 เนื่องในโอกาสครบรอบ 5 ปีรัฐประหาร และ 1 ปีนิติราษฎร์”, <http://www.enlightened-jurists.com/blog/44> เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 พฤศจิกายน 2555.
- “ประวัติสมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย”,
http://www.tja.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=77:reporters-association-of-thailand-journalist&catid=133:2011-03-25-09-28-42&Itemid=76 เข้าถึงข้อมูลวันที่ 9 ตุลาคม 2555
- “รายนามคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ”,

http://www.presscouncil.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=389&Itemid=100098 เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 พฤศจิกายน 2555.

สรุปผลการดำเนินงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ชุดที่ 23 ปีที่ 3 สมัยสามัญนิติบัญญัติ วันที่ 1 สิงหาคม 2553 - วันที่ 28 พฤศจิกายน 2553 สำนักงานการประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. http://web.parliament.go.th/parcy/sapa_db/sapa-upload/42-20110105112421_2553-2.pdf เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 พฤศจิกายน 2555.

“สรุปผลการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 1 สมัยสามัญนิติบัญญัติ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2555”, http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_20120301113843.pdf เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 พฤศจิกายน 2555.

“อาณาจักร "บางกอกโพสต์" - หนังสือพิมพ์ที่ไร้เจ้าของแต่ใครเล่าจะเข้าครองได้ (ง่าย ๆ)”, <http://www.gotomanager.info/news/details.aspx?id=9346> เข้าถึงข้อมูลวันที่ 27 พฤศจิกายน 2555.

“The Bangkok Post celebrates 66 years of news reporting”, <http://www.bangkokpost.com/print/305317> เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 พฤศจิกายน 2555.

<http://www.ect.go.th/thai/download50/post156.pdf> เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 พฤศจิกายน 2555.

<http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=9510000059302>

เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 พฤศจิกายน 2555.

http://www.adassothai.com/index.php/main/ad_expenditure เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2556.

ภาคผนวก 1

ตารางแสดงผู้เขียนคอลัมน์แสดงความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ 6 ฉบับ

หนังสือพิมพ์	ชื่อคอลัมน์ / ผู้เขียน	หน้า	ตำแหน่ง
ไทยรัฐ	ชักรงรบ / กีเลน ประลองเชิง	3	ครึ่งล่างขวา
	เหะหะพาที / ชูม	5	แถบด้านซ้าย
	หมายเหตุประเทศไทย / ลมเปลี่ยนทิศ	5	ครึ่งบน
คมชัดลึก	กระจงเงา / อัสศิริ ธรรมโชติ	4	ครึ่งล่าง
	ว่ายนอนอารมณ์ / ใบตองแห้ง		ครึ่งบน
	เสรีภาพและความรับผิดชอบ / นายประชา ชำชอก		ครึ่งบน
	วิถียุติธรรม / ชาญุเชาวน์ ไชยานุกิจ		ครึ่งล่าง
	กรอบความคิด / พล.ท.นันทเดช เมฆสวัสดิ์		ครึ่งล่าง
	ต่อปากต่อคำ / ดร.อมร วาณิชวิวัฒน์		ครึ่งบน
	ประชาธิปไตยที่รัก / พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์		กลาง
มติชน	สถานีคิดเลขที่ 12 / หัวหน้ากองบรรณาธิการ	2	แถบด้านซ้าย
	ไม่มีชื่อคอลัมน์ / ผู้บริหาร	6	ครึ่งบน
	เดินหน้าชน / หัวหน้าข่าวหน้า 1	6	แถบด้านซ้าย
	ไม่มีชื่อคอลัมน์ / คอลัมนิสต์ประจำ (นักวิชาการ) และบุคคลภายนอก	6	ครึ่งล่าง
ไทยโพสต์	เปลว สีเงิน คนปลายซอย	5	ครึ่งบน
	หมายเหตุ เดือนกรกฎาคมช่วงไต้สวน-ตัดสิน มี อัถต์ อัถน้อย เขียนแทน 3 ขึ้น และผักกาดหอมเขียนแทน 2 ขึ้น		
บางกอกโพสต์	-คอลัมนิสต์ประจำซึ่งเป็นกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ บางกอกโพสต์	opinion page 7,9,11	ครึ่งบนยกเว้น ขงวอร์นีย์น้อยอยู่ แถบด้านขวา
	ได้แก่ วีระ ประทีปชัยกุล วรณีย์ วาณิชกะ นาดยา แซ่ชู โชติธรัส วาสนา นาน่วม Atiya Achakulwisut Saritdet Marukatat -คอลัมนิสต์ประจำที่เป็นบุคคลภายนอก ได้แก่ ลูตินันท์ พงษ์สุทธิรักษ์		
ผู้จัดการเอส ทีวี	หลังวัดชนะ / คำนูณ สิทธิสมาน ป้อมพระอาทิตย์ / โสภณ องค์การณ ไฮด์ปาร์กกลางกระดาศ / ชัชวาลย์ ชาติสุทธิชัย จันทร์ท่าพระอาทิตย์ / สุนันท์ ศรีจันทร์ เสียงจากห้วงสำนึก / สุวิรัช วีรวรรณ ขยี้ธรรม / ราวี เวียงพยัคฆ์ ปากกล้าข่าไม้สั้น / ประพันธ์ คุณมี	2	แถบด้านซ้าย แถบด้านซ้าย แถบด้านซ้าย แถบด้านซ้าย ครึ่งล่าง ครึ่งล่าง

ภาคผนวก 2

ตารางแสดงรายชื่อผู้ถือหุ้น 10 อันดับแรก

ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 10 รายแรก ของบริษัทโพสท์ พับลิชชิง จำกัด (มหาชน) ระหว่างพ.ศ. 2550-2554

รายชื่อผู้ถือหุ้น	สัดส่วนการถือหุ้น (%)				
	4/5/54	29/11/53	23/4/52	25/4/51	4/5/50
1.บริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน)	23.60	23.60	23.60.	23.60	23.60
2.บริษัท เซาท์ ไชน่า มอริ่ง पोस्ट พับลิชเชอร์ส จำกัด	21.28	21.28	21.28	21.28	21.28
3.นายสุทธิเกียรติ จิราธิวัฒน์	13.49	13.49	12.69	12.69	12.69
4.นายวรชัย พิจารณ์จิตร	4.87	4.87	4.87	3.43	3.42
5.ธนาคาร กรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	3.69	3.69	3.69	3.69	3.69
6.บริษัท วัชรพล จำกัด	2.78	2.78	2.78	2.78	2.78
7.ห้างหุ้นส่วนจำกัดสี่ยงค์	-	-	-	2.66	2.66
8.นางนิจพร จรณะจิตต์	2.52	2.52	2.52	2.52	2.52
9.บริษัท แชนกรี-ลา ไฮเต็ล จำกัด (มหาชน)	2.18	2.18	2.18	2.18	2.18
10.นายเอกฤทธิ์ บุญปิติ	2.05	2.01	2.01	2.00	2.00
Mrs. Arunee Chan	1.73	1.73	1.72	-	-

ที่มา: รายงานประจำปีบริษัทเนชั่น มัลติมีเดีย จำกัด (มหาชน) พ.ศ. 2550-2554

รายชื่อผู้ถือหุ้นใหญ่บริษัทมติชนฯ พ.ศ. 2550-2554

รายชื่อผู้ถือหุ้น	สัดส่วนการถือหุ้น (%)				
	31/12/50	31/12/51	31/12/52	31/12/53	31/12/54
1. นายชวรงค์ชัย บุญปาน	31.58	31.58	34.93	34.93	34.93
2. บมจ.จีเอ็มเอ็ม มีเดีย	20.00	20.00	22.12	22.12	22.12
3. บมจ.มติชน	9.59	9.59	0	0	0
4. บริษัทไซเบอร์ เวนเจอร์ จำกัด	4.98	4.98	5.50	5.50	5.50
5. น.ส.ปานบัว บุญปาน	3.07	3.08	3.46	3.45	3.45
6. นายปราปต์ บุญปาน	2.51	2.51	2.78	2.80	2.80
7. Thailand Securities Depository Company Limited for Depository	14.06	14.32	15.58	11.19	10.76
8. อื่น ๆ	14.21	13.94	15.63	20.02	20.44
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
ทุนเรียกชำระแล้วของบริษัท (บาท)	205,000,000	205,000,000	185,349,200	185,349,200	185,349,200
ทุนจดทะเบียน (บาท)	245,000,000	245,000,000	225,349,200	225,349,200	225,349,200

ที่มา: รายงานประจำปีบริษัทมติชน จำกัด (มหาชน) พ.ศ. 2550-2554

รายชื่อและสัดส่วนผู้ถือหุ้นใหญ่บริษัทเนชั่น มัลติมีเดีย จำกัด (มหาชน) พ.ศ. 2550-2554

รายชื่อผู้ถือหุ้น	สัดส่วนการถือหุ้น (%)				
	31/12/50	31/12/51	31/12/52	31/12/53	31/12/54
นางสมพร จรุงเรืองกิจ	16.21	17.86	17.87	-	-
ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ฯ					33.43
นางมยุรี สุขศรีวงศ์	-	10.3	10.3	10.3	10.3
นายธนาชัย ธีรพัฒน์วงศ์	9.81	9.88	9.88	10.48	8.16
นายสุทธิชัย หยุ่น	8.86	8.86	8.86	8.86	8.86
นายเสริมสิน สมะลาภา	-	-	-	8.5	8.5
Dowjones & Company Inc., New York	7.28	7.28	7.28	7.28	7.28
นายทวีจักร จุฬางกูร	5.4	4.86	4.25	-	-

ที่มา: รายงานประจำปีบริษัท เนชั่นมัลติมีเดีย จำกัด (มหาชน) พ.ศ. 2550-2554

ภาคผนวก 3

ตารางแสดงการขยายกิจการของรัฐกิจสื่อ

บริษัทโพสต์ พับลิชซิง จำกัด (มหาชน)

สื่อสิ่งพิมพ์	โทรทัศน์	วิทยุ	ดิจิทัล
<u>หนังสือพิมพ์</u>	บมจ. โพสต์ พับลิชซิง	Business Radio (2550)	www.bangkokpost.com (2539)
(บมจ. โพสต์ พับลิชซิง)	TNN 24 (2551)	Radio Report One (2552)	ข่าวด่วนผ่าน SMS
BANGKOK POST (2489)	TV ดาวเทียม (2550)		เว็บไซต์หางาน JOBJOB
โพสต์ทูเดย์ (2546)	ช่อง 11 (2553)		
STUDENT WEEKLY M2F (2554)	บจ.โพสต์ นิวส์		
<u>นิตยสารฉบับแทรก (ภาษาอังกฤษ)</u>			
GURU (รายสัปดาห์)			
THEMAGAZINE (รายปักษ์)			
LIFE (รายวัน)			
SPECTRUM (รายสัปดาห์)			
BRUNCH (รายสัปดาห์)			
<u>นิตยสารฉบับแทรก (ภาษาไทย)</u>			
สมาทไฟแนนท์ (รายเดือน) 2554			
<u>นิตยสารภาษาไทยรายเดือน</u>			
บจก. โพสต์ อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล มีเดีย			
ELLE (2537)			
ELLE DECORATION (2539)			
MARTHA STEWART LIVING (2552)			
SCIENCE ILLUSTRATED (2554)			
CLEO (บจก. โพสต์-เอซีพี)			
MARIE CLAIRE (บจก. โพสต์-ไอเอ็ม พลัส)			

บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน)

สื่อสิ่งพิมพ์	ดิจิทัล	โทรทัศน์
หนังสือพิมพ์	ข่าวออนไลน์	มติชนทีวี (2555)
มติชน (2521)	เว็บมติชนออนไลน์ (2543)	
มติชนรายวัน(2521)	เว็บข่าวสดออนไลน์	
ข่าวสด (2534)	เว็บประชาชาติธุรกิจออนไลน์	
ประชาชาติธุรกิจ (2521)		
นิตยสาร		
มติชนสุดสัปดาห์ (2523)		
ศิลปวัฒนธรรม (2523)		
เทคโนโลยีชาวบ้าน (2531)		
เส้นทางเศรษฐกิจ (2538)		
สำนักพิมพ์มติชน หนังสือพ็อกเก็ตบุ๊ก		

บริษัท เนชั่น ผลิตมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

สื่อสิ่งพิมพ์	โทรทัศน์	วิทยุ	ดิจิทัล
หนังสือพิมพ์	ทีวีดาวเทียม	คลื่น FM 90.5 และ FM102	ข่าวทางโทรศัพท์มือถือ
เดอะ เนชั่น (2514)	เนชั่นแซนด์ (2543)		Nation News on
Mobile			
บ.เนชั่น นิวส์ เน็ตเวิร์ค จำกัด	Mango TV(2553)		บล็อก Oknation.net
กรุงเทพธุรกิจ (2531)	ช่องระวีงภัย (2554)		
บ.กรุงเทพธุรกิจมีเดีย จำกัด (KTM)	ASEAN TV (2554)		
คมชัดลึก (2544) บริษัท คมชัดลึก มีเดีย จำกัด			
สิ่งพิมพ์สำหรับเด็กและการศึกษา	ผลิตให้กับฟรีทีวี		

หมายเหตุ

นอกจากธุรกิจสื่อแล้ว บริษัทเนชั่นฯ ยังมีธุรกิจด้านการศึกษา และขนส่งสินค้าอีกด้วย

บริษัท เอเชียทีวีผู้จัดการ จำกัด

สื่อสิ่งพิมพ์	โทรทัศน์	ดิจิทัล
หนังสือพิมพ์	TV ดาวเทียม	ASTV ผู้จัดการออนไลน์ (2543)
เอเชียทีวีผู้จัดการรายวัน	ASTV NEW1	Asia Times Online (2542)
เอเชียทีวีผู้จัดการรายสัปดาห์		
นิตยสาร		
ผู้จัดการ 360		
Positioning		
Mars		
Campus		